

วารสารผ้าเหนือ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Fa Nuea Journal

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562

Vol.10 No.1 January - June 2019

ISSN : 1906-5329 (Print) ISSN : 2465-4981 (Online)

ภาพประกอบ : นายสมเดช หมาย่อ: นักศึกษาศาสาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารฟ้าเหนือ

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

Fa Nuea
Journal

FACULTY OF HUMANITIES CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารฟ้าเหนือ

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

ISSN : 1906-5329 (Print) ISSN : 2465-4981 (Online)

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

เจ้าของ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ต.บ้านตู่ อ.เมือง จ.เชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6013 โทรสาร 0-5377-6025 E-mail : fanuea.crru@gmail.com
วัตถุประสงค์	เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยในสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ ในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปรัชญาและศาสนา ภาษาและภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี วรรณคดีและ วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี และการแสดง และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ในด้านสังคมศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาการพัฒนาสังคม และชาติพันธุ์ศึกษา
กำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ	ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัททยา ลิทธิวิเศษ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิพันธ์ อุทยานุกุล รองคณบดีฝ่ายวิจัยคณะมนุษยศาสตร์
รองบรรณาธิการ	อาจารย์สมประสงค์ แสงอินทร์ อาจารย์โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ อาจารย์มณีนี จำปาแพง

รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะมนุษยศาสตร์

ประสานงานและเลขานุการ

อาจารย์อาภิสรา พลรัตน์

ผู้ช่วยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์

1. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความนอก

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.สีห์กุล กรรต์นเสถียร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ อยู่เย็น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง ทินรัตน์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐจิรา ทับทิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์อรพัช บวรรักษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด โชติวรา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยานุวัฒน์ สมายกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจรงค์ ใจใส แดร์ อาร์สลานิอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหทัยา สิทธิวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง อินทร์ไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฎิพันธ์ อุทยานกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ขวัญยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อาจารย์ ดร.ชิมมี อุปรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อาจารย์ ดร.สุภารัตน์ พญาพรหม
อาจารย์ ดร.วรรณวิรัตน์ ตุงคเวทย์
อาจารย์ ดร.สมยศ จันทร์บุญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์อัจฉรา ชิวพันธ์
ศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศรี สรณสถาพร
รองศาสตราจารย์ ดร.กิติมา อินทร์ทรัพย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธรณ์ ศรียากัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ
อาจารย์อรทัย ชันโท
อาจารย์บุษราคัม ยอดชะลูด
อาจารย์กรชนก นันทกนก
อาจารย์ธีรารัตน์ จับใจนาย
อาจารย์อัครณิกา สายน้ำเย็น
อาจารย์พรเทพ สุวรรณศักดิ์
อาจารย์ปรียามา ว่างมณี
อาจารย์วรรณทิวา เชียงตุง
อาจารย์วรพล รูปมงคล
อาจารย์พรหมมินทร์ ช่งสิริศักดิ์
อาจารย์จรงค์ ภูมิวรรณ
อาจารย์จิรปรีชา เสน่ห์ทรัพย์
อาจารย์พิชญ์ชกิต ชนวันนโสภาส
อาจารย์บุญยวัจน์ พรหมหล้า
อาจารย์ Sa Na

ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
อาจารย์โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย
อาจารย์โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย
อาจารย์โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย
อาจารย์โปรแกรมภาษาญี่ปุ่น
อาจารย์โปรแกรมภาษาญี่ปุ่น
อาจารย์โปรแกรมภาษาตะวันตก
อาจารย์โปรแกรมภาษาตะวันตก
อาจารย์โปรแกรมภาษาตะวันตก
อาจารย์โปรแกรมภาษาจีน
อาจารย์โปรแกรมภาษาจีน
อาจารย์โปรแกรมภาษาจีน
อาจารย์โปรแกรมภาษาเกาหลี
อาจารย์โปรแกรมภาษาญี่ปุ่น

ฝ่ายศิลปกรรม เทคโนโลยีและสารสนเทศ

นายเอกสิทธิ์ สะอึ้งแก้ว

นายเฉลิมพล ใจชุ่มเต็ม

นายนฤเทพ ผาคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ออกแบบและพิมพ์ที่ ร้านสินอักษรกราฟิมพ์ 888

56/5 หมู่ 11 ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 087-7256680

-
- บทความทุกเรื่องในวารสารได้รับการประเมินและตรวจคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
  - ทักษะและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทักษะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ
  - สามารถดาวน์โหลดเงื่อนไขการส่งและรูปแบบบทความ ได้ที่ <http://research.crru.ac.th/fanuea/>

สารบัญ

สารัตถะของ วรรณคดี อุบัติการณ์โลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 <i>Themes in Global Phenomenon Verses : A Case of Thamluang-Khunnamnangnorn 2018</i>	3
อคติในวรรณกรรมไทยเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา <i>Agati in Thai literature about Sangthong when Thao Samol gave his son-in-law to find deer and fish.</i>	33
การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” <i>The Language Usage for creating humour in the short folklore (Jiakom)</i>	63
การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรม การอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย <i>Learning Sufficiency Thinking through Local Folktales Using Bilingual Reading and Drama Strategies for Lower-Secondary Schools in Chiang Rai Province</i>	85
คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ <i>Chinese Numeral Classifiers Used for Counting Animals</i>	104
“มอญช่อนสยาม” วรรณกรรมสารคดีของบุญยงค์ เกศเทศ: การศึกษาปริทัศน์ <i>“MON IN SIAM,” Boonyong Ketthet’s Non-Fiction Literature: Books Review Study</i>	126

บทบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีความมุ่งมั่นในการจะผลิตวารสารทางวิชาการ “ฟ้าเหนือ” ซึ่งเป็นวารสารที่มุ่งเน้นนำเสนอบทความวิชาการลักษณะต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ภาษาและภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ภูมิปัญญา วรรณกรรม คติชนวิทยา ประเพณี วัฒนธรรม และการจัดการวัฒนธรรม ให้ปรากฏและเป็นที่ยอมรับจากวงวิชาการระดับชาติ

“ฟ้าเหนือ” ฉบับนี้ได้รับเกียรติจากนักวิชาการที่ได้ส่งบทความมาตีพิมพ์จำนวน 6 เรื่อง โดยเรื่องแรกเป็นบทความเรื่อง **สารัตถะของวรรณกวีปฏิบัติการณ์โลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561** ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาบทกวีที่มีเนื้อหาอันเนื่องมาจากปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลทีมหมูป่าอคาเดมีได้หลงติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน – 10 กรกฎาคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อและความหวังของผู้คนที่ม่ต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

ส่วนบทความเรื่อง **อดีตในวรรณกรรมไทยเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา** นั้นก็ได้นำเสนอแง่มุมในการวิเคราะห์-วิจารณ์ทางวรรณคดีที่แหลมคมและน่าสนใจ เช่นเดียวกับ บทความเรื่อง **การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม”** ที่แม้จะเป็นเพียงการศึกษาด้านการใช้ภาษาในวรรณกรรมท้องถิ่นของคนภาคเหนือ แต่ในขณะเดียวกันเราก็สามารถรับรู้ถึงวิถีชีวิต ค่านิยมและโลกทัศน์ของคนล้านนาที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรม “เจี้ยก้อม” ได้เป็นอย่างดี บทความเรื่อง **การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา** สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย เป็นบทความจากงาน

วิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มุ่งเน้นเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ของทักษะทางภาษาโดยใช้องค์ความรู้จากนิทานพื้นบ้านเป็นฐาน ก็มีความน่าสนใจไม่น้อย ทั้งในแง่ของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ประกอบกับการศึกษานิทานพื้นบ้านแล้วนำมาต่อยอดเป็นการแสดงละครเพื่อการเรียนรู้ภาษา ส่วนบทความวิจัยอีกเรื่องคือ **คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์** ก็ได้มุ่งเน้นที่จะนำเสนอการศึกษาคำลักษณนามในภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ชนิดต่าง ๆ ในด้านการวิเคราะห์หลักการใช้ นับเป็นบทความที่เปิดโลกการใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

บทความสุดท้ายเป็นบทความปริทัศน์หนังสือในชื่อเรื่อง **“มอญซ่อนสยาม”** ของบุญยงค์ เกศเทศ นักวิชาการด้านคติชนวิทยา ผู้อุทิศทั้งชีวิตให้แก่การลงพื้นที่ศึกษาวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งในแต่ต่างประเทศมาโดยตลอดกว่าสามทศวรรษ

บรรณาธิการขอขอบพระคุณนักวิชาการที่เมตตาส่งผลงานข้างต้นมาตีพิมพ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “ฟ้าเหนือ” ฉบับนี้จะเป็นเวทีสำหรับนำเสนอผลงานวิชาการ และเป็นสะพานเชื่อมโลกของผู้ที่สนใจ “มนุษยศาสตร์” ให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานุกูล
บรรณาธิการวารสารฟ้าเหนือ

สารัตถะของวรรณกวีอุบัติการณ์โลก:
กรณีลำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561
THEMES IN GLOBAL PHENOMENON VERSES:
A CASE OF THAMLUANG-KHUNNAMNANGNORN 2018

วรวรรณ ศรียาภย์¹

Warawat Sriyabhaya¹

waaraathaanaa@yahoo.co.th

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ School of Liberal Arts, University of Phayao

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์บทกวีอุบัติการณ์โลกกรณีลำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 ในประเด็นสารัตถะจากบทกวีจำนวน 19 เรื่อง โดยใช้แนวคิดความรู้ในตัวบทและนอกตัวบท ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประเด็นสารัตถะของบทกวีมี 3 ระดับ คือปัจเจกชน สังคม และสถานะเหนือโลก ในด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของบทกวีแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบคำประพันธ์ซึ่งกวีใช้คำประพันธ์ 3 รูปแบบหลักคือกลอน กาพย์ และโคลง โดยรูปแบบกลอนใช้กลอนแปดมากที่สุด รองลงมาคือกาพย์ประเภตกาพย์ยานีสิบเอ็ด และใช้รูปแบบโคลงสี่สุภาพน้อยที่สุด ส่วนรูปแบบการเสนอเนื้อหามี 4 ลักษณะ คือ การรายงานเหตุการณ์ การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะวิธี และการขอความช่วยเหลือ

คำสำคัญ: วรรณกรรมร้อยกรองไทย ปี 2561 ลำหลวง-ขุนน้ำนางนอน สารัตถะของวรรณกรรม

Abstract

This study aims to analyze and criticize the themes in global phenomenal verses: a case of Thamluang-Khunnamngorn 2018 appeared among 19 literary works. The conceptual framework for analysis were knowledge about the verse and the metaverse knowledge. The results revealed that themes of the verses were divided into 3 levels: Individual, Social, and Supernatural. The patterns of poetry style could be categorized into 2 types: word poetry which comprises 3 major Thai verses i.e. (Klon, Kap, Klong) and the highest occurrence was KapYanee 11. The patterns of content presentation were reported in 4 genres: reporting situation, expressing opinion, recommending methods, and asking for assistance.

Keywords: Thai Verses in 2018, Thamluang-Khunnamngorn, Theme of Literature

บทนำ

เขตพื้นที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ตั้งอยู่ในตำบลบ้านโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ ณ พื้นที่แห่งนี้มีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนซึ่งจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทถ้ำยาว ไม่น้อยกว่า 7 กิโลเมตร ภายในถ้ำมีเกล็ดหินสะท้อนแสง หินย้อย หินงอก ธารน้ำ และถ้ำลอด ล้วนแล้วแต่สร้างความตระการตาตื่นใจแก่ผู้พบเห็น ในช่วงฤดูฝน ถ้ำแห่งนี้ไม่เปิดให้บริการเนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจได้รับอันตรายจากกระแสน้ำที่ไหลบ่า และท่วมนองภายในถ้ำได้

ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนจำหลักมันมาเนิ่นนานจนมีอายุประมาณกาล อูบัติได้ ก่อเกิดเป็นตำนานเล่าขานอย่างน้อย 3 ส่วนวน ส่วนแรกเล่าว่าเจ้าหญิง แห่งเมืองเชียงรุ่งของจีนแอบรักกับชายเลี้ยงม้า แล้วหนีตามกันมาจนถึงพื้นที่ใกล้ แม่น้ำโขง ขณะนั้นเจ้าหญิงท้องแก่แล้วจึงเสด็จต่อไปไม่ไหว ได้บอกพระสวามีว่า พระองค์ประทับรออยู่ ณ สถานที่นั้น ฝ่ายพระสวามีออกไปหาอาหาร ก่อนไปสั่ง เจ้าหญิงว่าอย่าไปไหน พระสวามีไปแล้วก็ไปลับเพราะถูกทหารของพระบิดาที่ สกตรรอยตามมาฆ่าเสีย เจ้าหญิงเสียพระทัยยิ่งนักจึงใช้ปีนปัดผมหางพระเศียร พระองค์ เลือดไหลออกมาเป็นสายธารกลายเป็นแม่น้ำแม่สาย พระวรกายนอน เหยียดยาวกลายเป็นดอยนางนอน ส่วนวนที่สองเล่าว่าเจ้าหญิงเมืองพุกามเดิน ทิ้งออกตามหาเจ้าชายที่อันเป็นที่รัก พระนางออรรมมีผู้คนล้มตายเป็นมากและ ขยายอาณาเขตเรื่อยมาจนถึงเวียงสีทวงจึงพบกับเจ้าชาย แต่ปรากฏว่าเจ้าชาย หนีไปกับกับสาวชาวเวียงนี้เสียแล้ว พระนางเศร้าสลดจนตรอมใจตาย ก่อนตายได้ ตั้งจิตอธิษฐานให้ร่างของพระนางกลายเป็นเทือกเขาซึ่งชาวบ้านเรียกขานว่าดอย นางนอน ส่วนน้ำตาที่ไหลรินกลายเป็นขุนน้ำนางนอน และส่วนวนที่สามเล่าว่า พญาครุฑลักพาลูกสาวพญานาคมาแอบซ่อนอยู่ในเทือกเขาแห่งนี้ พญานาค ผู้เป็นพ่อออกตามหาจนมาพบลูกสาวอยู่กับพญาครุฑในบริเวณแหล่งต้นน้ำซึ่ง

เรียกว่าขุนน้ำนางนอน พญานาคขอลูกสาวคืน แต่พญาครุฑขอแลกกับทองคำ พญานาคจึงขนทองคำขึ้นมาจากเมืองบาดาล แหล่งน้ำที่เป็นสถานที่ขนทองคำ นั้นเรียกว่าหนองตานาค บริเวณพื้นที่ซึ่งพญานาคส่งทองคำให้พญาครุฑเรียกว่า หนองละก้ออันแปลว่า พญานาคจากกาลาส์ตัวจำพวกนกกลับมาสู่เมืองบาดาล ส่วนทองคำก็เก็บไว้ที่ถ้ำทรายคำหรือถ้ำทรายทอง ก่อนกลับเมืองบาดาลพญานาคสร้างพระธาตุจอมนาคเป็นหมุดหมายเอาไว้

ด้วยถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนเป็นสถานที่เที่ยวอันมีเสน่ห์ ดังนั้นในวันที่ 23 มิถุนายน 2561 เยาวชนชาวอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นคณะนักกีฬาฟุตบอลที่เรียกขานนามของกลุ่มว่า “ทีมหมูป่าอะคาเดมี” ได้เข้าไปเที่ยวเล่นในถ้ำตามประสาวัยรุ่น ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นฤดูฝน ฝนตกหนัก น้ำในถ้ำไหลบ่าท่วมนองอย่างรวดเร็วจนเยาวชนทั้งหมดติดอยู่ในถ้ำมีอากาศออกมาได้ ก่อเกิดเป็นเหตุการณ์ที่แพร่ขยายเชื่อมโยงไปสู่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับครอบครัวขยายสู่ท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศและระดับโลก เพื่อให้การช่วยเหลือทุกวิถีทางที่จะกระทำได้โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือนำเยาวชนทุกคนออกมาจากถ้ำอย่างปลอดภัยในสังคมไทยส่วนหนึ่งประกอบด้วยกลุ่มนักเขียน หรือกวีซึ่งได้รับทราบเหตุการณ์ดังกล่าว ด้วยธรรมชาติของกวี เหตุการณ์ดังกล่าว เป็นพลังส่งหนุนให้กวีเกิดอารมณ์สะเทือนใจแล้วถ่ายทอดเป็นบทกวีเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนโดยใช้ช่องทางของสื่อที่เรียกว่าเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 17 คืน 18 วัน นับตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน ถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 จนกระทั่งเสร็จสิ้นภารกิจช่วยเหลือเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมีได้เป็นผลสำเร็จ

จากเหตุการณ์ดังกล่าว แวดวงวรรณกรรมไทยได้บันทึกจำนวนหนึ่งซึ่งมีคุณค่าในเชิงวรรณกรรม ผู้เขียนรวบรวมมาได้ 19 สำนวน แล้วศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ แบ่งประเด็นสำคัญได้ 5 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ แนวคิดที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ ประเด็นสารัตถะแห่งวรรณกรรมวิปฏิบัติการมโนโลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน และรูปแบบการนำเสนอสารัตถะของวรรณกรรมวิปฏิบัติการมโนโลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ดังต่อไปนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นงานวรรณกรรมประเภทร้อยกรองที่กวีแต่งขึ้นโดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เยาวชนไทย 13 คน ที่เรียกว่า “ทีมหมูป่าอะคาเดมี” เข้าไปติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน ถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2561 รวมเวลา 17 คืน 18 วัน บทกวีทั้งหมดมี 19 เรื่อง ซึ่งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตั้งชื่อเรื่อง และกลุ่มไม่ตั้งชื่อเรื่อง ดังนี้

1. กลุ่มตั้งชื่อเรื่อง มี 13 เรื่อง แต่งโดยกวี 8 คน ดังนี้

1.1 เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มี 2 เรื่อง คือ “ขุนน้ำนางนอน” และ “หมูป่าไทย”

1.2 ไพวรินทร์ ขาวงาม มี 2 เรื่อง คือ “สมาน” และ “สิบสามลับแล”

1.3 ศิวกานท์ ปทุมสูติ มี 2 เรื่อง คือ “ของขวัญแห่งขุนน้ำนางนอน” และ “แล้วปีติน้ำตาก็เอ่อทัน”

1.4 พินิจ นิลรัตน์ มี 2 เรื่อง คือ “บึกแป๊ะ” และ “คอยหวัง”

1.5 กุดจี พรชัย แสนยะมูล มี 1 เรื่อง คือ “กราบ”

1.6 ดวงมน มี 1 เรื่อง คือ “บ่าบวง”

1.7 สมเกียรติ รักษ์มณี มี 2 เรื่อง คือ “รอ...หมูป่า” และ “หมูป่าอยู่ที่ไหน...ขอให้ปลอดภัยทุกคน”

1.8 รักษ์มณีญญา สมเทพ มี 1 เรื่อง คือ “ส่งแรงใจไปอีกวัน”

2. กลุ่มไม่ตั้งชื่อเรื่อง มีจำนวน 6 เรื่อง แต่งโดยกวี 4 คน และแต่งในนามองค์กร 1 องค์กร ดังนี้

2.1 ศิวกานท์ ปทุมสูติ จำนวน 1 เรื่อง

2.2 พินิจ นิลรัตน์ จำนวน 1 เรื่อง

2.3 กุดจี พรชัย แสนยะมูล จำนวน 1 เรื่อง

2.4 พอพล สุขใส จำนวน 2 เรื่อง

2.5 โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 1 เรื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้ศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์วิจารณ์บทกวีอุบัติการณ์โลกกรณีถ้า หลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประเด็นสารัตถะของบทกวี
2. รูปแบบการนำเสนอสารัตถะของบทกวี

วิธีการวิจัย

การวิเคราะห์บทกวีอันเนื่องมาจากเหตุการณ์เยาวชนไทยซึ่งเป็นชาวอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 คน เข้าไปติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ในระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน ถึง 10 กรกฎาคม 2561 รวมเป็นเวลา 18 วัน 17 คืน มุ่งวิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นสารัตถะและรูปแบบการนำเสนอในบทกวีนิพนธ์ โดยอาศัยแนวคิด 2 ประการ คือ ความรู้ในตัวบท และความรู้นอกตัวบท มีสาระสำคัญดังนี้

1. ความรู้ในตัวบท

ความรู้ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์มี 3 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบ เนื้อหา และภาษากับการใช้ภาษา

รูปแบบของบทประพันธ์อันประกอบด้วยฉันทลักษณ์ที่กวีใช้ในการประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็น กาพย์ กลอน โคลง ร่าย ฉันท์ และกวีนิพนธ์รูปแบบใหม่

เนื้อหาของบทกวีที่เป็นข้อเท็จจริงอันเป็นความรู้ความจริงที่เกิดขึ้น และข้อคิดเห็นซึ่งเป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวบุคคลในที่นี้หมายถึงตัวกวีหรือผู้ประพันธ์ ลักษณะข้อคิดเห็นในบทกวีมีทั้งเหมือนและต่างกัน

ความรู้ที่ว่าด้วยภาษากับการใช้ภาษา ในด้านภาษาคือลักษณะของเสียง คำ และถ้อยคำซึ่งกวีใช้ประกอบสร้างตัวบท ส่วนการใช้ภาษาคือกลวิธีการใช้เสียง คำ และถ้อยคำในการสื่อความหมายหรือความรู้ความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของบทกวี อาจมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและรูปแบบทางฉันทลักษณ์

2. ความรู้นอกตัวบท

สาระอันเป็นชุดความรู้ความคิดที่มีได้ปรากฏอยู่ในบทกวีนิพนธ์ แต่นำมาใช้เป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยประวัติและภูมิหลังของกวี วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ และแนวคิดการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมร้อยกรอง

ประวัติและภูมิหลังของกวี เมื่อพิจารณากวีหลังของกวีในมิติของอาชีพแล้ว สามารถจำแนกกวีได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นกวีหรือนักเขียนกับกลุ่มนักวิชาการ โดยกลุ่มที่เป็นกวีหรือนักเขียนอาชีวะมี 5 คนซึ่งเป็นบุรุษกวีทั้งหมด ประกอบด้วย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ไพรวิมล ขาวงาม พินิจ นิลรัตน์ รักษมนัญญา สมเทพ และกุดจี พรชัย แสนยะมูล ในจำนวนดังกล่าวเป็นนักเขียนรางวัลซีไรต์และศิลปินแห่งชาติ 2 คน คือ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพรวิมล ขาวงาม ส่วนที่เหลืออีก 3 คน เป็นนักเขียนซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในวงการวรรณกรรม

ไทย ส่วนกวีอีกกลุ่มมีอาชีพเป็นนักวิชาการด้านภาษาและวรรณกรรมไทย มี 4 คน และ 1 องค์กร ใน 4 คนนั้นเป็นผู้มีผลงานกวีนิพนธ์มาอย่างยาวนานและได้รับรางวัลทางวรรณกรรมหลายรางวัลและเป็นบุรุษกวี คือ **ศิวกานท์ ปทุมสูติ** อีก 1 คน เป็นสตรีกวีและเป็นนักวิชาการด้านวรรณกรรมไทย มีความชำนาญในการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมระดับประเทศ คือ **ดวงมน** ส่วนอีก 2 คน เป็นบุรุษกวีสอนวิชาภาษาไทย คือ **สมเกียรติ รักษมณี** กับ **พอล สุกใส** และกวีที่เป็นองค์กรด้านภาษาไทย คือ **โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**

วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์เป็นกลวิธีการสื่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์หรือกวีเป็นเรื่องราวที่เรียกว่า **บทประพันธ์** หรือ **บทกวี** โดยใช้ภาษาเป็นวัสดุอันสุนทรที่บรรพชนไทยได้สร้างสรรค์ไว้แต่โบราณและยังเป็นมรดกตกทอดมาถึงปัจจุบัน ประกอบสร้างขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผนซึ่งอาจเป็นไปตามขนบโบราณที่สืบทอดต่อกันมา หรือเป็นระเบียบแบบแผนที่กวีสร้างขึ้นใหม่ก็ได้

แนวความคิดวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม คือ แนวทางการศึกษาบทร้อยกรองทั้งในแง่ของการวิเคราะห์ที่มุ่งแยกแยะในประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะป็นรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษา รวมทั้งการวิจารณ์ที่มุ่งแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลายประเด็น ทั้งนี้อาจวิจารณ์โดยทั่วไปในลักษณะจิตวิจารณ์ อรรถวิจารณ์ และวิพากษ์วิจารณ์ หรือใช้แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งที่เหมาะสม เช่น สุนทรียศาสตร์ ศีลธรรมและคติคำสอน ประวัติศาสตร์และชีวประวัติ รูปแบบนิยม มาร์กซิสต์ จิตวิเคราะห์ และตำนาน

ผลการวิจัย

ประเด็นสารัตถะของวรรณกรรมวิปฏิบัติการณ์โลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน

ความคิดสำคัญ เนื้อหาหลัก หรือใจความสำคัญของเรื่อง คือ นิยามของคำว่าสารัตถะในการศึกษาครั้งนี้ เมื่อพิเคราะห์เนื้อหาของบทกวีทั้ง 19 เรื่อง ซึ่งประพันธ์โดยกวี 9 คน และ 1 องค์กร สามารถจำแนกเนื้อหาสำคัญได้ 3 ระดับ คือ ระดับปัจเจกชน ระดับสังคม และระดับสภาวะเหนือโลก

การนำเสนอเนื้อหาสำคัญในบทกวีทั้งหมดนั้น บทกวีบางเรื่องนำเสนอเนื้อหาสำคัญเนื้อหาเดียว เช่น บทกวีของพินิจ นิลรัตน์ เรื่อง “บ๊ิกแปะ” มีเนื้อหาเกี่ยวกับ พลตำรวจเอกจักรทิพย์ ชัยจินดา หรือบทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องของกุดจี พรชัย แสนยะมูล มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับตัวเยาวชนทั้ง 13 คนโดยตรง บทกวีที่มีเนื้อหาดังกล่าวมีจำนวนเรื่องไม่มากนัก เนื่องจากบทกวีส่วนใหญ่ในแต่ละเรื่องมีเนื้อหาสำคัญตั้งแต่สองประเด็นขึ้นไป

ประเด็นเนื้อหาสำคัญของบทกวีในระดับปัจเจกชน ระดับสังคม และระดับสภาวะเหนือโลก มีรายละเอียดและตัวอย่างดังนี้

1. ระดับปัจเจกชน

บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลเพียง 1 กลุ่ม จัดว่าเป็นปัจเจกชน เช่น เยาวชนทั้ง 13 คน ที่เข้าไปติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ได้แก่ นายเอกพล จันทะวงษ์ ด.ช.อดุลย์ สามออน ด.ช.ประจักษ์ สุธรรม ด.ช.ณัฐวุฒิ ทาคำ ทราย ด.ช.พิพัฒน์ โพธิ ด.ช.ภานูมาศ แสงดี ด.ช.ดวงเพชร พรหมเทพ ด.ช.ชินินทร์ วิบูลย์รุ่งเรือง ด.ช.เอกรัตน์ วงศ์สุขจันทร์ นายพีรพัฒน์ สมเพียงใจ นายพรชัย คำหลวง ด.ช.สมพงษ์ ใจวงศ์ และ ด.ช.มงคล บุญเปี่ยม (คนข่าว 2499, 2561: 8) และเมื่อทั้ง 13 คนนี้มารวมกลุ่มกันในชื่อกลุ่มว่า “ทีมหมูป่าอะคาเดมี” ก็จัดว่าเป็นปัจเจกชนเช่นเดียวกันแต่เป็นระดับกลุ่ม จำนวน 1 กลุ่ม

ในบทกวีอุบัติการณ์โลกเขาวนติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 มีเนื้อหาที่กล่าวถึงปัจเจกชนที่หลากหลาย โดยปัจเจกชนสำคัญหลักนั้นก็คือทีมหมูป่าอะคาเดมีหรือกลุ่มเขาวนทั้ง 13 คนนั่นเอง บทกวีที่มีเนื้อหากล่าวถึงเขาวนกลุ่มนี้ เช่น บทกวีขนาดสั้นซึ่งไม่มีชื่อเรื่องของพินิจ นิลรัตน์ที่ว่า

ขวัญเอย...ขวัญมา...   ลูกหมูป่าอะคาเดมีที่คอยหวัง
กราบลาถิ่นถ้ำหลวงสู่รวงรัง   ออกมาเห็นความคืบคั่งพลังรัก!

หรือบทกวีขนาดสั้นที่ไม่มีชื่อเรื่องของกุดจี พรชัย แสนยะมูล ซึ่งกล่าวเชิงขำขันถึงกลุ่มเขาวนทั้ง 13 คน ในตอนที่หน่วยซีลได้เข้าไปพบตัว เชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์ผลการแข่งขันฟุตบอลโลกระหว่างทีมสเปน เยอรมัน อาร์เจนตินา และโปรตุเกส บทกวีมีดังนี้

เด็กในถ้ำถามหน่วยซีลเสียงหวาดหวั่น
“ทีมสเปน เยอรมัน เข้ารอบไหม
“อาร์เจนตินา โปรตุเกส เป็นอย่างไร?”
หน่วยซีลตอบ “เหมือนพวกเอ็งไง ได้กลับบ้านแล้ว”

นอกจากปัจเจกชนที่เป็นเขาวนทั้ง 13 คนโดยตรงแล้ว ยังเชื่อมโยงไปสู่ปัจเจกชนอื่นซึ่งข้องเกี่ยวกับเริ่มจากครอบครัวโดยเฉพาะผู้เป็นแม่เป็นพ่อที่คอยห้วงหาลูกเป็นยิ่งนัก

ตัวอย่างเช่นบางบทจากเรื่อง “บ่าบวง” ของดวงมณที่ว่า

รำร้องจากใจแม่   ปลิดแต่ได้ฤรอรรี
บ่าบวงแก่เทวี   แลกซีวีลูกคั่นคง

หรือบางบทจากเรื่อง “แล้วปิดหน้าต่างก็เอ๋อตัน” ของ **ศิวกานท์ ปทุมสูติ**
ที่ว่า

สดับให้ไหววอกแม่พ่อ   ชะเง้อคอขอข่าวผ่านเข้าคำ
แม่เพียงคั่นลิ้นคอกบอกต่อคำ   ทุกถ้อยจากธารถ้าปลอบน้ำตา

ปัจเจกชนที่ห่างไกลจากบุคคลในครอบครัวของเยาวชนทั้ง 13 คน ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวมีหลากหลาย เช่น

นายณรงค์ศักดิ์ โอสถนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา แต่ยังเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน การที่**นายณรงค์ศักดิ์ โอสถนากร** ถูกย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยานี้ กวีซึ่งเป็นปัจเจกชนไม่เห็นด้วยที่จะให้ย้าย จึงแสดงทัศนะดังบทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องของ **ศิวกานท์ ปทุมสูติ** ว่า

หยุดชะงักสั่งย้าย   อঁปยศ
น้ำหลากท่วมบรรพต   ทุ่งหญ้า
อำนาจรัฐกำหนด   นายอยู่ดี-ธรรมฤ
อย่าแยกเจ้าเมืองหล้า   กอบกู้ถ้ำหลวง

พลตำรวจเอกจักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รวมทั้ง **พลตำรวจเอกศรีวรารห์ รังสี พรหมณกุล** รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ก็เป็นปัจเจกชนให้กวีกล่าวถึงด้วย ดังเช่นบทกวีเรื่อง “บึกแป๊ะ” ของ **พินิจ นิรัตน์** ดังต่อไปนี้

พล.ต.อ.จักรทิพย์ ชัยจินดา   แม้ก่อนหน้าจะไม่ชอบอยู่หลายหน
แต่งานนี้ที่yeongเจียบไปปะปน   กับทีมค้น-หน่วยกู้ภัยผู้แผ้วทาง
ภาพที่เห็นสำรวจป่าปรากฏชัด   ด้วยลงมือปฏิบัติ, ไม่ขัดขวาง
ผิดกับรองฯ ศรีระอาคนต่ำทั้งบาง   ที่ทำกร่างเหนือนาย-เหนือใครปวง!

จำเอกสมาน กุณิน เจ้าหน้าที่ตระเวนระงับเหตุฝ่ายรักษาความปลอดภัย
ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้อาสา
ช่วยเหลือกู้ภัยเหตุการณ์ดังกล่าว ขณะปฏิบัติงานเกิดประสบภัยจนถึงแก่เสียชีวิต
หลังเหตุการณ์เสร็จสิ้น จำเอกสมาน กุณินได้รับการโปรดเกล้าฯ เลื่อนยศเป็น
“นาวาตรี” ไพโรธินทร์ ขาวงาม ผู้เป็นกวีและศิลปินแห่งชาติรับทราบเรื่องราว
นี้ก่อเกิดเป็นความสะเทือนใจ จึงแต่งบทกวีเรื่อง “สมาน” กล่าวถึงไว้ดังนี้

สละชีพช่วยชีวิต
ให้ใจอันเป็นจริง
เลือดเนื้อมนุษย์หนึ่ง
แม้ตายก็ยอมตาย
เหมือนจบบิรูจวบ
เหมือนไกลมิรู้ไกล
มอบตัวเพื่อผู้อื่น
‘สมาน กุณิน’ วาง
‘หมูป่า’ ต้องกลับบ้าน
‘ถ้าหลวงเขานางนอน’

ภารกิจแสนยากยิ่ง
เผชิญสิ่งเลื่องทำลาย
ฝ่าไปถึงซึ่งจุดหมาย
ตราบสุดท้ายลมหายใจ
ธาตุนักรบยังเคลื่อนไหว
มีแต่ไกลซึ่งปลายทาง
หลับแล้วตื่นเพื่อแสงสว่าง
ชีวิตไว้ให้อาวรณ์
แม้ ‘สมาน’ กลับบ้านก่อน
อนุสรณ์หัวใจมนุษย์!

2. ระดับสังคม

บทกวีอันเนื่องมาจากเหตุการณ์เยาวชนไทย 13 คน หรือทีมหมูป่าอะคาเดมี เข้าไปติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 แม้เรื่องราวจะเกิดขึ้นกับคนจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนพลเมืองไทยหรือพลเมืองโลกซึ่งมีฐานะเป็นปัจเจกชน แต่ทว่าปัจเจกชนนี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่แล้วโดยอัตโนมัติ

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเหตุการณ์เกิดขึ้นกับปัจเจกชนจำนวน 13 คน หากแต่ปัจเจกชนนี้มีอาจแก้ปัญหาให้ผ่านลวงไปได้โดยพลังกำลังของตน จำเป็นต้องอาศัยพลังจากสังคมในระดับใหญ่ขึ้นๆ เป็นชั้นๆ ขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุด เริ่มจากเยาวชนจำนวน 13 คนพร้อมครอบครัว ขยายไปสู่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค จนไปถึงระดับประเทศและระดับโลก มาผนึกผสมผสานความร่วมมือกันกระทำกิจภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน คือให้ความช่วยเหลือเยาวชนทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนได้รอดปลอดภัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกันของทุกด้านทุกฝ่ายคือได้สำแดงให้เห็นว่า สังคมมนุษย์ในโลกนี้เป็นสังคมที่หล่อหลอมมาจากคุณงามความดี คุณธรรม ความสมัครสมานสามัคคีกัน ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ มนุษยชาติ และมนุษยโลก ผลสำเร็จคือเด็กทั้ง 13 คน ออกมาจากถ้ำได้อย่างปลอดภัยจึงเป็นของขวัญอันล้ำค่าที่มนุษย์โลกครอบครองร่วมกัน ทั้งยังตอกย้ำให้เห็นอย่างเด่นชัดว่ามนุษยโลกนั้นต้องดำรงอยู่ด้วยการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มิใช่ดำรงอยู่ด้วยการรบราฆ่าฟันชิงดีชิงเด่น ใจความสำคัญนี้เห็นได้อย่างชัดเจนในบทกวีเรื่อง “หมูป่าไทย” ของ **เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** ดังต่อไปนี้

ทิมหมูป่าปลอดภัยได้ออกถ้ำ
ทั้งโลกร่วมสมทานจุนจางเจือ
ขณะโลกมีมิติเหมือนติดถ้ำ
ให้แรงหวังแรงใจในชีวิต

ประเทศไทยกลายเป็นจุดเด่นโลก
แลกชีวิตด้วยชีวิตเฝ้าติดตาม

ประเทศไทยได้นิยามเด่นล้ำแดง
เมื่อโลกไร้ที่ซึ่งจะพึ่งพิง

ความก้าวหน้าทั้งหลายในแหล่งหล้า
มิใช่การก้าวหน้าเพื่อฆ่าฟัน

ด้วยทิมแห่งคุณธรรมความช่วยเหลือ

ทิมหมูป่าจุดเชื้อแห่งความดี

แต่ดวงเทียนคุณธรรมอร่ามสี

ว่าโลกนี้ยังมีความดีงาม

ให้ร่วมโคจรร่วมสุขชั้นบุกข้าม

พิสูจน์ความเข้มข้นแห่งคนจริง

ดินแดนแห่งมนุษยธรรมเลิศล้ำยิ่ง

มนุษยชาติจะไม่ทิ้งไม่ทอดทิ้ง

ต้องก้าวหน้ากันด้วยช่วยกันนั้น

หมูป่าไทยให้ของขวัญแก่โลกแล้ว!

ในการทำงานเดียวกัน**ศิวภานท์ ปทุมสูติ** ได้กล่าวไว้ในบทกวีเรื่อง “ของขวัญแห่งขุนน้ำนางนอน” ว่าเยาวชนทิมหมูป่าอะคาเดมีทั้ง 13 คน พิสูจน์ให้เห็นว่าโลกนี้ดำรงอยู่ด้วยคุณงามความดีของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความเป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกัน ความรักสามัคคี ความเสียสละ ความเพียร ความไม่ย่อท้อ การไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคและมนุษย์ในโลกล้วนเป็นญาติมิตรกัน ดังบทกวีว่า

สิบสามหมูป่าอะคาเดมี
ความเป็นห่วงเป็นใยมิให้ดู

ความสมัครสมานขันอาสา
ทิวมนานะถูกละทิ้ง

ขุนน้ำถ้ำหลวงแม่น้ำหลาก
แม้ภูสูงฝนสาดมิขาดระยะ

พิสูจน์แล้วซึ่งที่ความมีอยู่

ความรักให้โลกรู้มีอยู่จริง

ศรัทธาต่อชีวิตศักดิ์สิทธิ์ยิ่ง

รวมเป็นสิ่งเดียวกันคือพันธะ

น้ำใจบากบดฝ่าอุปสรรค

มีอาจจะหยุดเท่าก้าวสปีดคัน

มนุษย์มีอาจอยู่ได้เพียงโดดเดี่ยว
ขณะไทยช่วยไทยไม่จำนง
ลูกหมูป่าอะคาเดมีเอช
นี่คือ... ของขวัญรางวัลชีวิต

เกาะเกี่ยวโลกทั้งใบใต้แดดฝน
มิตรประเทศท่วมท้นปรนน้ำมิตร
เธอได้เผยโฉมมนุษย์ดุษฎีาสินิห
แต่ผู้พิชิตขุนน้ำนางนอน

3. ระดับสภาวะเหนือโลก

นามธรรมและรูปธรรมในสภาวะเหนือโลกคือสิ่งที่มีจริง คนโดยทั่วไปมีอาจสัมผัสได้ ผู้ที่มีลักษณะสัมผัสพิเศษเท่านั้นจึงจะสัมผัสได้ เช่น ผู้มีบุญ ผู้ถือศีลปฏิบัติธรรม หรือผู้เป็นร่างทรง บางคนเชื่อว่าสภาวะเหนือโลกนี้มีอยู่จริง บางคนเชื่อว่าไม่มีจริง อย่างไรก็ตามสภาวะเหนือโลกดังกล่าวอยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน

เนื้อหาสำคัญที่กล่าวถึงสภาวะเหนือโลกซึ่งปรากฏอยู่ในบทกวีเยาวชน ติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 คือ ขวัญ เทวดา ผีศักดิ์สิทธิ์ และพระรัตนตรัย สวรรค์ของประเด็นเหล่านี้บทกวีบางเรื่องกล่าวไว้ค่อนข้างละเอียด บางเรื่องกล่าวไว้เพียงสั้น ๆ และบางเรื่องกล่าวถึงสวรรค์ของสภาวะเหนือโลกเพียงประเด็นเดียว บางเรื่องกล่าวไว้มากกว่าหนึ่งประเด็น

บทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องของ **พอพล สุกใส** มีสวรรค์กล่าวถึงขวัญไว้ค่อนข้างละเอียด ขวัญของเยาวชนแต่ละคนได้ผลจากร่างกายออกไปอยู่ในสถานที่อันซับซ้อน เช่น แผ่นดินอันมีอาจระบุได้ว่าเป็นแผ่นดินใด ลำธาร และภูผาคูหาต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องทำบายศรีเพื่อเรียกขวัญกลับคืนมา ดังบทกวีกล่าวไว้ว่า

ขวัญพ้ออย่าลืบลับ	จุงส์ดับในกายอ่อน
ตกทุ่งแผ่นดินดอน	หฤถ่องน้ำลำธารชล
จอมขวัญอย่าหลั่นลวง	ในช่องช่วงคูหากล
อัชฐุทิววิธวน	จระลวง ณ แดนไค
ขวัญพ้อจงฟังถ้อย	สาธยายเบนคำไข
อย่าละครະไลไกล	จุงศ์นสมฤตติวง
บายศรีจะบอกขวัญ	ทั้งควนเทียนและจุมจวง
แบ่งรำน้ำมันปวง	เจิมติลกติเรกา

บางส่วนในบทกวีเรื่อง “หมูป่าอยู่ที่ไหน...ขอให้ปลอดภัยทุกคน” ของ สมเกียรติ รัชฌมณี มีเนื้อหากล่าวถึงเทวดาอารักษ์และสิ่งศักดิ์แห่งขุนน้ำนางนอน โดยไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นเทวดาอารักษ์ใดและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ดังบทกวีว่า

ขอเทวดาอารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์	สิ่งมีฤทธิ์ยิ่งใหญ่ในป่าเขา
แห่ง “ขุนน้ำนางนอน” หากซ่อนเอา	โปรดปล่อยเยาวชนจากมนตรา
ที่ปิดบังซ่อนเร้นให้เห็นเถิด	ค้นหาเปิดทางสว่างกระจ่างผา
ขออำนาจพระรัตนตรัยได้นำพา	ให้พบหน้าสิบลสามคนพันอันตราย

เช่นเดียวกันในบทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องซึ่งประพันธ์ในนามองค์กร คือ โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีเนื้อหากล่าวถึงขวัญและเทพเทวดาในป่าแห่งถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน บทกวีมีดังนี้

หนาวก็หนาว เจ้าหนาว... เรา رأىลีน ทั้งแผ่นดินเพรียกขวัญร่วมกันหา
ห่วงใจแม่สุดทรวงห่วงลูกยา หวังจึงหวังตั้งตาให้เจอกัน
ทูลเบื้องบนยังฝอย่าหล่นฟ้า ภาวนาเทพให้ทั่วไพร่ล้นนที
วอนพ่อขุนรักษาผ้าทางตัน ออกพบพลันรักตน...คนรอคอย

บทกวีเรื่อง “กราบ” ของกุดจี พรชัย แสนยะมูลมีส่วนหนึ่งที่กล่าวถึง
ผีเจ้าป่าเจ้าเขาว่า “กราบเจ้าป่า เจ้าเขา” ซึ่งเป็นผีเจ้าที่ ให้ช่วยเหลือเยาวชนทั้ง
13 คน และบทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องอีกตอนหนึ่งของพอพล สุกใส มีเนื้อหากล่าวถึง
ขวัญ ผีป่า ผีพรายน้ำ ให้มารับเครื่องบวงสรวงแล้วช่วยเหลือเยาวชนที่มหมูป่า
อะคาเดมีออกมาจากถ้ำ ดังบทกวีว่า

กล้วยอ้อยมะพร้าวทิพย์   กระยาบวชพันธุ์ผลา
ขวัญพ่อชอลอมา   อย่าวิตกสะทกทัมท
ผีป่าแลพรายน้ำ   ณ ถิ่นถ้ำเคยกุมขวัญ
รับทิพย์บำบวงพลัน   แลกลับถิ่นที่เคยเนา
ฝ่ายเศกเศวตวิภู   จะเวียรหัตถ์ถล่ำเภา
สู่ขวัญมงคลเยาว-   เรคน้อยนรินครเทอญ

ในบทกวีเรื่อง “บำบวง” ของดวงมน มีเนื้อหากล่าวถึงผีศักดิ์สิทธิ์ที่
จำเพาะเจาะจงลงไปคือ ผีขุนน้ำให้ช่วยผันผ่อนน้ำให้เบาลง กับผีนางนอนให้ช่วย
ชีวิตเยาวชนทั้ง 13 คนด้วย ดังบทกวีว่า

“ขุนน้ำ” ขอผ่อนน้ำ   วอนอย่าซ้ำทุกข์ทรม
“นางนอน” ช่อนกมล   โปรดยินดลด้วยปราณี
รำร้องจากใจแม่   ปลิดไค้ได้ฤกรร
บำบวงแก่เทวี   แลกชีวิลูกคีนคง

บทกวีเรื่อง “ขุนน้ำนางนอน” ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีเนื้อหาสำคัญกล่าวถึงสภาวะเหนือโลกที่หลากหลายโดยใช้คำว่า “แม่” อันหมายถึงนางนอนหรือเจ้าหญิงแห่งเมืองเชียงรุ่ง “ขุนน้ำ” ซึ่งหมายถึงฝัศักดิ์สิทธิ์แห่งธารน้ำที่ถ้ำหลวง ใช้คำว่า “ฟ้าดิน” หมายถึงเทวดาบนฟ้าและบนดิน รวมทั้ง “ผีปู่ ผีย่า” ซึ่งอาจหมายถึงผีบรรพบุรุษซึ่งรู้จักในนามปู่สังกะสาอย่าสังกะสี ดังบทกวีว่า

ลูกชายแม่ มุ่งหน้า มาหาแม่	มีดเหลือเกิน...มีดแท้...แม่อยู่ไหน
ลืมนตา หลับตา ไม่เห็นใด	ไอ้กระไร มีตา เหมือนไม่มี
ไม่รู้ทิศ รู้ทาง ให้ย่างเท้า	ไม่รู้เช้า รู้ค่ำ ย่ำอยู่ที่
ยะเยือกเยียบ เฉียบฉ่ำ ร่ำวาริ	ไยแม่ไม่ ปรานี ลูกบ้างเลย
ไอ้ขุนน้ำ นางนอน แม่นอนนิ่ง	มาทอดทิ้ง อาทวา นิจจาเอ๋ย
ถีนถ้ำทิบ อีบอับ ประกับเกย	ฟ้าดินเอย ช่างกระไร ไม่ดูแล
ล้วนลูกชาย วยไล หัวใจซื่อ	ร่วมใจถือ ใจมัน อันแน่วแน่
หาญผจญ ดันดัน ไม่ผันแปร	หัวใจแม่ จะขาดแล้ว อยู่รอนรอน
รินน้ำใจ ไหลต่าน เกือนธารถ้ำ	เถิดขุนน้ำ อย่าซ้ำ กระหน่ำต้อน
ไหว้ผีปู่ ผีย่า ป่าดงดอน	อ้อนวอน แล้วอ้อนวอน...ขอลูกคืน!

รูปแบบการนำเสนอสารัตถะของวรรณกวีอุบัติการณ์โลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน

การวิเคราะห์วิจารณ์บทกวีเยาวชนไทยติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 ทั้ง 19 สำนวน ดำเนินการโดยใช้ความรู้ของผู้ศึกษา 2 ประการ คือ ความรู้ในตัวบทและความรู้นอกตัวบท ความรู้ในตัวบทเกิดขึ้นได้ด้วยการอ่านบทกวีทั้งหมดอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ ส่วนความรู้นอกตัวบทมาจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ศึกษา ผลที่ได้จากการ

วิเคราะห์วิจารณ์จำแนกได้ 2 ประการ คือ รูปแบบคำประพันธ์ และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา มีรายละเอียดและตัวอย่างดังนี้

1. รูปแบบคำประพันธ์

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบคำประพันธ์หรือลักษณะทางฉันทลักษณ์พบว่า กวีใช้คำประพันธ์ 3 รูปแบบหลักคือ กลอน กาพย์ และโคลง โดยกลอนใช้มากที่สุดจำนวน 15 สำนวน แบ่งเป็นกลอนแปด 13 สำนวน กลอนเพลง 1 สำนวน และกลอนที่มีรูปแบบคล้ายกลอนบทละคร 1 สำนวน รองลงมาใช้กาพย์ยานีสิบเอ็ดจำนวน 3 สำนวน และใช้โคลงสี่สุภาพน้อยที่สุด จำนวน 1 สำนวน

เหตุที่กวีใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนมากนั้นเป็นเพราะคณะของกลอนบทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคประกอบด้วยคำจำนวน 7-9 คำ ซึ่งมีจำนวนมากพอจะเป็นพื้นที่ให้จัดสรรวัสดุนั้นก็คือถ้อยคำสื่อความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเพียงพอบรรจุลงในกลอนแต่ละวรรค เมื่อรวมกลอน 4 วรรคเข้าเป็น 1 บทแล้วเพิ่มจำนวนบทของกลอนโดยให้แต่ละบทมีความสอดคล้องประสานกันทางเสียงที่เรียกว่าสัมผัสระหว่างบทเรื่อยไปจนสิ้นกระแสความ ก็ได้เป็นบทประพันธ์ 1 เรื่อง

ตัวอย่างบทกวีที่ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแปด เช่นส่วนหนึ่งจากเรื่อง “แล้วปีติน้ำตาก็เอ่อท้น” ของ ศิวภานท์ ปทุมสูติ ต่อไปนี้

สดับให้ไหววอกแม่พ่อ	ชะเง้อคอยขอข่าวผ่านเข้าค้ำ
แม่เพียงคืนสืบศอกบอกต่อคำ	ทุกถ้อยจากธารถ้ำปลอบน้ำตา
สดับสายรายงานเคี้ยวคั่นข่าว	แต่ละก้าวชีวิตติดถ้ำผา
ต่างใจต่างตั้งหวังกับเวลา	ผู้ค้นหา ผู้สูญหาย ผู้รายงาน
สดับผู้ประกาศผู้เกาะเกี่ยว	พญาเหยี่ยวอินทรีจิกตีสาร
สรรพเสียงเพียงมองความต้องการ	ส่งผ่านเรื่องราวผู้ก้าวรุด

บทกวีที่ใช้ฉันทลักษณ์กลอนเพลง เช่นส่วนหนึ่งจากเรื่อง “สิบสามลับแล” ของไพโรรินทร์ ขาวงาม ดังต่อไปนี้

เหมือนซ่อนหาแล้วซ่อนหายไม่กลับบ้าน
เหมือนขุนน้ำจะโอบรอบครอบครองเอา
เอ๋ย...โลกลับแล...
เพียงถ้ำหลวงถ่วงน้ำหนักให้มีดีหนาว
เพียงโลดโผนผจญภัยไม่ยอมแพ้
เอ๋ย...สะบั้นใจ...
มีคาดคิดว่าชีวิตเคยวางแผน
จุเวลาชะตากรรมความเป็นไป
เอ๋ย...ไม่กลับมา...

เหมือนเที่ยวเล่นแล้วหลงผ่านธารถ้ำเขา
เหมือนเยือนเหย้าเยะเยียบวิโยคโลกลับแล
เพียงรวรดร้าวระร่ำร้องของพ่อแม่
เพียงกระแสลือลัญญาณสะบั้นใจ
ให้โลดเล่นติดตามความฝันได้
ลูกหลานใกล้พลัดไกลไม่กลับมา

ตัวอย่างบทกวีที่ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแปดซึ่งมีลักษณะคล้ายกลอนบทละคร เช่นบางส่วนจากบทประพันธ์ที่ไม่มีชื่อเรื่องของพอพล สุกใส ดังต่อไปนี้

นางนอน
ลูกอ่อนซ่อนถ้ำอย่างจำเลย
ก็คืนก็วันเล่าณะเจ้าแม่
ก็สะอื้นโหยให้แหบวาววาง
.....
เจ้าแม่
เอ็นดูด้วยเมตตาโปรดปราณี
ให้ห่มเขาเหล่านั้นสำเร็จสม
กอดเกี่ยวเกลียวขวัญพรณนา

ฟังก่อนฟังค่านะเจ้าเอ๋ย
วอนแม่เผยชี้ช่องบอกหนทาง
ตั้งตาแลเวียนทุกซไม่ปลุกสร้าง
ลูกอ่อนร้างจากอกฟุ่มฟกตรม
.....
ฟังกระแสธารใจให้ถ้วนถี่
เผยช่องบ่งชี้มรรคา
พบลูกอ่อนซ่อนนมในคูหา
คืนสู่ญาติกาแลห่มมิตร

รูปแบบฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ยานีสิบเอ็ดก็เอื้อให้กวีสามารถใช้ข้อบังคับตามคณะของกาพย์ยานีสิบเอ็ดที่กำหนดให้ภายในบทหนึ่งมี 2 บาท คือ บาทเอกกับบาทโท บาทละ 2 วรรค วรรคหน้า 5 คำ และวรรคหลัง 6 คำ หากยังไม่จบกระแสความก็เพิ่มจำนวนบทได้เรื่อยไปจนจบเนื้อความที่สมบูรณ์ แต่ระหว่างบทต้องจัดให้มีการประสานกันทางเสียงที่เรียกว่าสัมผัสระหว่างบท

การที่ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานีสิบเอ็ดไม่มีบังคับเรื่องเสียงวรรณยุกต์ของคำทำบาทเอกกับบาทโทและไม่บังคับเรื่องคำสัมผัสระหว่างคำทำวรรคที่สามกับคำใดคำหนึ่งในสามคำแรกของวรรคที่สี่ จึงเอื้อให้กวีสะดวกใจมากขึ้น ที่จะจัดสรรถ้อยคำแสดงความรู้สึกนึกคิดบรรจุลงในกรอบฉันทลักษณ์ บทกวีที่ได้จึงสมบูรณ์ งดงาม และมีวรรณศิลป์อยู่ในตัว

ตัวอย่างเช่นส่วนหนึ่งจากบทกวีเรื่อง “บ่าบวง” ของดวงมน ดังต่อไปนี้

ดวงเดือนเหนือหมอกหม่น	ล่องลอยบนนภาลัย
อ้างว้างร้างทุกหยั	หรืออย่างไรไหนจันทรา
เฝ้ามองพื้นพิภพ	คราสบทุกข์รวมพลา
ร่วมแรงร่วมค้นหา	คณะ “หมูป่า” ในถ้ำลึก
ขุนเขาเย็นเยะเยือก	หนาวทั้งเทือกให้รู้สึก
โออุ่นแห่งสำนึก	ส่งรักให้ลู่ภัยชนม์

นอกจากนี้ยังพบว่า กวีใช้ฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพบทเดียวเสนอความรู้สึกนึกคิดของตนในบทกวี 1 เรื่อง ด้วยข้อบังคับเรื่องจำนวนคำที่โคลงสี่สุภาพบทหนึ่งใช้คำได้มากที่สุดไม่เกิน 34 คำ และน้อยสุดจำนวน 30 คำ ทั้งต้องใช้คำเอก 7 คำ และคำโท 4 คำ ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ด้วย หากเสนอความรู้สึกนึกคิดได้อย่างสมบูรณ์ บทกวีนั้นก็จะงดงามและมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ดังบทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ ต่อไปนี้

หยุดชะงักลี้ภัย	อัปยศ
น้ำหลากท่วมบรรพต	ทุ่งหญ้า
อำนาจรัฐกำหนด	นายอยุติ- ธรรมฤ
อย่าแยกเจ้าเมืองหล้า	กอบกู้ถ้ำหลวง

2. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา

การนำเสนอเนื้อหาในบทกวีเยาวชนไทย 13 คน เข้าไปติดอยู่ใน ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนของกวี 9 คน กับ 1 องค์กร จำนวน 19 เรื่อง แบ่งเป็น ผลงานที่ตั้งชื่อเรื่อง 13 เรื่อง และไม่ตั้งชื่อเรื่อง 6 เรื่อง

หากกล่าวในประเด็นที่ว่าผลงานซึ่งตั้งชื่อเรื่อง กวีตั้งใจแต่งเป็นพิเศษ ประกอบกับเนื้อหาของเรื่องมีหลายประเด็น บทกวีดังกล่าวมี 13 เรื่อง จากกวี 8 คน โดยกวีที่แต่งคนละ 2 เรื่อง ได้แก่

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งเรื่อง “ขุนน้ำนางนอน” และ “หมูป่าไทย”
ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม แต่งเรื่อง “สมาน” และ “สิบสามลับแล”

ศิวกานท์ ปทุมสูติ แต่งเรื่อง “ของขวัญแห่งขุนน้ำนางนอน” และ “แล้วปีติ น้ำตาก็เอ่อทัน”

พินิจ นิลรัตน์ แต่งเรื่อง “บีกเป๊ะ” และ “คอยหวัง”

สมเกียรติ รักษมณี แต่งเรื่อง “รอ...หมูป่า” และ “หมูป่าอยู่ที่ไหน...ขอให้ปลอดภัยทุกคน”

กวีที่มีผลงานคนละ 1 เรื่อง ได้แก่

กุดจี พรชัย แสนยะมูล แต่งเรื่อง “กราบ”

ดวงมน แต่งเรื่อง “ป่าบวง”

รักษมนัญญา สมเทพ แต่งเรื่อง “ส่งแรงใจไปอีกวัน”

ผลงานที่ไม่ตั้งชื่อเรื่องมีจำนวน 6 เรื่อง แต่งโดยกวี 4 คน กับ 1 องค์กร เป็นผลงานขนาดสั้น มีเนื้อหาประเด็นเดียวจำนวน 4 เรื่อง เป็นผลงานของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ พินิจ นิลรัตน์ กุดจี พรชัย แสนยะมูล และโปรแกรมวิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และอีก 2 เรื่อง มีขนาดค่อนข้างยาวและมีเนื้อหามากกว่า 1 ประเด็น แต่งโดย พอพล สุกใส

กวีที่ติดตามเหตุการณ์เยาวชน 13 คน ติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 โดยตลอด และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารช่วงสำคัญๆ ก่อเกิดความสะเทือนใจแล้วสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์จำนวน 2 เรื่องขึ้นไป กวีในกลุ่มนี้ได้แก่ ศิวกานท์ ปทุมสูติ กับพินิจ นิลรัตน์ มีผลงานคนละ 3 เรื่อง ส่วนเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ไพรวิรินทร์ ขาวงามกุดจี พรชัย แสนยะมูล สมเกียรติ รัชชัณณิ และพอพล สุกใส มีผลงานคนละ 2 เรื่อง และกวีที่มีผลงานคนละ 1 เรื่อง อาจติดตามข้อมูลข่าวสาร เฉพาะในช่วงที่มีการรายงานเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ ดวงมน รัชชัณณัญญา สมเทพ และกวีในนามโปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในบทกวีทั้ง 19 เรื่อง พบว่า กวีมีรูปแบบการเสนอเนื้อหา 4 ลักษณะ คือ การรายงานเหตุการณ์ การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะวิธี และการขอร้อง มีรายละเอียดและตัวอย่างดังนี้

2.1 การรายงานเหตุการณ์

กวีเปรียบประหนึ่งนักข่าวหรือผู้สื่อข่าวที่คอยรายงานเหตุการณ์ท่ามกลางการหมุนไปของกาลเวลาจากนาฬิกาสู่ชั่วโมงแต่ละชั่วโมงในวันหนึ่งๆ ถึงหลายวันว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง แล้วนำเสนอข่าวในรูปแบบของบทกวี

ตัวอย่างบทกวีที่เสนอเนื้อหาแบบรายงานเหตุการณ์นับตั้งแต่เยาวชน

ทั้ง 13 คนเข้าไปติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนจวบจนหน่วยซีลตามเข้าไปพบตัวว่า ยังมีชีวิตและอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างสมบูรณ์ เช่นเรื่อง “แล้วปีติน้ำตากีเอ่อทัน” ของศิวกานท์ ปทุมสูติ ดังต่อไปนี้

สดับให้ไหววอกอกแม่พ่อ	ชะเง้อคอขอข่าวผ่านเข้าคำ
แม่เพียงคืนสืบคอกบอกต่อคำ	ทุกถ้อยจากธารถ้ำปลอบน้ำตา
สดับสายรายงานเคี้ยวคั้นข่าว	แต่ละก้าวชีวิตติดถ้ำผา
ต่างใจต่างตั้งหวังกับเวลา	ผู้ค้นหา ผู้สูญหาย ผู้รายงาน
สดับผู้ประกาศผู้เกาะเกี่ยว	พญาเหยี่ยวอินทรีจิกตีสาร
สรรพเสียงเพียงผองความต้องการ	ส่งผ่านเรื่องราวผู้ก้าวรอด
สดับไซเซียมลลิตมิเดีย	อารมณ์เสียอารมณ์สมอารมณ์หลุด
ล้วนนามานโมจิตมนุษย์	ที่สุดแห่งยุคโยงนอกโพรงภู
คุณยังเงียบบังงุดยังมุดน้ำ	ยังสืบถ้ำเสาะทางยังต่อสู
ยังเสียงเป็นเสียงตายในซอกกู	ยังหมายเธอ “ลูกหมู” อยู่ภายใน
ทุกทฤวินาทีของชีวิต	ถ้าพลาดผิดภายในมิช่วยได้
คุณรู้ว่าจะเกิดวิกฤตใด	สายน้ำยังเชี่ยวไหลไม่ลดรา
หน่วยซีลและอาสาที่รัก	ด้วยคุณพระปกปกป้องรักษา
คุณได้ลู่อุปสรรคผ่านมรรคา	แล้วปีติน้ำตากีเอ่อทัน

จากบทกวีดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่ากวีคือศิวกานท์ ปทุมสูติ ติดตามข่าวสารดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะวิสัยของกวีที่ย่อมต้องติดตามความเป็นไปของสังคม เพราะกวีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทั้งยังเป็นนักวิชาการ เป็นพ่อ เป็นปู่ และเป็นตาอยู่โดยปริยายจึงให้ความสนใจเหตุการณ์นี้เป็นพิเศษ

เช่นเดียวกันที่กวีคือ**พินิจ นิรัตน์** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นผู้มีจิตวิญญาณของนักข่าวอยู่ในตัว จึงเสนอเนื้อหาแบบรายงานเหตุการณ์ให้ทราบเป็นระยะ ดังเช่นบทกวีเรื่อง “คอยหวัง” ต่อไปนี้

ยังรอคอย-คอยรออยู่นะลูก	พ่อบุญปลูกแม่ทุกข์เสียขวัญ
เลยล่วงมา, เวลาหมุนก็คืน-วัน	ไอ้ลูกจางจอตกลั่นอีกอึดใจ
ทุกฝ่ายหาทางช่วยกันเต็มที	ลูกเอ๋ยอย่าเพิ่งหนีหน้าไปไหน
แม้ตะโกนก้องปากถ้าทำให้ไป	ลูกหมูป่าได้ยินไหม, บาดใจนัก
พันกั้วพันผ่านก็คืนก็ตื่นหวัง	ดึกตื่นตื่นภวังค์อย่างหน่วงหนัก
ใจจดจ่อล้านล้านใจมอบใจรัก	ร่วมทอถักบันดาลดลหวังคั่นเจอ

2.2 การแสดงความคิดเห็น

รูปแบบการเสนอเนื้อหาในลักษณะแสดงความคิดเห็นของกวีเกิดขึ้นเมื่อกวีได้รับทราบเรื่องราวความเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แล้วแสดงความคิดเห็นของตนในฐานะปัจเจกชนผู้มีความไหวรู้สีกอันรวดเร็ว ความไหวรู้สึกลักษณะนี้เกิดขึ้นในระบบประสาทเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ (สวนิต ยมาภย์, 2549: 16) การแสดงความคิดเห็นนี้นับว่าเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของกวี

ตัวอย่างบทกวีมีเนื้อหาเป็นการแสดงความคิดเห็นของกวีเช่นเรื่อง “หมูป่าไทย” ของ**เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** ดังต่อไปนี้

ทีมหมูป่า ปลอดภัย ได้ออกถ้ำ	ด้วยทีมแห่ง คุณธรรม ความช่วยเหลือ
ทั้งโลกร่วม สมานาน จุนจางเจือ	ทีมหมูป่า จุดเชื้อ แห่งความดี
ขณะโลก มีตมิต เหมือนติดถ้ำ	แต่ดวงเทียน คุณธรรม อร่ามสี
ให้แรงหวัง แรงใจ ในชีวิ	ว่าโลกนี้ ยังมี ความดีงาม

ประเทศไทย กลายเป็น จุดเด่นโลก ให้ร่วมโศก ร่วมสุข บันบุงข้าม
แลกชีวิต ด้วยชีวิต เผ่าติดตาม พิสูจน์ความ เข้มข้น แห่งคนจริง
ประเทศไทย ได้นิยาม เด่นลำแดง ดินแดนแห่ง มนุษยธรรม เลิศล้ำยิ่ง
เมื่อโลกไร้ ที่ซึ่ง จะพึงพิง มนุษยชาติ จะไม่ทิ้ง ไม่ทอดกัน
ความก้าวหน้าทั้งหลาย ในแหล่งหล้า ต้องก้าวหน้า กันด้วย ช่วยกันนั้น
มิใช่การ ก้าวหน้า เพื่อฆ่าฟัน หมูป่าไทย ให้ของขวัญ แก่โลกแล้ว

ย่อมเป็นเรื่องปกติธรรมดาอันมิเกินการคาดหมายที่เมื่อเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ผู้เป็นกวีอาวุโสในสมัยปัจจุบันเห็นสิ่งใดแล้วจะมีความคิดเห็นอันลึกซึ้ง เหตุการณ์เยาวชนติดถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 เป็นเหตุการณ์สำคัญของไทยและของโลกมีพลังมากพอที่จะไหวความรู้สึกและจิตวิญญาณของกวี ผู้อ่านจึงสัมผัสได้ถึงพลังแห่งความคิดเห็นตามไปด้วย

ตัวอย่างบทกวีที่แสดงความคิดเห็นของกวีในทำนองเดียวกัน เห็นได้จาก บางส่วนในเรื่อง “ของขวัญแห่งขุนน้ำนางนอน” ของศิวกานท์ ปทุมสูติ ว่าในโลกนี้มนุษย์อาศัยอยู่ด้วยกันอย่างเป็นกลุ่มก้อนมีความรักสามัคคีกันฉันทัญญาติมิตร ดังต่อไปนี้

มนุษย์มีอาจอยู่ได้เพียงโดดเดี่ยว เกาะเกี่ยวโลกทั้งใบได้แดดฝน
ขมไทยช่วยไทยไม่จำนน มิตรประเทศท่วมท้นปรนน้ำมิตร
ลูกหมูป่าคาเดมีเอย เธอได้เผยมนมมนุษย์ดุจญาติสนิท
นี่คือ...ของขวัญรางวัลชีวิต แต่ผู้พิชิตขุนน้ำนางนอน

หรือบางส่วนจากบทกวีเรื่อง “ส่งแรงใจไปอีกวัน” ของรักษมนัญญาสมเทพ แสดงถึงความคิดเห็นของกวีที่มีต่อนางนอนซึ่งอยู่ในสถานะเหนือโลกว่าการที่แม่นางนอนปลดปล่อยชีวิตของเยาวชนทั้ง 13 คนให้ออกมาอย่างปลอดภัย

ย่อมจะแสดงถึงความรักความเมตตาอันยิ่งใหญ่ของแม่นางนอนที่มีต่อชีวิตน้อยๆ อย่างยาวชนทั้ง 13 คน ก่อเกิดเป็นพลังรักพลังศรัทธาที่ยืนยงสืบไป ดังเนื้อความในบทกวีต่อไปนี้

อุปสรรคในถ้ำหลวงจงล่วงผ่าน	อย่าให้นานการรอคอยอย่าถอยห่าง
ปล่อยชีวิตเขากลับมานะแม่นาง	สู่โลกกว้างให้โลกรู้อยู่ดำรง
ดำรงรักดำรงชีพอยู่สืบสร้าง	สัมพันธ์นางอย่างไรจะสูงส่ง
สัมพันธ์รักอย่างไรจะยืนยง	วันนี้คงพิสูจน์ได้ให้โลกงาม

2.3 การเสนอแนะวิธี

รูปแบบการเสนอเนื้อหาแบบแนะวิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด พบในบทกวีขนาดสั้นของ**ศิวกานท์ ปทุมสูติ** ที่เมื่อกวีทราบข่าวการย้ายนายณรงค์ศักดิ์ โอสธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา กวีก็เสนอแนะทันทีว่าให้หยุดคำสั่งย้ายนั้น ดังบทกวีว่า

หยุดชะคำสั่งย้าย	อภัยค
น้ำหลาท่วมบรรพต	ทุ่งหญ้า
อำนาจรัฐกำหนด	นายยุติ-ธรรมฤ
อย่าแยกเจ้าเมืองหล้า	กอบกู้ถ้ำหลวง

อาจกล่าวได้ว่าในฐานะที่**ศิวกานท์ ปทุมสูติ** เป็นกวีอาวุโส รู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากพอปรกับความเป็นผู้รู้แจ้งผู้หนึ่งของสังคมไทยในปัจจุบันจึงเสนอแนะวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้เกี่ยวข้อง แม้ข้อ

เสนอแนะนั้นจะเป็นข้อเสนอแนะที่ดี มีน้ำหนักแต่มีอาจเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ก็นับได้ว่ากวีได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้ว

2.4 การร้องขอ

ผู้กระทำการขอร้องคือกวี ส่วนผู้ที่ถูกขอร้องให้ช่วยเหลือคือผู้ที่มีอำนาจสูงกว่ากวีซึ่งอยู่ในสภาวะเหนือโลก ได้แก่ พระรัตนตรัย เทพเทวดาอารักษ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้โดยตรงคือขุนน้ำกับนางนอน โดยกวีขอให้ผู้มีอำนาจเหล่านั้นให้ความช่วยเหลือเยาวชนทั้ง 13 คน ให้อยู่รอดปลอดภัยหรือให้ออกมาจากถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอนได้ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือคณะทำงานให้มีความสะดวกในการปฏิบัติงานจนกระทั่งสำเร็จภารกิจ

เนื้อหาขอความช่วยเหลือที่ปรากฏในบทกวีนั้นเป็นเพียงเนื้อหาส่วนหนึ่งของเรื่องและมักปรากฏในตอนท้ายเรื่องหรือบทจบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทกวีเรื่อง “บ่าบวง” ของดวงมน ต่อไปนี้

“ขุนน้ำ” ขอผ่อนน้ำ	วอนอย่าซ้ำทุกข์ทรม
“นางนอน” ซ่อนกมล	โปรดยินยลด้วยปราณี
ร่ำร้องจากใจแม่	ปลิดแต่ได้ฤทธอรี
บ่าบวงแก่เทวี	แลกชีวิลุคคืนคง

บทกวีเรื่อง “รอ...หมูปา” ของสมเกียรติ รัชชมนี ต่อไปนี้

ขอไตรรัตน์เป็นฉัตรแก้วได้คุ้มเจ้า	เทพป่าเขาเปิดพงไพรให้สว่าง
เทพผืนดินถิ่นถ้ำช่วยนำทาง	พบเจ้าอย่างสวัสดิมีชัยเอย

บทกวีที่ไม่มีชื่อเรื่องของพอล สุกใส ดังต่อไปนี้

เจ้าแม่	ฟังกระแสธารใจให้ถ้วนถี่
เอ็นดูด้วยเมตตาโปรดปรานี	เผยช่องบ่วงขี้มรรคา
ให้หมู่เขาเหล่านั้นสำเร็จสม	พบลูกอ่อนซ่อนชมในคูหา
กอดเกี่ยวเกลียวขวัญพรรณนา	คืนสู่ญาติกาแลห่มมิตร
เมื่อนั้นคงสุขสมอสสร	ด้วยธารใจไหลซอนสถานสนิท
ต่างเทียบรูปสัจจามาบุชิต	ชลิตน้อมขุนน้ำบ่าบวงเอย

อภิปรายผลและสรุปผล

บทกวีอุบัติการณ์โลกกรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561 ทั้ง 19 สำนวน มีสารัตถะหรือเนื้อหาหลัก 3 ประการ จัดระดับได้ 3 ระดับ คือระดับปัจเจกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลคนเดียวหรือถ้าเป็นกลุ่มบุคคลก็เป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มเดียว ระดับสังคมอันเกี่ยวข้องกับคนหมู่มากหรือกลุ่มใหญ่ และระดับสถานะเหนือโลกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีอาจมองเห็นได้โดยปกติวิสัยของมนุษย์แต่อาจสัมผัสได้ด้วยจิตวิญญาณหรือความรู้สึก ในด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของบทกวีแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบคำประพันธ์ซึ่งกวีใช้คำประพันธ์ 3 รูปแบบหลักคือกลอน กาพย์ และโคลง โดยกลอนใช้มากที่สุดแบ่งเป็นกลอนแปดกับกลอนเพลงและยังมี กลอนที่มีรูปแบบคล้ายกลอนบทละครด้วย รูปแบบคำประพันธ์รองลงมาคือกาพย์ยานีสิบเอ็ด และโคลงสี่สุภาพเป็นรูปแบบคำประพันธ์ซึ่งใช้น้อยที่สุด ส่วนรูปแบบการเสนอเนื้อหาสำคัญเพื่อสร้างสุนทรียภาพในบทกวี 4 ประการ คือ การรายงานเหตุการณ์ การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะวิธี และการขอความช่วยเหลือ

เอกสารอ้างอิง

คนข่าว 2499 และราช รัมัญ. (2561). ปราบกฏการณ์ถ้ำหลวง ทีมหมูป่าคะ
เคเดมี. กรุงเทพฯ: ย้อนรอย.

สวณิต ยมาภัย. (2549). “หน่วยที่ 1 การสื่อสารด้วยภาษา” ใน ประมวลสาระ
ชุดวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อคติในวรรณกรรมไทยเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหา เนื้อหาปลา

AGATI IN THAI LITERATURE ABOUT SANGTHONG WHEN THAO SAMOL GAVE HIS SON-IN-LAW TO FIND DEER AND FISH

นายก่องศ์ นามวัฒน์¹
Korpong Namwat¹
chavis.kor@gmail.com

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
¹The Demonstration School of Ramkhamhaeng University,
Faculty of Educations' Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเรื่องอคติ 4 ผ่านบทพระราชนิพนธ์ละครนอกเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา เพื่อศึกษาลักษณะอคติ กลวิธีการนำเสนอรูปแบบของอคติ และผลกระทบที่เกิดจากอคติที่ปรากฏในเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าอคติเป็นปัจจัยให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตัวละครในบทพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทอง โดยปรากฏอคติ ครบทั้ง 4 ประเภท คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ กวีมีการนำเสนออคติ 2 ลักษณะ คือ การนำเสนอผ่านบทบรรยาย และการนำเสนอผ่านบทสนทนา ผลกระทบของการมีอคติ ทำให้เกิดผล 2 ประการ คือ ความเป็นพวกและความไม่ใช่พวกพ้อง

คำสำคัญ: สังข์ทอง อคติ 4 ความเป็นพวกและไม่ใช่พวกพ้อง

Abstract

The objective of this article is to analyze the Buddhist concept of prejudice 4 through the scripture of the drama “Sangthong” when Thao Samol gave his son-in-law to find deer and fish. To study prejudice characteristics Strategies for presenting patterns of prejudice And the effects of prejudice that appear in the story. The study found that prejudice is a factor that causes conflicts between the characters in the royal script of Sangthong, with all 4 types of prejudices, namely, Chandàgati, Dosàgati, Mohàgati, and Bhayàgati. The poet has presented two prejudices: presentation through lectures and offering through dialogue. The effects of prejudice have resulted in two consequences: their being and their non-dissenters.

Keyword: Sangthong Agati 4 Being a group and not a group of people

บทนำ

วรรณกรรมไทยมีลักษณะเด่นคือสามารถสะท้อนความคิดความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมหรือแม้กระทั่งแนวความคิดทางการเมือง พฤติกรรมการใช้อำนาจ รวมทั้งยังสามารถศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมที่ส่ง ผ่านทางวรรณกรรม โดยเฉพาะประเด็นด้านการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์เป็น ประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์สามารถสร้างความเข้าใจ บริบททางสังคมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมนั้นได้ วรรณคดีไทยจึงเป็นเครื่องมือที่ กวีสอดแทรกหลักพุทธธรรม ผลจากการปราศจากพุทธธรรมผ่านพฤติกรรมและ ชีวิตที่โลดแล่นของตัวละคร ผู้ที่ได้เสพก็ย่อมซึมซับหลักพุทธธรรมเชิงประจักษ์ เนื่องจากเห็นพฤติกรรมและผลกรรมที่เกิดขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวตั้งแต่ต้น จนจบ แล้วสามารถประเมินได้ว่าควรทำอย่างตัวละคร หรือต้องไม่เอาอย่างตัว ละครในวรรณคดีเรื่องใด ลักษณะอย่างนี้ผู้เสพย่อมเข้าใจหลักพุทธธรรมได้โดย ไม่รู้ว่าถูกสอนหรือถูกชี้แนะ สอดคล้องกับแนวความคิดของ ดวงมน จิตรจำนงค์ (2544: 299) กล่าวโดยสรุปว่า คุณค่าและลักษณะเด่นของวรรณคดีในยุค รัตนโกสินทร์ตอนต้นคือคุณค่าทางสุนทรีย์ที่กระตุ้นความสำนึกทางจริยธรรม ผ่านพฤติกรรมของตัวละครตามโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เห็นความ ไม่เที่ยงของชีวิต

ผู้เขียนยังพบว่าความมีอคติของตัวละครก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ต่างๆ มากมาย ดังปรากฏว่าท้าวสามนต์มีอคติต่อพระสังข์ที่อัปลักษณ์ เป็นบ้ำไบ ทั้งยังต่ำศักดิ์ไม่เหมาะสมกับธิดาของพระองค์ ทำให้ท้าวสามนต์เลือกกลั่นแกล้ง เพื่อกำจัดพระสังข์ทิ้งเสีย แม้แต่ตัวพระสังข์เองก็มีอคติต่อพ่อตาของตนที่รังเกียจ รูปลักษณ์โดยไม่มองที่คุณค่าภายใน ทกขยที่พากันรุมกลั่นแกล้งพระสังข์ตาม พ่อตา การมีอคติต่อกันและกันทำให้ตัวละครทุกตัวไม่สามารถปรับความเข้าใจ เพื่อให้อยู่อย่างสมานฉันท์ได้เลย

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้เขียนบทความนี้จึงสนใจเลือกวิเคราะห์บทพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลาผ่านหลักพุทธธรรมเรื่องอคติ 4 อันเป็นบ่อเกิดของความรู้สึกรู้สึกความเป็นพวก และความไม่เชื่อพวกพ้องหรือความเป็นอื่น อันเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในเรื่อง

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเรื่องอคติ 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทาคติ โทสาคติ ภัยาคติ และโมหาคติ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 (2546: 1320) ให้ความหมายของอคติว่า

อคติหมายถึง ความลำเอียง มี 4 อย่าง คือ ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรัก โทสาคติ ความลำเอียงเพราะโกรธ ภัยาคติ ความลำเอียงเพราะกลัว โมหาคติ ความลำเอียงเพราะหลง

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (2559: 149) ให้ความหมายว่า อคติ 4 (ฐานอันไม่พึงถึง ทางความประพฤติที่ผิด ความไม่เที่ยงธรรม ความลำเอียง Agati: wrong course of behaviour; prejudice) 1. ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะชอบ Chandàgati: prejudice caused by love or desire; partiality) 2. โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง Dosàgati: prejudice caused by hatred or enmity) 3. โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง, พลาดผิดเพราะหลง Mohàgati: prejudice caused by delusion or stupidity) 4. ภัยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว Bhayàgati: prejudice caused by fear)

สรุปว่าอคติ คือสิ่งที่ทำให้เกิดความลำเอียงไม่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม มี 4 ประการคือ ความลำเอียงเพราะความชอบ ความลำเอียงเพราะชัง ความลำเอียงเพราะหลงผิด และความลำเอียงเพราะกลัว

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษาลักษณะของอคติ กลวิธีการนำเสนอรูปแบบของอคติและผลกระทบที่เกิดจากอคติที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องสังข์ทอง

ที่มาและคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องสังข์ทอง

สังข์ทองมีต้นเค้าจากสุวัณณสังฆชาตกในปัญญาสชาตก เนื้อเรื่องกล่าวถึงพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพระสุวัณณสังข์ แต่โดยพระภิกษุสงฆ์ชาวเชียงใหม่ โดยนำนิทานท้องถิ่นแต่งขึ้นเลียนแบบโครงสร้างนิทานชาตกในนิบาตชาตก มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสั่งสอนธรรมะเป็นหลัก วรรณกรรมนิทานเรื่องนี้มีการแพร่หลายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในประเทศไทย โดยปรากฏทั้งในรูปแบบมุขปาฐะและที่บันทึกเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ ทั้งยังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนหลายท้องถิ่น มีการผูกเข้ากับการอธิบายภูมินามของชุมชน เช่น ที่จังหวัดอุดรธานีมีความเชื่อว่าถิ่นของตนเป็นเมืองของท้าวยศวิมล มีลานหินศิลาแลงที่เชื่อว่าเป็นสถานที่ตีศิลาระหว่างพระอินทร์กับพระสังข์ เป็นต้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์บทละครนอกสำหรับใช้เล่นละคร โดยทรงพระราชนิพนธ์บทละครนอกจำนวน 6 เรื่องคือสังข์ทอง ไชยเชษฐ ุมนิพิชัย ไกรทอง คาวิ และสังข์ศิลป์ชัย ในการพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทองนั้นมีการประมุขนักปราชญ์ราชบัณฑิตหลายท่านช่วยกันแต่ง หนังสือบทละครนอกพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 ฉบับกรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่ปี พ.ศ. 2530 แบ่งเนื้อความเรื่องสังข์ทองออกเป็น 9 ตอนคือ 1 กำเนิดพระสังข์ 2 ถ่วงพระสังข์ 3 นางพันธุรัตเลี้ยงพระสังข์

4 พระสังข์หินนางพันรุต 5 ท้าวสามนต์ให้นางทั้งเจ็ดเลือกคู่ 6 พระสังข์ได้นาง
 รจนา 7 ท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาปลาหาเนื้อ 8 พระสังข์ตีกลี และ 9 ท้าวศ
 วิมลตามพระสังข์ ความโดดเด่นของเรื่องสังข์ทองฉบับนี้มีได้มุ่งสอนหลักธรรม
 ทางพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์เดิมในปัญญาสชาดกเพียงอย่างเดียว แต่
 เน้นสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน และแสดงข้อคิดทางศีลธรรมที่เกิดจาก
 ความขัดแย้งระหว่างตัวละครต่างๆ ด้วย

เรื่องสังข์ทองเป็นที่นิยมของคนไทยทุกสมัย เนื่องจากมีเนื้อหาสอดคล้อง
 กับรสนิยมของคนไทย สามารถตอบสนองความต้องการได้ทั้งผู้รับและผู้ฟังถึง
 แม้ว่าจะเป็นเรื่องสมมุติไม่มีอยู่จริง แต่พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกผ่านทาง
 ตัวละครมีความน่าสนใจ คือมีความรู้สึกรู้จักคิด มีอารมณ์เช่นเดียวกับมนุษย์
 ธรรมดา สังข์ทองยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ ว่าคุณค่าของ
 มนุษย์ไม่ได้อยู่ที่รูปร่างภายนอกหากแต่อยู่ที่ความรู้ ความสามารถ สติปัญญา
 และคุณความดีที่แฝงอยู่ภายใน ดังที่นางรจนาได้มองเห็นรูปทองของเจ้าเงาะใน
 ตอนเลือกคู่อันเป็นสาระสำคัญของเรื่อง ผู้แต่งยังต้องการปลูกฝังอุดมการณ์บาง
 อย่างให้กับสังคมดังที่ เบญจวรรณ ฉัตรเนตร์ (2517: 212) กล่าวถึงคุณค่าสังข์
 ทองโดยสรุปว่า เรื่องสังข์ทองเป็นเรื่องที่มุ่งสร้างสรรค์สังคมไทยโดยเสนอแนวทาง
 ปฏิบัติที่ดีเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และเป็นเครื่องเตือนใจไม่ประพฤติด
 ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เรื่องดังกล่าวมีความยังคงทันสมัยและอยู่ในความสนใจของ
 คนทั่วไปจนทุกวันนี้

ผู้อ่านสังข์ทองจึงได้รับความสนุกสนานไปพร้อมกับการเรียนรู้คุณธรรม
 จริยธรรม จากบทบาทเสมือนจริงของตัวละครที่โลดแล่นตามกฎแห่งกรรมตาม
 ทศนะในพระพุทธศาสนา อันนำไปสู่การยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้นด้วย

เรื่องย่อสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาลาปลา

หลังจากที่ท้าวสามนต์ให้พระธิดาทั้ง 7 เลือกคู่ พระธิดาองค์โตทั้ง 6 ต่างได้คู่ครองที่มีความเหมาะสมทั้งรูปร่างฐานะและสถานภาพ ส่วนนางนางรจนากลับเลือกเจ้าเงาะที่เป็นคนป่าหยาบกระด้างมีความต่ำศักดิ์ทั้งยังเป็นบ้าใบ้ ทำให้ท้าวสามนต์รู้สึกเสียหน้าและโกรธมาก ลงโทษไล่ทั้งคู่ไปอยู่กระท่อมปลายนาและผูกเจ็บ โดยร่วมมือกับหกเขยหาทางกลั่นแกล้งเจ้าเงาะอยู่เสมอ จนกระทั่งวันหนึ่งได้ออกอุบายให้เขยทั้ง 7 คนแข่งขันกันหาลาปลาหากใครหาไม่ได้จะต้องพระราชอาญาถึงตาย พระสังข์ได้ถอดรูปเงาะและร้ายมหาดินตามนตร์เรียกปลามารวมกัน หกเขยไม่สามารถหาลาปลาได้แม้แต่ตัวเดียวจนมาพบพระสังข์ก็ตกใจกลัวนึกว่าเป็นเทพารักษ์ พระสังข์เสนอให้แลกปลากับปลายจมุกของหกเขย เมื่อไปถึงพระราชวังท้าวสามนต์ก็รู้ว่าหนังกที่เจ้าเงาะสามารถหาลาปลาได้มากมายในขณะที่หกเขยหาได้เพียงเล็กน้อยแต่ก็หาทางไม่ประหารตามที่รับสั่งไว้ ต่อมาให้หาเนื้อทรายแข่งกันผลก็เป็นเช่นเดิม ครั้งนี้พระสังข์เสนอแลกเนื้อกับใบหูของหกเขยเมื่อกลับมาถึงวังพบว่าเจ้าเงาะได้เนื้อมากกว่าตนเช่นเดิม ท้าวสามนต์โกรธมากที่ไม่สามารถหาเหตุฆ่าเจ้าเงาะได้ทั้งยังถูกเจ้าเงาะเยาะเย้ย หกเขยก็ร่วมกันเพ็ดทูลว่าเจ้าเงาะเป็นปีศาจทำให้เกิดการโต้เถียงกัน จนกระทั่งนางมณฑาต้องห้ามปราม จากนั้นเจ้าเงาะกับนางรจนาก็พากันกลับไปพักที่กระท่อมปลายนาของตน

อคติในวรรณกรรมไทยเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาลาปลา

บทละครนอกเรื่องสังข์ทองมีเนื้อหาที่แสดงถึงพฤติกรรมความลำเอียงของตัวละครก่อให้เกิดความขัดแย้งดังต่อไปนี้

1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ

ความชอบเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความต้องการได้รับสิ่งตนพึงพอใจ เมื่อพบกับสิ่งที่ตนพึงพอใจแล้วก็อาจแสดงออกด้วยอาการยิ้ม หัวเราะ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เมื่อไม่ได้รับสิ่งที่พอใจหรือพลาดหวังจากสิ่งที่ต้องการก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจไม่ชอบใจด้วย วรรณคดีเรื่องสังข์ทองสะท้อนให้เห็นฉันทาคติที่ตัวละครในเรื่องมอบความรักและความไว้วางใจ รวมทั้งมอบผลประโยชน์ให้ตัวละครที่ตนชอบพอหรือพอใจให้มีส่วนร่วมหรือเป็นพวกกับตน ดังนี้

ท้าวสามนต์ขึ้นชอบทกเขย ท้าวสามนต์มีความลำเอียงเพราะขึ้นชอบทกเขยมากกว่าเจ้าเงาะเนื่องจากทกเขย มีรูปงาม มีชาติตระกูลสูง มีบ่าวไพร่ มีฐานะดี และเป็นคนที่ชอบประจบสอพลอตนด้วยคำยอและคำหวาน ทกเขยยังยอมรับให้ท้าวสามนต์เป็นผู้นำมีอำนาจเหนือกว่าตนด้วยสิ่งเหล่านี้สามารถสนองตอบความต้องการทางด้านจิตใจของท้าวสามนต์ ดังความว่า

<p>๑ เมื่อนั้น ชะลูกเขยข้ามันนารัก ยิ่งให้แก้ตัวเรื่องชั่วช้า นี่หากคิดนิดเดียวด้วยธิดา</p>	<p>ท้าวสามนต์ผู้ดลุกขึ้นกุกกัก ช่างได้เนื้อขาหักที่เหนมา จะใคร่ทำโทษทัณฑ์ฟันฆ่า จะเป็นม่ายอายุหน้าประชาชน</p>
---	---

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 133)

ท้าวสามนต์ลำเอียงเพราะรักทกเขย ถึงแม้ว่าทกเขยจะไม่สามารถทำตามรับสั่งได้ก็ยังคงมีความเอ็นดูและงดโทษให้ แม้จะกล่าววาจาเสียดสีเล็กน้อย เพราะไม่พอใจที่ไม่ทำตามรับสั่ง แต่ก็ช่วยเหลือโดยหาทางเลี่ยงไม่ลงพระอาญา โดยให้เหตุผลว่าจะส่งผลกระทบทำให้พระธิดาของพระองค์เป็นหม้าย

เด็กๆ ชอบเจ้าเงาะ ฉันทาคติของเด็กๆ เป็นอารมณ์ที่บริสุทธิ์ รักสนุก รักเล่นตามประสาเด็ก แต่เด็กสามารถสัมผัสได้ว่าบุคคลที่อยู่ต่อหน้าเป็นคนดีหรือไม่ดีอย่างไร เด็กๆ จึงเล่นกับเจ้าเงาะอย่างสนุกสนาน เจ้าเงาะเองก็รับรู้ถึงความบริสุทธิ์ใจของเด็ก ไม่ได้แสดงอาการโกรธเกรี้ยว แต่ก็แสดงอาการโกรธแกล้ง เพื่อหาโอกาสปลีกตัวออกไปทำงานของตนเท่านั้น ดังความว่า

เด็กเด็กแข็งเข้เข้าแห่ห้อม	พริ้งพร้อมล้อมหลังล้อมหน้า
บ้างร้องว่าเออเกลอกูมา	เฮฮาให้ฉวกราวเกรียว
บ้างชวนว่าอย่าเพื่อไปก่อน	อยู่รำละครลั๊กประเดี้ยว
เจ้าเงาะไม่หยุดคุดเป็นเกรียว	หน่วงเหนี่ยวห้ามปรามมาตามทาง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 133)

บทละครนอกเรื่องสังข์ทองแสดงฉันทาคติทั้งสองด้านคือ ด้านที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นหมู่พวกแล้วร่วมมือกันกระทำความผิด เช่น ท้าวสามนต์เข้าข้างหกเขยแล้วต่างฝ่ายต่างก็รู้สึกเป็นพวกกันช่วยเหลือกันในสิ่งที่ไม่ควร และด้านที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดเช่นความสัมพันธ์ระหว่างพระสังข์กับเด็กๆ เป็นต้น

2. โทสาคติ หรือความลำเอียงเพราะชัง

ความลำเอียงเพราะชัง เกิดจากการไม่ได้รับในสิ่งที่ชอบใจ อารมณ์โกรธหรือขัดข้องใจเป็นอารมณ์หนึ่งของมนุษย์ที่ได้รับสิ่งที่ไม่เป็นอนิษฐารมณ คือไม่พึงพอใจแล้วแสดงอารมณ์โกรธออกมาด้วยการกระที่บเท้า ฮึดฮัด ด่า บริภาษ หรืออาจถึงขั้นสบถสาปแช่ง

ท้าวสามนต์โกรธเจ้าเงาะ ท้าวสามนต์นั้นไม่ชอบเจ้าเงาะเป็นทุนเดิมอยู่แล้วดังนั้นไม่ว่าเจ้าเงาะจะทำดีอย่างไร จะสามารถทำงานที่ตนเองสั่งได้อย่างไร ก็ไม่เห็นคุณค่าของเจ้าเงาะ กลับยิ่งทำให้เกิดอารมณ์โกรธและหมั่นไส้คิดฆ่าพระสังข์อยู่เนืองๆ ดังปรากฏเนื้อความว่า

๑ เมื่อนั้น	ท้าวสามนต์เห็นมันให้คันหัว
เรียวแรงกระไรเหมือนควายวัว	เนื้อยี่สิบตัวช่างหาบมา
ไม่สมหวังดังจิตที่คิดไว้	หุนหันหมั่นไล่จะใครฆ่า
เห็นมันแล้วหรือเจ้ามณฑา	หยาบซ้ำทนงไม่กลัวใคร
แค้นใจไอ้เขยทั้งหลาย	มันไปเที่ยวชุกชนอยู่ข้างไหน
ทำให้อายขายหน้าทุกคราไป	อี่เมียก็ไม่กำชับกัน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 134)

คำประพันธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าท้าวสามนต์เป็นคนเจ้าโทสะ รู้สึกโกรธที่เห็นเจ้าเงาะไม่ตกหลุมพรางที่ตนออกอุบายไว้ทั้งยังสามารถหาเนื้อมาได้ถึง 20 ตัว ในความเป็นจริงแล้วพระสังข์สามารถปฏิบัติได้ตามที่รับสั่ง แต่ท้าวสามนต์กลับมองว่าไม่ได้ตั้งใจจึงกล่าวเสียดสีเจ้าเงาะว่าแรงเหมือนวัวเหมือนควายช่างแบกเนื้อได้มากมายเกินธรรมดา นอกจากนี้จะโกรธเจ้าเงาะแล้วยังโกรธหกเขยที่ไม่สามารถเอาชนะเจ้าเงาะได้ตามต้องการ แล้วพาลไปโกรธลูกสาวทั้ง 6 คน ว่าไม่ช่วยกำชับหกเขยให้ช่วยเหลือตนอย่างสุดความสามารถ

อารมณ์ลำเอียงเพราะความโกรธของท้าวสามนต์ยังพรั่งพล่านได้ตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการยุยง เพ็ดทูลจากหกเขย เช่นตอนที่หกเขยต้องการเอาตัวรอดจึงเข้าข้างท้าวสามนต์แล้วพลิกไปว่ากล่าวโทษเจ้าเงาะว่าเป็นปีศาจ ทำให้ท้าวสามนต์เกิดอารมณ์เดือดดาลจะลงโทษเจ้าเงาะ ความว่า

๑ เมื่อนั้น	ท้าวสามนตรีอ่อนใจดั่งไฟผลาย
พิเคราะห์เหตุเห็นจริงยิ่งรำคาญ	ให้หนาวลั่นสะท้านไปทั้งตัว
โบกพระหัตถ์ตรัสสั่งเสนา	อ้ายเงาะป่าปีศาจชาติชั่ว
ทั้งหมดมันว่านุก่ากลัว	ไสหัวออกไปเสียจากวง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 136)

เหตุข้างต้นเกิดขึ้นเพราะหกเขยให้ร้ายเจ้าเงาะว่าไม่ใช่คนธรรมดาแต่เป็นผีปีศาจ จึงมีกำลังเกินมนุษย์ที่แบกเนื้อ 20 ตัวได้ กล่าวถึงลักษณะกายที่ด้อยของเจ้าเงาะ ว่าตาที่โตและเบิกโพลงควรเป็นตาผี ทำให้ท้าวสามนตรีเกิดคล้อยตามแล้วโกรธเพราะหูกเขาเชื่อคำใส่ร้าย พยายามหาทางทำร้ายพระสังข์อยู่เสมอ

พระสังข์โกรธท้าวสามนตรี ถึงแม้พระสังข์มีสถานะเป็นพระโอรสตัวแต่ก็ยังมีความเป็นปฤชนที่มีความรัก โลก โกรธ หลงอยู่ ทั้งมีความลำเอียงจากความโกรธได้เช่นเดียวกัน โดยปรากฏว่าเมื่อพระสังข์เห็นท้าวสามนตรีไม่ยอมทำโทษเขยใหญ่ตามที่ได้ลั่นวาจาไว้ว่าจะฆ่า ก็เกิดอารมณ์ขุ่นใจทำที่นับเนื้อที่ตนหามาได้เทียบกับที่เหล่าเขยหาได้ว่าตนหามาได้มากกว่า แล้วชี้ไปที่คอเขยใหญ่ให้รู้ว่าต้องประหาร ความว่า

๑ เมื่อนั้น	เจ้าเงาะอย่างยองมองมาใกล้
เห็นพ่อตาอาธรรมเข้ากันไป	ไม่เอาโทษเขยใหญ่ดั่งลัญญา
ทำนับเนื้อที่กองลองเล่น	จะให้เห็นว่าใครได้มากกว่า
ชี้ไปตรงพระแสงแกลิ่งกลอกตา	เงื่อง่าท่าที่เหมือนฟาดฟัน
แล้วชี้เข้าที่คอเขยใหญ่	บอกไปให้รู้ดูขุ่นขื่น
ตบมือหัวร่ออยู่งั้น	เย้ยหยันหยอกล้อท่านพ่อตา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 134)

ถึงแม้ว่าเนื้อความจะไม่ได้กล่าวโดยตรงว่าพระสังข์โกรธพ้อตา แต่ก็แก้งยั่วล้อให้พ้อตาโกรธเพื่อสะใจ เนื่องจากพระสังข์เองก็ไม่ชอบที่ท้าวสามนต์มองตนเพียงแค່ภายนอกถึงแม้ว่าตนจะสามารถทำตามรับสั่งได้ก็ไม่ได้เกิดคุณความดีขึ้นมา ทั้งนี้กรังเกียดที่กลั่นแกล้งตนสารพัดเพราะรูปร่างและไม่ไ้มียศถาบรรดาศักดิ์เหมือนเขยทั้งหลาย ข้าลงโทษด้วยการขับไล่ตนกับนางรจนาไปอยู่ที่กระท่อมปลายนา

พระสังข์และนางรจนาดีใจที่ได้แก้แค้นหกเขยและพระพี่นางทั้งหก
เมื่อรจนาได้ทราบจากพระสังข์ว่าหกเขยถูกมัดเดือนปลายจุมก็รู้สึกดีใจที่ได้แก้แค้นหกเขยและพี่สาว เพราะเคยทำให้ตนมีความเจ็บแค้นทั้งยังจะเดินทางไปดูหน้าหน้าทุกคนที่เคยรังเกียจรูปของเจ้าเงาะว่าไม่งามด้วย ซึ่งเป็นพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดจากอำนาจโทสะ ความว่า

๑ เมื่อนั้น

สรรพลางทางว่าข้าชอบใจ

ช่างแก้แค้นแทนทำพอสาสสม

วันนี้้องจะตามจรจรัล

รจนากลั้นยิ้มมิใคร่ได้

เมียมันจะได้ดูหน้ากัน

ที่เมียมาค้าคารมเย้ยหยัน

ไปดูจุมมันให้เต็มตา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 118)

นางรจนาตามเจ้าเงาะเข้าไปในวังเมื่อได้เห็นสภาพของหกเขยและพี่นางทั้งหกก็หัวเราะเยาะเย้ยที่ฝ่ายตรงข้ามอยู่ในสภาพน่าเวทนาเพราะโกรธหกเขยและพี่นางที่เคยเหยียดเจ้าเงาะว่ารูปร่างไม่งาม ความว่า

<p>๑ เมื่อนั้น เจ้าเงาะหัวร่องงอไป เห็นจุมกเขยใหญ่เลือดไหลหยด สาแแก่ใจมันลิตีผัวกู</p>	<p>รจนาสรวลสันต์ไม่กลั่นได้ ทำบู้ยปากบอกใบ้ให้เมียดู แห้วงวันลั่นทั้งหมดน่าอดสู นางยี่มอยู่ในหน้าไม่พาที</p>
--	--

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 120)

การที่พระสังข์ยังคงมีอารมณ์โกรธสะท้อนให้เห็นว่าผู้แต่งเข้าใจความเป็นมนุษย์ปุถุชน เพราะถึงแม้จะเป็นพระโพธิสัตว์แต่ก็ยังมีอารมณ์โกรธได้ตราบดีที่ยังไม่เข้าถึงสภาวะความเป็นพระอรหันต์ แต่ทว่าก็เลือกแสดงว่าพระสังข์มีอารมณ์โกรธของไม่มากเท่าปุถุชนทั่วไปเพราะมีธรรมะและมีสติจึงสามารถควบคุมอารมณ์ได้ทันทั่วทุกครั้งที่

พระพี่น้องทั้งหกโกรธนางรจนาและเจ้าเงาะ เมื่อพระสังข์สามารถนำปلامาได้มากกว่าทำให้นางรจนาหัวเราะเยาะเย้ยที่ฝ่ายหกเขยและพระพี่น้องทั้งหกต้องพ่ายแพ้ ทำให้พี่น้องทั้งหกเกิดอารมณ์โกรธเดือดดาลปนกับความหลงที่เกิดจากความริษยาที่เจ้าเงาะนางรจนาได้ดีกว่าจึงโต้เถียงกันความว่า

<p>๑ เมื่อนั้น ต่างคนชี้หน้าแล้วว่าไป เหตุว่าผัวมึงมาถึงก่อน ผัวกูไม่รู้จักจับผักปลา ดูเยี่ยงผัวเจ้ามันเคลาคล่อง นางเมียขึ้นหน้ามาหัวเราะ เขาขับไล่ไปอยู่เสียปลายนา ไม่มีความยำเียงเกรงกลัว</p>	<p>หกนางเคื่องขัดอ้อขมาไครย หัวเราะเยาะใครอ้อรจนา ทำแสนงอนเจ้อเจ้อสเออะหน้า จึงได้มาไม่มากเหมือนหม่อมเงาะ ห้วยหนองเหนือได้เข้าใจเสาะ เปรียบเปรยเย้ยเยาะไม่เจียมตัว ยังถือด้านเข้ามาว่าแทนผัว ไสหัวออกไปเสียจากรัง</p>
---	---

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 121)

ทกเขยโกรธเจ้าเงาะ ทกเขยเห็นเจ้าเงาะลื้อเลียนภรรยาของตนจึงเกิด
อารมณ์โกรธเข้าไปรุมด่าว่า และพยายามจะเข้าทำร้ายเจ้าเงาะความว่า

๑ **เมื่อนั้น** **ทกเขยขัดใจเป็นหนักหนา**
เห็นเงาะเวยะหยอกภรรยา **โกรธาตาเขียวเหลียวดูกัน**

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 122)

อารมณ์โกรธเกิดขึ้นเพราะความหลงที่มาจากแรงริษยาทำให้โกรธจนไม่สามารถควบคุมตัวเองเกิดการโต้เถียงกันเข้าข้างสามิตินว่าทกเขยหาปลาไม่คล่องเหมือนเงาะที่เป็นคนป่า ทั้งยังด่าว่าไม่เจียมตัวพร้อมไล่ให้ออกจากวังไปอยู่ปลายนาซึ่งเป็นทีของพวกไพร่จึงจะมีความเหมาะสม

3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง, พลาดผิดเพราะเขลา

ความหลงในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้หมายถึงความหลงใหลในทางกามารมณ์ดังที่คนทั่วไปเข้าใจ แต่หมายรวมถึงความหลงผิดหรือมีความคิดเห็นผิดจากทำนองคลองธรรมด้วย

ท้าวสามนต์หลงผิดเพราะความเสียหน้า ท้าวสามนต์หลงผิดคิดว่าการที่รจนาเลือกลูกเขยที่เป็นบ้ำไบ้ เป็นคนป่าทำให้ตนเสียหน้า เพราะคาดหวังว่าลูกสาวของตนควรได้แต่งงานกับผู้มีตระกูลมีรูปงามมีทรัพย์สมบัติมาก เมื่อหลงผิดจึงทำให้ท้าวสามนต์พยายามกำจัดเจ้าเงาะทุกวิถีทางเพื่อแก้หน้า ความว่า

รจนาเจ้ากรรมมันทำชั่ว **มีฝั้วเงาะร้ายให้ชายหน้า**
จำจะคิดอ่านด้วยมารยา **พาลฆ่าเสียให้ได้ไม่ว่ายุ**

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 110)

ท้าวสามนต์หุบเบาหลงเชื่อถ้อยคำเพ็ดทูลของทกเขย การที่ท้าวสามนต์หลงเชื่อถ้อยคำเพ็ดทูลของทกเขยโดยไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนว่ามีเหตุผลหรือไม่ การที่ท้าวสามนต์พยายามกลั่นแกล้งเจ้าเงาะที่ไม่ยอมแสดงความเคารพอ่อนน้อมตนเหมือนที่ทกเขยทำ ความว่า

ชะรอยเป็นปีศาจประหลาดใจ	ดูตามันมิใคร่จะกระพริบ
วิปริตผิดมนุษย์นักหนา	ข้าเห็นว่าอายนี้เป็นผีดิบ
มีกำลังพลังดั่งกินทิพย์	เนื้อยี่สิบหาบมาถึงธานี
สารพัดผักปลาหาได้คล่อง	เพราะมันเป็นพวกพ้องกันกับผี
เงาะเงยไม่เคยเห็นเช่นนี้	ภูมิอย่าไว้วางพระทัย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 134)

ท้าวสามนต์หลงในอำนาจ ท้าวสามนต์หลงในความเป็นกษัตริย์ทำให้คิดว่าตนเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุด ไม่ควรมีใครมาลบล้างดูหมิ่นเกียรติได้ ลักษณะดังกล่าวจากความหลงผิดจากทำนองคลองธรรม เช่น

๑ เมื่อนั้น	ท้าวสามนต์ว่าเหม่งเงาะป่า
จงหองพองขนพันปัญญา	ใบบ้าไม่เสียมเจียมตัวเลย
กลับจะมาขีมือทำซื่อรู้	สอนกูให้ฆ่าไอ้ทกเขย
มิหน้าซ้ำหัวเราะเยาะเย้ย	เกินเลนนักหนาน่าขัดใจ
รู้แล้วคะชะเจ้ามันดีเหลือ	หาเนื้อได้มากกว่าเขยใหญ่
ขึ้นหน้ามาอวดข้าหรือไร	กูฝากมือไว้ด้วยเถิดวะ
คิดคิดขึ้นมาว่าต่อยตบ	บ้าใบัดชบพึงพบปะ
เถิดจะงดอดโมโหถวายพระ	ถ้าทีหลังแล้วนะไม่ละมึง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 135)

ท้าวสามนต์หลงอำนาจในฐานะกษัตริย์ของตน ว่าเจ้าเงาะไม่เจียมตัว ไม่รู้สถานภาพไพร่ของตน ทำอวดรู้ ชี้แนะท้าวสามนต์ให้ลงโทษหกเขย ยังกล่าว ประชดประชันว่ารู้แล้วยอมรับแล้วว่าเจ้าเงาะเก่งมากสามารถหาเนื้อได้มากกว่า แต่ไม่ควรจะมาโอ้อวด ซ้ำยังรู้สึกหมั่นไส้เจ้าเงาะถึงกับอยากต่อยตบให้รู้สึกตัวว่า ใครเป็นใคร แต่คราวนี้ตนจะยกโทษให้สักครั้งหนึ่งถือว่าทำบุญถวายพระ เนื้อ ความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าท้าวสามนต์เป็นผู้มีโมหะมาก ไม่สามารถพิจารณา สิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามหลักเหตุผล ความหลงจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ท้าวสามนต์ลำเอียง ช่วยเหลือยกย่องหกเขยมากกว่าผู้ที่ทำความดีอย่างพระสังข์

หกเขยหลงผิดคิดว่าตนดีกว่าเจ้าเงาะ หกเขยมักกระทำการสบบ ประมาทเยาะเย้ยบุคคลอื่นอยู่เสมอ เช่นในคราวที่ท้าวสามนต์สั่งให้หาปลา ก็หมิ่น ประมาทเจ้าเงาะ ทั้งแสดงอาการสมเพสเจ้าเงาะว่าคงไม่สามารถหาปลาได้เพราะ มีแค่ตัวคนเดียว หากหาได้คงแค่ปลาชิวเล็กๆ และจะโดนท้าวสามนต์ฆ่าทิ้ง ความ ว่า

สงสารแต่เงาะป่าประดาเสียว
เต็มที่จะได้มาแต่ปลาชิว

จะพาเมียลุ่มซ่อนจนอ่อนทิว
ท้าวจะกริ้วโกรธาให้ฆ่าฟัน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 110)

พระสังข์แกล้งหลอกหกเขย พระสังข์ถอดรูปเงาะนั่งรออยู่ที่ต้นไม้ใหญ่ เมื่อหกเขยเข้ามา ก็แกล้งกล่าวว่าตนเป็นเทวดาที่ประจำอยู่ที่นี้ แสร้งถามเอาแห อวนมาจะมาลักเอาปลาของตนไปหรืออย่างไร จากนั้นข่มขู่ให้กลัวว่าตนเป็น เทวดามีคนนับถือมาก มีอิทธิฤทธิ์ทำให้คนคอหักตายมาหลายรายแล้ว ความว่า

จึงเสแสร้งแกล้งทำไม่รู้จึก
เอะแล้วอเจ้าเหล่านี้
เรือแพแหวนก็เอามา
เราเปนเทพเจ้าเล่าภ
แต่หักคอคคนตายเสียหลายพัน

ถามทักซึกใช้ไปไหนนี้
หน่วยก้านพานจะดีมีฝีมือ
จะลอบลักตักปลาของข้าฤ
นับถือทุกแห่งแพร่่งพราย
อย่าดูดันดูหมิ่นมั่งง่าย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 115)

การหลอกหกเขยของพระสังข์มีสาเหตุจากความหลงเพื่อที่จะเอาชนะ
หกเขยจึงข่มขู่ให้กลัวถึงแม้ว่าเจตนาที่แท้จริงของพระสังข์จะพยายามสอนให้ตัว
ละครอื่นไม่หลงเพียงรูปกายภายนอกก็ตาม

นอกจากนี้พระสังข์ยังแกล้งเนียนปลายจุมกปลายหูของหกเขยเพื่อสั่ง
สอน ปราบกฏเนื้อความว่า

ทำเง้อมืดกระหัยจับจ้อง
เอาแล้วนะฉะเขียดเลือดแดง

ที่ใจซึกกลัวร้องจนเสียงแห่ง
จุมกแหวงโหววันสิ้นทุกคน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 117)

ต่อมาท้าวสามนต์สั่งให้ไปหาเนื้ออีกหกเขยไม่สามารถหาเนื้อได้จึงต้องยอม
ขอพระสังข์โดยแลกกับใบหูตั้งความว่า

๑ เมื่อนั้น
จะเขียดแต่เบาเบาเอาบุญ
เหนียวหูขวาลงให้ก่งคอ

พระสังข์อุดูหูกะชากลากหลุน
แล้วซึกดาบฎี่ปุ่นออกเงือดเง้อ...
แข่งข้อเขียดขาดเลือดลาดไป

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 131)

ความข้างต้นเห็นได้ชัดว่า ความหลงผิดเกิดจากการถูกอวิชชาครอบงำ ไม่ใช่ปัญญาพิจารณาอย่างเที่ยงธรรมจนเกิดความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม ทำให้หลงศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความอิจฉาริษยา หูเบาเชื่อคนง่าย การคิดว่าตนดีที่สุดแล้วไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่น ทำให้เกิดความวุ่นวายตามมา

4. ภัยคติ ลำเอียงเพราะกลัว

การลำเอียงเพราะความหวาดกลัว หรือกลัวภัยอันตรายที่เกิดอิทธิพลมืด การทำให้ผู้มีอำนาจเหนือกว่าไม่พึงพอใจจากการกระทำของตนแม้ว่าจะเป็นการกระทำที่ถูกต้อง เป็นผลทำให้บุคคลนั้นตัดสินใจไม่กระทำหรือกระทำโดยขาดความกล้าหาญ ตลอดจนไม่กล้าคิด ไม่กล้าพูด หรือกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม

ทกเขยกลัวท้าวสามนต์ ถึงแม้ว่าท้าวสามนต์จะมีความชื่นชอบในตัวทกเขยเนื่องจากเป็นลูกเขยที่ได้ตั้งใจ คือหน้าตาดีงาม และเกิดในตระกูลสูง แต่ทกเขยก็อยู่ในฐานะของผู้อยู่ใต้การปกครองของท้าวสามนต์ที่เป็นกษัตริย์ อันอาจจะใช้อำนาจสิทธิ์ขาดสั่งประหารเมื่อไหร่ก็ได้ ดังนั้นเมื่อทกเขยกลับมาถึงห้องพระโรงแล้วไม่สามารถทำตามที่ท้าวสามนต์ต้องการได้สำเร็จจึงเกิดอาการกลัว จึงต้องใช้วิธีโกหกเพื่อเอาตัวรอด ในตอนหาปลาทกเขยโกหกกว่าถูกปลาปักเป้ากัด ลงงว่าเกิดอาเพศเป็นเพราะผีโขมดในป่าดงดิบดลบันดาลให้เป็นไป ปรากฏเนื้อความว่า

๑ เมื่อนั้น

แกล้งทูลเลี้ยวลดปดพ้อตา

ลงตื้อวนฉุดลากที่ปากลัด

เขยใหญ่ทั้งหกตกประหม่า

แต่เข้าซำก็ไปไม่เชื่อนแซ

ปากเป่าก็ตั้งมุกลูกเปนแผล

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 120)

ในตอนหาเนื้อหาก็เพิ่งดูทูลท้าวสามลเพราะกลัวความผิด ความว่า

ชะรอยผีปีศาจประหลาดเหลือ   ซ่อนเนื้อเสี้ยนลิ้นทั้งป่า
แล้วดูเหมือนมีदन้อยลอยลงมา   ถูกฆ่าแห่วงวันลิ้นทุกคน...
เป็นความลัษย์ทุกสิ่งจริงอย่างนี้   ภูมิจงทรงพระเมตตา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 134)

หกเขยกกลัวท้าวสามนต์ถึงกับก้มหน้าน้ำตาไหลกลัวพระราชอาญา ถึงแม้ตนเป็นพวกของท้าวสามนต์แต่ยังกลัวถูกลงอาญาอยู่ จึงหาทางออกด้วยการเพ็ดทูลว่าพบบ่าวไพร่หาเนื้อทุกที่แล้วแต่ไม่เจอ อาจเป็นเพราะมีปีศาจร้ายและอยู่ดี ๆ ก็มีมีดลอยมาเฉือนเอาเนื้อทรายขาดไปเหลือเป็นชิ้นๆ ยังอ้างว่าพยายามทำตามรับสั่งและรับมาที่ห้องพระโรงให้ทันเวลาแล้ว เหตุการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าส่วนหนึ่งที่หกเขยเข้าร่วมกับท้าวสามนต์กลับแก้แค้นพระสังข์ก็เพราะกลัวว่าหากไม่เข้าข้างฝ่ายตนจะเดือดร้อน จึงร่วมมือกันกลับแก้แค้นเจ้าเงาะเพื่อให้ท้าวสามนต์ชอบใจและเพื่อความสบายของตน

ท้าวสามนต์กลัวเจ้าเงาะ ถึงแม้ว่าท้าวสามนต์จะมีความเกลียดชังเจ้าเงาะและพยายามกลับแก้แค้นกำจัดทุกวิถีทาง แต่ท้าวสามนต์ก็มีความกลัวเจ้าเงาะด้วยเช่นกัน เพราะนอกจากมีหน้าตาตุตันไม่งดงามแล้ว ยังมีเรี่ยวแรงมหาศาล จึงทรงเกรงกลัวว่าเจ้าเงาะอาจจะทำร้ายตน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

๑   เมื่อนั้น   ท้าวสามนต์ตื่นกลัวตัวลั่น
ไม่สู้ไม่รบหลบเป็นคว้น   จันจันงกกพลัดตกเตียง
ลำคัญว่าเงาะตีถูกศีรษะ   ลิ้นสติมานะร้องเต็มเสียง
นี่แนยาดูทีหรือที่เพรียง   หัวซ้ำแตกก็เสี้ยนไม่รู้เลย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 137)

ท้าวสามนต์มีพฤติกรรมผิดต่างจากกษัตริย์ทั่วไปคืออ่อนแอ ขลาดเขลา ผู้อ่านย่อมเกิดความประหลาดใจที่กษัตริย์ทำตัวผิดความคาดหวังซ้ำให้เกิดอารมณ์ขบขัน แต่เหตุการณ์นี้ก็แสดงสาเหตุที่ทำให้ท้าวสามนต์เกิดความลำเอียง เพราะทรงเกรงกลัวพลังความสามารถของเจ้าเงาะ ความกลัวทำให้ต้องตัดสินใจทำผิดคิดอคติ เพื่อความอยู่รอดของตนตามสัญชาติของมนุษย์และสัตว์ทั่วไป

ทกเขยกแล้วพระไพโร(รูปทองพระสังข์) ทกเขยออกหาปลาแล้วไปพบพระสังข์ลอดรูประงาจะนั่งอยู่ใต้ต้นไทรใหญ่ก็คิดว่าพระสังข์เป็นเทพารักษ์ จึงกลัวจนอกสั่นขวัญหายยกมือไหว้ด้วยความเกรงกลัว ความว่า

เห็นพระสังข์นั่งอยู่ที่ฝั่งชล
จะเปนเทพารักษ์ฤจะไร
จึงวาดแวงนาวาเข้ามาพลัน

ต่างคนพิควงสงไสย
เถียงกันวุ่นไปทั้งไพร่นาย
ทั้งทกอกสั่นขวัญหาย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 115)

หรืออีกตอนหนึ่งกล่าวว่า

๑ เมื่อนั้น
สำคัญจิตรคิดว่าพระไพโร
ใจคอทักทิกนิกพรั่น
เทวดาเลี้ยงปลาไว้มากมาย

ทั้งทกอกสั่นหัวน้ไหว
กราบไหว้ท่วมหัวกลัวฤทธา
ปากสั่นเสียงสั่นซังตายว่า...
ข้าขอไปถวายพอรอดตัว

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 116)

เพราะความกลัวสิ่งเหนือธรรมชาติทำให้หกเขยยอมอ่อนน้อมเพราะเกรงอำนาจของพระไพโร หรือเทพารักษ์แต่ก็เกรงกลัวอาญาของท้าวสามนต์จะประหารชีวิตจึงต้องร้องขอความช่วยเหลือจากพระไพโร

รจนากลัวท้าวสามนต์ เมื่อข้าหลวงมาแจ้งข่าวให้พระสังข์ออกหาปลานางรจนาได้ฟังถึงกับตกใจกลัว เข้าไปในกระท่อมกอดเท้าพระสังข์แล้วร้องให้ด้วยความกลัวว่าบิดาจะฆ่าพระสังข์ผู้เป็นสามี ความว่า

๑ *อกเอ๋ยโอ้อ่าครานี้* *นำที่จะม้วยสังขาร*
สมเด็จจับตุเรศไม่เวทนา *จะคิดอ่านพาลฆ่าชีวาไฉน*

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 113)

ความกลัวทำให้ตัวละครเกิดพฤติกรรมผิดปกติ ในด้านพฤติกรรมทางกายอาจเกิดอาการตัวสั่น หน้าซีด การหลบหนีไม่สู้หน้า ในทางสังคมอาจตัดสินใจช่วยเหลือผู้ที่ตนเกรงกลัวเพื่อให้ตนพ้นภัยเช่นหกเขยที่ร่วมมือกลั่นแกล้งพระสังข์เนื่องจากกลัวท้าวสามนต์ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดความอยุติธรรม

กลวิธีการนำเสนอรูปแบบของอคติ

ผลการศึกษพบว่ากวีมีกลวิธีในการนำเสนออคติ 2 ลักษณะคือ กวีให้ตัวละครแสดงอคติทั้ง 4 ประเภทผ่านบทบรรยาย และบทสนทนา โดยให้ตัวละครทุกตัวมีความเป็นมนุษย์ที่ยังคงมีกิเลสและมีอคติเหมือนกัน มีโอกาสทำผิดพลาดจนเกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน ดังนี้

การนำเสนออคติผ่านบทบรรยาย กวีใช้กลวิธีบรรยายพฤติกรรมของตัวละครว่าตัวละครแต่ละตัวกำลังมีพฤติกรรมใดอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใด เช่น นางมณฑามเหสีท้าวสามนต์เห็นสามีของตนเกิดเกรงกลัวเจ้าเงาะซึ่งเป็นภยาคติ ความว่า

๑ เมื่อนั้น
วิงหนีเหนือบอบหอบหายใจ
เห็นผัวตัวสั้นขวัญแฉวน

นางมณฑาเห็นผัวกลัวเงาะใบ
จึงว่าไยอะไรนี่น่าซัง...
คอยจะแล่นลุกยืนตื่นทะเลสิ่ง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 137)

ส่วนที่กวีนำเสนอผ่านการบรรยายสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ของตัวละครและฉากตลอดจนเหตุการณ์ได้ชัดขึ้น ทำให้รู้ได้ว่าตัวละครกำลังมีสภาวะจิตประกอบด้วยอคติประเภทใด ดังบทประพันธ์ข้างต้นกวีบรรยายว่านางมณฑาเห็นท้าวสามนต์เกิดความเกรงกลัวเจ้าเงาะจนกระทั่งตัวสั้นเป็นต้น

การนำเสนออคติผ่านบทสนทนา กวีใช้กลวิธีนำเสนอความเป็นอคติของตัวละครผ่านบทสนทนาที่ตัวละครกล่าวออกมา โดยอาจกล่าวเพียงลำพังหรือการมีคู่สนทนาด้วยก็ได้ ซึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านสามารถตีความได้ว่าตัวละครมีอารมณ์ความรู้สึกและมีอคติเรื่องใดบ้าง เช่น

๑ เมื่อนั้น
พิเคราะห์ดูเห็นจริงยิ่งรำคาญ
โบกพระหัตถ์ถวัลล์สิ่งเสนา
ทั้งหมันว่ากูนากแล้ว

ท้าวสามนต์ร้อนใจตั้งไฟผลาญ
ให้หนาวสั้นสะท้านไปทั้งตัว
อ้ายเงาะป่าปีศาจชาติชั่ว
ไสหัวออกไปเสียจากวัง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 136)

ข้อความข้างต้นท้าวสามนต์แสดงความโกรธผ่านบทสนทนาที่ด่าว่าเจ้าเงาะว่าเป็นปีศาจชาติชั่ว ทั้งยังไล่ให้ออกไปจากวังของพระองค์ด้วย

ผลกระทบที่เกิดจากอคติ

การมีอคติของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากวีพยายามเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอดแทรกไว้ในเรื่อง ฝ่ายดีก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีใจเมตตาตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ฝ่ายไม่ดีก็มีความบกพร่องทางศีลธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้เสวยวรรณกรรมจะสามารถรับรู้ได้ว่าใครเป็นคนดีหรือเลวอย่างไรมีข้อบกพร่องตรงไหน นอกจากนี้แล้วกวียังแสดงถึงค่านิยมผิดๆ ในสังคมไทยที่นิยมเล่นพรรคเล่นพวกโดยไม่คำนึงถึงหลักธรรม คุณธรรม และความเป็นธรรม เพื่อให้ไม่ประพฤตชั่วตามแบบอย่างตัวละครที่ไม่ดี ในขณะที่เดียวกันก็ปลอมโยนให้เห็นความเป็นธรรมดาที่คนในสังคมจะต้องเผชิญกับอคติและความยุติธรรมอันเกิดจากผลแห่งอกุศลกรรมในอดีตที่ไม่อาจหนีพ้นได้

บทพระราชนิพนธ์ละครนอกเรื่องสังข์ทองแสดงแนวคิดของคนไทยเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก โดยสามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่มใหญ่คือ ความเป็นพวกและความไม่ใช้พวกพ้องหรือความเป็นอื่น

ความเป็นพวกพ้อง ความเป็นพวกเกิดจากความรู้สึกพึงพอใจ เกิดจากฉันทาคติที่ลำเอียงเพราะชื่นชอบบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เมื่อเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันแล้วจะทำให้มองข้ามความผิดที่พวกเดียวกันกระทำขึ้น อาจช่วยเหลือกันปิดบังความผิด หาเหตุผลวิธีการต่างๆ เข้าช่วยเหลือ ตลอดจนการสร้างวาทกรรมเพื่อหาทางออกให้กับกลุ่มพวกของตน ความเป็นพวกพ้องที่เห็นได้อย่างเด่นชัดในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทองตอนนี้ คือความรู้สึกเป็นพวกระหว่างท้าวสามนต์กับหกเขยดังนี้

ความเป็นพวกของท้าวสามนต์กับหกเขยเกิดจากหกเขยเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ท้าวสามนต์ต้องการ คือมีรูปร่าง มีตระกูลสูง เป็นผู้อ่อนน้อมยอมยกย่องให้ท้าวสามนต์มีอำนาจเหนือกว่า อีกทั้งหกเขยยังเป็นผู้ที่มีความสามารถ

ในการใช้คำพูดอ่อนหวาน ยกย่อง บ่อยครั้งที่ท้าวสามนต์ว่ากล้าหาญยิ่งใหญ่ชาญฉลาด ทั้งที่แท้จริงแล้วเป็นกษัตริย์ที่อ่อนแอ ไม่มีความเป็นผู้นำ ซ้ำฉลาด การกระทำดังกล่าวเป็นส่วนเติมเต็มความบกพร่องของท้าวสามนต์ให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีอำนาจและมีความยิ่งใหญ่ได้ ท้าวสามนต์จึงชื่นชอบhkขย นอกจากนี้ยังยอมทำตามใจท้าวสามนต์ทุกอย่างถึงแม้ว่าจะไม่เคยสำเร็จเลยก็ตามแต่ก็เพียงพอต่อการทำให้ท้าวสามนต์รู้สึกว่าเขาเป็นพวกพ้องฝ่ายเดียวกับตน และมีคู่อริกับกษัตริย์คนเดียวกันคือ เจ้าเงาะ เหตุการณ์นี้ทำให้รจนาน้อยใจและโกรธที่ท้าวสามนต์ลำเอียงเข้าข้างhkขยความว่า

๑ เมื่อนั้น
เห็นบิดาเคืองขุ่นฟูนไฟ

รจนานุทนหันมันไ้
เข้าข้างขยใหญ่ก็เดือดดาล

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 125)

ถึงแม้ว่าในตอนแรกhkขยจะไม่มี ความบาดหมางกับเจ้าเงาะเลย แต่เพื่อยอมแลกกับความรู้สึกเป็นพวกพ้องกับท้าวสามนต์ เพราะท้าวสามนต์มีอำนาจสามารถให้คุณให้โทษให้ความดีความชอบและรางวัลแก่ตนได้จึงตั้งตนเป็นศัตรูกับเจ้าเงาะ และยินดีรับคำสั่งท้าวสามนต์เล่นงานเจ้าเงาะหลายครั้ง ท้าวสามนต์ตอบแทนความเป็นพวกพ้องของhkขยด้วยการกล่าวคำชม ละเว้นการลงโทษ และหาเหตุผลช่วยเหลือเพื่อให้พ้นผิดอยู่เสมอ

๑ เมื่อนั้น
ชะลูกขยข้ามันนารัก
ยิ่งให้แก้ตัวเรื่องชั่วช้า
นี้หากคิดนิดเดียวด้วยธิดา

ท้าวสามนต์ผูกคูกขึ้นกุกกัก
ข้างได้นื้อขาหัทที่เหนมา
จะใคร่ทำโทษทัณฑ์พันฆ่า
จะเป็นม่ายอายหน้าประชาชน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 133)

ท้าวสามนต์เห็นแก่ความเป็นพวกพ้อง จึงหาทางออกไม่ลงโทษหกเขย ด้วยการอ้างว่ากลัวลูกสาวจะเป็นม่าย ซึ่งหากเป็นฝ่ายเจ้าเงาะได้เนื้อได้ปลามา น้อยกว่าก็คงต้องโทษประหารไปแล้ว

หกเขยสามารถกล่าวโทษใส่ร้ายเจ้าเงาะทั้งที่ปราศจากมูลความจริง เช่น ใส่ความว่าเจ้าเงาะหยาบช้า ไม่ควรเลี้ยงเอาไว้ จะเป็นเยี่ยงอย่างให้คนอื่นหยามเกียรติของท้าวสามนต์ หกเขยยังช่วยกันใส่ร้ายว่าเป็นปีศาจ เพราะตาไม่กระพริบ เหมือนคนปกติ ตาก็เบิกโพล่งจ้องมองอยู่ได้ตลอดเวลาทั้งพูดให้ท้าวสามนต์ไม่ไว้ใจเจ้าเงาะเพื่อให้ไล่ออกไปเสียจากวัง ท้าวสามนต์ก็คล้อยตามและโกรธเจ้าเงาะจริงๆ ความว่า

๑ เมื่อนั้น	เขยใหญ่ทูลขยายบายเปียง
อ้ายเงาะนี้หยาบช้าไม่น่าเลี้ยง	คนผู้จะดูเยี่ยงทั้งเวียงชัย
ไม่เกรงไม่ยำทำเกะกะ	จะกลัวพระบิดาก็หาไม่
ชะรอยเป็นปีศาจประหลาดใจ	ดูตามันมีใครจะกระพริบ
วิปริตผิดมนุษย์นักหนา	ข้าเห็นว่าอ้ายนี้เป็นผีดิบ
มีกำลังพลังดั่งกินทิพย์	เนื้อยี่สิบหาบมาถึงธานี
สารพัดฝึกปลาทาได้คล่อง	เพราะมันเป็นพวกพ้องกันกับผี
เงาะเงยไม่เคยเห็นเช่นนี้	ภูมีย่าไว้วางพระทัย
ขอให้ไล่หัวเสียจากวัง	นำซึ่งชั่วชาติอุบาทว์ใหญ่
จะละให้บ้ำหลังเข้าวังใน	นานไปจะเคื่องเบื่องบพมาลย์

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 134)

ความไม่ใช่พวกพ้องหรือความเป็นอื่น บทพระราชนิพนธ์สังข์ทองเสนอว่าบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามสังคมส่วนใหญ่ หรือการไม่สามารถกระทำการสิ่งใดสิ่ง

หนึ่งได้ตามที่สังคมคาดหวัง การมีลักษณะแตกต่างจากบุคคลอื่น มีบุคลิกลักษณะนิสัยแตกต่างบุคคลอื่น รวมทั้งการไม่สามารถกระทำตามสิ่งที่ผู้มีอำนาจต้องการ จะกลายเป็นบุคคลที่ไม่ใช่พวกพ้อง เป็นคนอื่นที่ไม่สามารถเข้าพวกกับใครได้

เมื่อถูกตีตราว่าไม่ใช่พวกพ้องแล้ว ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะมีคุณสมบัติมากเพียงไร ก็ไม่ได้รับการยกย่องเชิดชู ในบางกรณีก็จะได้รับการเพิกเฉยไม่คบค้าสมาคมเหมือนหนึ่งไม่มีตัวตนอยู่ในที่นั้น เป็นกระบวนการที่คนที่ไม่ใช่พวกให้ออกไปจากสังคม เจ้าเงาะจึงถูกทำให้กลายเป็นชายขอบเนื่องจากผิดไปจากมาตรฐานของสังคม ทั้งยังเป็นบ้าใบ้ไม่เป็นที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมที่ต่ำชั้นด้วย ปัจจัยเหล่านี้ผลักดันให้เจ้าเงาะลอยห่างออกไปจากศูนย์กลางอำนาจและถูกกีดกันให้กลายเป็นอื่น ดังนั้นถึงแม้ว่าเจ้าเงาะจะเป็นคนดีมีความสามารถมากมายเพียงใดก็ไม่ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม เพราะไม่ใช่พวกเจ้าเงาะสัญลักษณ์ของความไม่เข้าพวก เจ้าเงาะในวรรณคดีเรื่องสังข์ทองถูกกันออกจากความเป็นพวก เนื่องจากเป็นคนที่มีลักษณะผิดแปลกจากคนในสังคม เจ้าเงาะมีลักษณะที่อัปลักษณ์ ตัวดำผมหยิก หน้าตาตุตันราวกับยักษ์ “หน้าตาตละยักษ์มักกะสัน” เจ้าเงาะจึงไม่งามไม่เป็นที่ต้องการของท้าวสามนต์

นอกจากนี้เจ้าเงาะยังเป็นคนต่ำศักดิ์ในสายตาของท้าวสามนต์และคนทั่วไป เนื่องจากเป็นคนป่า มีพฤติกรรมมารยาทไม่เรียบร้อยไม่ได้รับการอบรมมา การแต่งกายมักเปลือยส่วนหน้าอกและนุ่งห้อยรั้งด้วยผ้าแดงอันเป็นลักษณะการแต่งกายของชาวป่าชาวดอยหรือไพร่ ไม่ใช่คนชั้นสูงที่เต็มเปี่ยมไปด้วยบุญบารมี

ความบ้าใบ้ของเจ้าเงาะถูกมองว่าเป็นความพิการบกพร่องไม่เหมือนคนปกติทั่วไป ดังนั้นการที่นางรจนาลือกเจ้าเงาะเป็นคู่ครอง จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางสังคมและความต้องการของบิดา ด้วยเหตุนี้เจ้าเงาะและนางรจนา

จึงถูกขับไล่ออกไปอยู่กระท่อมปลายนาอันเป็นบทลงโทษที่รุนแรง

เพราะไม่ใช่พวกจึงมีความผิด ท้าวสามนต์พลอดทกพระที่นั่งพระเศียรถูก
กระแทกเอง แต่ก็โยนความผิดให้เป็นฝีมือของเจ้าเงาะ ทรงฟ่องนางมณฑาทว่าตน
ถูกว่าเจ้าเงาะตีหัวไม่รู้หัวแตกเป็นก็เสีง ความว่า

๑ เมื่อนั้น	ท้าวสามนต์ตื่นกลัวตัวสิ้น
ไม่สู้ไม่รบหลบเป็นคว้น	งันงันงกกพลัดตกเตียง
ลำค้ำยว่าเงาะตีถูกศีรษะ	สิ้นสติมานะร้องเต็มเสีง
นี่แน่ยายดูทีหรือที่เพรียง	หัวข้าแตกก็เสีงไม่รู้เลย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 137)

เมื่อท้าวสามนต์เห็นว่าเจ้าเงาะไม่ใช่พวกทั้งยังมีอารมณ์โกรธก็ผูก
อาฆาตว่าจะต้องตัดหัวเจ้าเงาะให้ได้สักวัน ความว่า

ดูคูยังทะนงองอาจ	หัวจะขาดแม่นมันสักวันหนึ่ง
พระกริ้วโกรธโกรธาต่ออึง	แล้วผินหลังนั่งบึ้งอยู่บนเตียง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2530: 135)

จากข้อความที่ได้กล่าวมาสังเกตได้ว่าถึงแม้ว่าเจ้าเงาะจะสามารถปฏิบัติ
ตามคำสั่งของท้าวสามนต์ได้ แต่เนื่องจากอคติทั้ง 3 ประการคือ โทสะคติ โมหคติ
และภยาคติ ทำให้ท้าวสามนต์มองเห็นเจ้าเงาะเป็นฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าเจ้าเงาะจะมี
คุณความดีเพียงไหนก็ไม่สามารถทำให้ท้าวสามนต์ละวางอคติที่มีต่อเจ้าเงาะลงได้

บทสรุป

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากีสอดแทรกแนวคิดเรื่องอคติไว้ในพฤติกรรมของตัวละครทุกตัว เนื่องจากความอคติเป็นลักษณะที่เกิดจากอวิชชาหรือความไม่รู้ของตัวละครที่มีความลุ่มหลง ในกิเลสที่สามารถเกิดขึ้นได้ในมนุษย์ปุถุชนทั่วไปที่ยังไม่เข้าถึงสภาวะความเป็นพระอรหันต์ อคติจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน ด้วยต้องการได้พบเฉพาะสิ่งที่ตัวเองต้องการ เช่น ท้าวสามนต์มีความลุ่มหลงในรูป ยศ ฐานะ เมื่อได้หกเขยที่มีรูปร่าง มีฐานะทางสังคมสูง ก็ย่อมเกิดฉันทาคติยอมเข้าข้างช่วยเหลือทุกวิถีทางจนอาจร่วมกันกระทำความผิด ในขณะที่เจ้าเงาะรูปชั่ว ตัวดำ ทั้งต่ำศักดิ์ ผิดจากมาตรฐานที่ท้าวสามนต์ตั้งเอาไว้ทำให้เกิดความรังเกียจแล้วชักนำให้เกิดอคติอีก 3 ประการตามาคือ โมหาคติ โทสาคติ และภยาคติ เป็นเหตุให้ร่วมมือกับหกเขยหาเรื่องกลั่นแกล้งเจ้าเงาะที่ตนไม่ชื่นชอบด้วย วรรณกรรมเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลาจึงแสดงอคติครบทั้ง 4 ประการคือ ฉันทาคติ โมหาคติ โทสาคติ และภยาคติ

ในด้านกลวิธีการนำเสนออคติพบว่ามีกรนำเสนอ 2 ลักษณะคือ กวีสร้างให้ตัวละครแสดงอคติทั้ง 4 ประเภทผ่านบทบรรยาย และแสดงอคติ 4 ผ่านทางบทสนทนาของตัวละครได้อย่างกลมกลืน อคติยังเป็นปัจจัยให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มและการผลักไสให้คนที่ไม่ชื่นชอบออกไปจากกลุ่ม ในลักษณะความเป็นพวกและความเป็นอื่น คล้ายสังคมไทยที่เป็นสังคมเลือกข้างและกำหนดให้ต้องมีฝ่ายถูกและฝ่ายผิด ไม่สามารถประนีประนอมและสานประโยชน์ หรือหาหนทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันได้ ยิ่งเป็นปัจจัยให้เกิดความขัดแย้งลุกลามใหญ่โตจนกระทั่งไม่อาจแก้ไขได้

แท้จริงแล้วกวีแสดงให้เห็นว่าอคติเป็นส่วนหนึ่งของปมแห่งความขัดแย้งที่เกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ บทละครนอกเรื่องสังข์ทองจึงแสดงผลแห่งอคติ

ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม นอกจากจะชี้โทษของการมีอคติแล้วยังแสดงถึงความเป็นธรรมดาที่มนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับการมีอคติอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้พระสังข์ผู้เป็นพระโพธิสัตว์สร้างบุญบารมีมากมายน่าจะต้องพบอุปสรรคในชีวิตเผชิญกับการมีอคติจากคนต่างๆ เมื่อเผชิญกับการมีอคติแล้วให้ตั้งสติแล้วยึดมั่นอยู่ในคุณธรรม ทำความดีอย่างไม่ลดละด้วยใจที่หนักแน่นจึงจะสามารถข้ามพ้นการมีอคติจากบุคคลอื่นในวันหนึ่งข้างหน้า เมื่อใดที่ตัวละครแต่ละตัวจะออกคติของตน ใช้สติและปัญญาพิจารณาแก้ไขละวางอคติของตนแล้วย่อมสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้อันก่อให้เกิดความเที่ยงธรรมและความสงบสุขในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- เบญจวรรณ ฉัตรเนตร์. (2517). **พระราชนิพนธ์บทละครนอกในรัชกาลที่ 2: การศึกษาในเชิงวิจารณ์.**
- วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต).
- พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2530). **บทละครนอกพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2.** กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- ดวงมน จิตรจ้านงค์. (2544). **คุณค่าและลักษณะเด่นของวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม”

THE LANGUAGE USAGE FOR CREATING HUMOUR IN THE SHORT FOLKLORE (JIAKOM)

อาภิสรา พลนรัตน์¹

Thaicmu@gmail.com

Abhisara Bolnarattana¹

Thaicmu@gmail.com

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ศึกษาตามแนววรรณคดีและวัจนปฏิบัติศาสตร์ จากการศึกษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่องที่รวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววรรณคดี มีการใช้คำพ้องความหมาย คำหลายหน้าที่ และคำพ้องเสียง และพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ คือ มีการใช้วัจนกรรมตรง วัจนกรรมอ้อม และความหมายบ่งชี้เป็นนัย

คำสำคัญ: เจี้ยก้อม อารมณ์ขัน วรรณคดี วัจนปฏิบัติศาสตร์

Abstract

This research was purposed to study language usage for creating humour in the short folklore (Jiakom) based on a Semantics and Pragmatics approach. The result appeared that from analyzing dialogues in 57 short folklore (Jiakom) from the Northern Thai encyclopedia, there was language usage for creating humour used Semantically, they were Synonymy Polysemes and Homophones. And there was language uage for creating humour used Pragmatical they were Direct speech act, In direct speech act and Implication.

Keywords: Short Folklore, Humour, Semantics, Pragmatics

บทนำ

คนไทยเป็นชาติที่มีอารมณืขันและแสดงอยู่ตลอดเวลาในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันการแสดงอารมณืขันของคนไทยมีทั้งแสดงออกทางอาการล้อเลียน ภาพวาดล้อเลียน และแสดงออกด้วยถ้อยคำไม่ว่าจะอยู่ในภาวะใดก็ตามล้วนสามารถใช้อารมณืขันได้ทั้งสิ้นเพราะการมีอารมณืขันเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี เฉกเช่น “เจี้ยก้อม” ซึ่งเรื่องเล่าหรือนิทานขนาดสั้นโดยมากจะเป็นเรื่องเล่าขำขันและมีทั้งที่เป็นเรื่องสัปดนเล็กน้อย “เจี้ยก้อม” จึงเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นของคนล้านนาอันเกิดจากการหล่อหลอมมาจากพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของคนล้านนา ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมหลายด้าน ดังนี้

ด้านภาษา เจี้ยก้อมมีการใช้ภาษาที่เพี้ยนไปตามการออกเสียงของคนท้องถิ่นข้อความบางตอนมีการใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม หรือข้อความบางตอนมีการใช้ภาษาที่ไม่ครบตามหลักไวยากรณ์แต่คนฟังก็สามารถเข้าใจได้ถูกอาจเนื่องมาจากคนในสังคมเดียวกันย่อมมีจิตใต้สำนึกแบบเดียวกันอันเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงให้สามารถเข้าใจข้อความที่ขาดตอนได้ เจี้ยก้อมอาจเป็นเรื่องที่คงที่หรือเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงการคงที่ก็จะคงที่ในแง่ที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ หรือเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการถ่ายทอดเจี้ยก้อมก็สามารถเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้

ด้านวัฒนธรรม เจี้ยก้อม เป็นภาพสะท้อนอย่างเด่นชัดของคนล้านนาที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับพุทธศาสนาเป็นอันมาก จึงมีเรื่องการล้อเลียนพระภิกษุอยู่ไม่น้อย แต่การล้อเลียนในที่นี้ก็เป็นล้อเลียนอย่างมีขอบเขตและไม่มีเจตนาที่จะลบหลู่พุทธศาสนาแต่อย่างใด อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในอดีต โครงสร้างของสังคม ค่านิยม ความเชื่อ และกฎเกณฑ์ของสังคม และอาจบ่งบอกถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพี่เขย

น้องเมียนั้น ก็เป็นเรื่องที่ใช้เตือนคนในครอบครัวให้ตระหนักถึงเรื่องความสัมพันธ์ใกล้ชิดของวัยหนุ่มสาวซึ่งมีเพียงมานะศีลธรรมบางๆ มากันไว้เท่านั้นและที่สำคัญเจี้ยก้อมยังเป็นเครื่องสานความสัมพันธ์ในหมู่คณะได้อีกทางหนึ่งด้วย (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,660)

ทั้งนี้การที่ผู้รับสารจะเข้าใจในจุดมุ่งหมายของแต่ละเรื่องราวของ “เจี้ยก้อม” ที่สื่อความเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความขบขันสนุกสนานได้เพราะการสร้างให้เกิดอารมณ์ขันหรือตลกนั้นเป็นการเล่นกับความหมายซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความไม่สอดคล้อง การผิดความหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่ไปด้วยกันไม่ได้ ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าสิ่งที่ทำให้ขบขันได้นั้นเกิดจากการผิดความคาดหมายในสิ่งหนึ่ง เช่น คาดหมายว่าจะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นตามประสบการณ์ที่เคยพบมา แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกลับเปลี่ยนไปอย่างไม่คาดคิดซึ่งจะทำให้เกิดความขบขันทันที (Blistein, 1990: 564-593, อ้างถึงใน สเปนตันโสภณ, 2548: 28-30) ซึ่งหลักการนี้ผู้วิจัยตระหนักว่าหากมองอีกมุมหนึ่งทางด้านความหมายทางภาษาศาสตร์หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีอรรถศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการศึกษาความหมายในภาษาด้านความรู้เรื่องรูปภาษาและความรู้เรื่องความหมาย เช่น คำพ้องเสียง (homophones) จึงทำให้ความหมายคาดเคลื่อนจึงเกิดอารมณ์ขันได้ ดัง เจี้ยก้อมเรื่อง “น้ำพริกคิง น้ำพริกฮา” (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,687) ความว่า...

ในฤดูเก็บเกี่ยวชาวบ้านก็ออกไปช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าว พอพักกลางวันก็นำอาหารมาล้อมวงกินกันมีหนุ่มเป็นเพื่อนกันสองคน เมื่อถึงเวลาอาหารต่างก็แกะข้าวห่อออกมาวาง เพื่อนคนหนึ่งบอกว่า “นี่น้ำพริกฮั่ว” อีกคนบอกว่า “นี่น้ำพริกซิง” บังเอิญชายอีกคนหนึ่งเดินเข้ามาได้ยินไม่ชัดเจน จึงกล่าวว่า

“น้ำพริกฮั่ว น้ำพริกคิง ก็กินด้วยกันกำบ่า” (น้ำพริกข้า น้ำพริกเอ็ง ก็กินด้วยกันชีวะ)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นคำว่า “ฮ้า (ปลาร้า) กับ ฮา” และ “ซิง กับ คิง” มีเสียงใกล้เคียงกันแต่ความหมายต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในบริบทสนทนาเรื่องนี้แล้วจึงเป็นสื่อสร้างอารมณ์ขันแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงถึงการใช้ความหมายทางทฤษฎีวิจ্ঞานปฏิบัติศาสตร์ซึ่งเป็นทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการศึกษาการใช้ภาษาในการสื่อสารและเป็นการศึกษาด้านความหมายโดยนำปัจจัยเช่นผู้ร่วมสนทนาและสถานการณ์ในการใช้ภาษามาร่วมพิจารณาในการให้คำอธิบายความหมาย เช่น วิจ্ঞานกรรมความหมายโดยนัย ทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ดังเจ็ยก้อมเรื่อง “ข้าวเย็น (ข้าวเหนียวค้างคืน)” (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,671) ความว่า ...

ลูกเขยทำงานหนักตั้งแต่เช้าถึงเย็นมีหน้าซ้ำแม่ยายยังเหลือข้าวเย็นให้กินทุกมื้อลูกเขยทนไม่ไหวจึงปรึกษากับเมียเพื่อหาทางแก้ไข รุ่งเช้าพอสามีออกไปทำงานแล้ว ลูกสาวก็เดินระโหยออกจากห้องนอน

ลูกสาว : บ่ไหวแล้วแม่ ผัวข้ามันกินเข้าเย็น มันกวนข้าทิ้งคืน
(ไม่ไหวแล้วแม่สามีของหนูเขากินข้าวมือเย็นจึงรบกวนเรื่องหลับนอนทิ้งคืน)

แม่ : มันกินเข้าเย็นแล้วมันแปนจะอู้กู่คืนเลยกาอีหน้อย
(มันคึกคักเช่นนี้ทุกคืนที่กินข้าวค้างคืนหรือ)

ลูกสาว : กู่คืนเลย แล้วก่อคืนฮุ่งตวยนาแม่
(ทุกคืน แล้วก็กวนทิ้งคืนอีกด้วย)

เย็นวันนั้นพอลูกเขยกลับจากทำงาน มาถึงบ้าน แม่ยายก็บอกลูกเขยว่า

แม่ : ลูกจายอี่แม่ วันนี้กินเข้าฮุ่นเตอะเนื้อ อี่แม่จะเอาเข้าเย็นไว้หื้อบ้ออี่หน้อย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วจนกรรมความหมายนัย คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร หรือเป็นไปได้ในความเป็นจริงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการของผู้พูดคือเจตนาของลูกสาวอยากบอกแม่ว่าสามีต้องฝืนทานข้าวเย็นหรือข้าวที่ทิ้งไว้ค้างคืนไม่ไหวเพราะมีความเหนียวมาก ทานไม่อร่อย และมีความหมายโดยนัยในบทสนทนาแฝงอยู่คือ ลูกสาวบอกแม่ว่าลูกสามีรบกวนเรื่องการหลับนอนทั้งคืนจึงทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย สาเหตุเพราะสามีกินข้าวเย็นทุกวัน จึงทำให้มีแรงมาก แม่ยายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็บอกเขยว่า “ลูกจายอี่แม่ วันนี้นักินเข้าอุ่นเตอะน้อ อี่แม่จะเอาเข้าเย็นไว้หื้อบ้ออี่หน้อย” หมายถึงวันนี้ให้กินข้าวที่เพิ่งนึ่งเสร็จใหม่ๆ เอะ ส่วนข้าวที่เย็นจะเก็บไว้ให้พ่อตาทาน ซึ่งแม่ยายมีเจตนาแฝงอยากให้พ่อตา รบกวนเรื่องหลับนอนทั้งคืน

ด้วยลักษณะเด่นทางด้านภาษาดังในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” โดยศึกษาตามแนววรรณคดีศาสตร์ และวจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งจะทำให้ลักษณะการใช้ความหมายเพื่อสร้างอารมณ์ขัน มีหลักการและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววรรณคดีศาสตร์
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนิทานพื้นบ้านล้านนาที่มีขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่อง ซึ่งรวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4 เท่านั้น โดยคัดเลือกศึกษาเฉพาะเจี้ยก้อมที่ไม่มีคำไม่สุภาพหรือไม่มีคำหยาบโหล่นในเรื่องเพศมากเกินไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ตามแนววรรณคดี
2. ทำให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์

นิยามศัพท์

เจี้ยก้อม หมายถึงเรื่องเล่าหรือนิทานขนาดสั้นโดยมากจะเป็นเรื่องเล่าขำขันและมีแง่ที่เป็นเรื่องสัพคนเล็กน้อย

อารมณ์ขัน หมายถึงศิลปะการใช้ภาษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ที่มุ่งให้ผู้อ่านอมยิ้ม เกิดความขำขัน ตลก และ สนุกสนาน

วรรณคดี หมายถึงการศึกษาศาสตร์ทางภาษาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมเรื่องการศึกษากฎเกณฑ์การกลายความหมายคำ ความหมายของวลี และความหมายของประโยค โดยการศึกษาความหมายจากรูปภาษาไม่ได้นำปัจจัย เช่น บริบทการใช้ ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้ภาษา หรือสถานการณ์ในการใช้ภาษาร่วมในการพิจารณาด้วย

วจนปฏิบัติศาสตร์ หมายถึงการศึกษาคำความหมายของภาษาที่สื่อสาร

หรือการใช้ภาษาโดยอาศัยบริบทหรือ context คือ นำปัจจัย เช่นผู้ร่วมสนทนา และสถานการณ์ในการใช้ภาษามาร่วมพิจารณาในการให้คำอธิบายความหมาย ด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีอรรถศาสตร์ (Semantics) และ ทฤษฎีวิจ্ঞนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

2. เก็บข้อมูลและศึกษานิทานพื้นบ้านล้านนาที่มีขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่องที่รวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4 จากทั้งหมด 354 เรื่อง โดยคัดเลือกเรื่องที่ไม่ใช้คำไม่สุภาพหรือคำหยาบโกลนในเรื่อง เพศมากเกินไป

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้คัดเลือกมาศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้าง อารมณ์ขันตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ ตามแนวคิดของ เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2550:307-318) และ ทฤษฎีวิจ্ঞนปฏิบัติศาสตร์ เรื่องวิจ্ঞนกรรม ตามแนวคิดของ เซอร์ล (Searle, 1992:57-61) และตามแนวคิดของไกรซ์ (Grice, 2550 : 32-35)

ทฤษฎีอรรถศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็น เกณฑ์

ความหมายของคำสามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มคำได้เป็น 7 กลุ่ม คือ

1. คำพ้องความหมาย (synonyms) คือ คำที่มีรูปร่างต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น พ่อ-บิดา, เงิน-สตางค์

2. คำแย้งความหมาย (antonyms) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกัน เช่น ลึก-ตื้น, กว้าง-แคบ

3. คำพ้องรูป (homonyms) คือ คำที่มีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น คำว่า “ยก”

ความหมายหลัก ทำให้สูงขึ้น = เขาจะยกหนุนพื้นโบสถ์ขึ้นอีกหน่อย”

ความหมายเปรียบ ทำให้เห็นเด่นขึ้น = ผมจะหยิบยกความดีของเขามากล่าวก่อน

4. คำพ้องเสียง (homophones) คือ คำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปแตกต่างกัน เช่น คำ-ข้า-ฆ่า, ได้-ด้าย

5. คำหลายหน้าที่ (polysemes) คือ คำคำเดียวกันที่มีความหมายแก่นเอื้อไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง เช่น

ประโยคที่ 1 = เขาซื้อชี้มาอีกแปลง (ที่ดิน-นาม)

ประโยคที่ 2 = เขาชี้ให้เกิดเหตุให้ตำรวจ (สถานที่-นาม)

ประโยคที่ 3 = คุณแม่อยู่ชี้บ้าน (อันดับ-นาม)

6. คำลูกกลุ่ม (hyponyms) และ คำจ่ากลุ่ม (superordinate) คือ คำที่มีความหมายถึงสิ่งต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน จนทำให้จัดเป็นกลุ่มเดียวกันได้ เช่น

ก. เครื่องเรือน

ข. ตู้ เตียง โต๊ะ เก้าอี้

7. คำขัดกัน (incongruity) คือ คำที่เกิดจากการนำคำที่มีความหมายแย้งกันมารวมเข้าไว้ในถ้อยคำเดียวกัน เป็นเหตุให้ประโยคที่กล่าวออกมาไม่ได้ความหมาย แม้จะไม่ผิดไวยากรณ์ เช่น

- ก. เขาค่อยๆ ย่องเข้าไปอย่างเด็ดเดี่ยว
- ข. ทารกนี้ได้เห็นโลกมาร่วมร้อยปี

ทฤษฎีวิจ্ঞานปฏิบัติศาสตร์ เรื่อง วิจ্ঞนกรรม

เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวว่า วิจ্ঞนปฏิบัติศาสตร์สามารถกระทำกิจอ้อมด้วยการใช้รูปภาษาให้แตกต่างไปจากเดิม เช่น หากพูดว่า “ช่วยปิดไฟให้หน่อยนะคะ” ถือว่ามีวิจ্ঞนปฏิบัติเป็นการขอร้อง ซึ่งถือเป็นวิจ্ঞนกรรมตรงแต่หากพูดว่า “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหมคะ” ถือว่า เป็นวิจ্ঞนปฏิบัติตรงเป็นคำถาม แต่มี วิจ্ঞนกรรมอ้อมเป็นการขอร้อง แบ่งวิจ্ঞนกรรมออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. วิจ্ঞนกรรมตรง (Direct illocutionary Acts) เป็นการใช้รูปภาษาให้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปแบบของการอธิบายเป็นการบอกเล่า, ใช้รูปแบบของประโยคคำถามเพื่อถามคำถาม หรือใช้รูปแบบของประโยคคำสั่งเพื่อทำให้เป็นคำสั่งหรือการขอร้อง
2. วิจ্ঞนกรรมอ้อม (Indirect illocutionary Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปประโยคคำถามเพื่อทำให้เป็นการขอร้อง เช่น “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหม” เป็นต้น
3. วิจ্ঞนกรรมตามตัวอักษร (Literal Speech Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ผู้พูดหมายความว่าที่พูด หมายถึงข้อเท็จจริงโดยทั่วไป เช่น หากพูดว่า “ฉันอิมแล้ว” หลังจากที่ได้รับประทานโดนัทไป 8 ชิ้น สื่อความว่าผู้พูดหมายความว่าที่พูดจริง
4. วิจ্ঞนกรรมไม่ตรงตามตัวอักษร (Non literal Speech Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ผู้พูดอธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผ่านการไต่ตรองมาอย่างดีด้วยถ้อยคำที่เป็นเท็จและเป็นไปไม่ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางประการ เช่น เมื่อผู้พูด

รู้สึกหิวมาก อาจจะพูดว่า “ฉันกินวุ้นทั้งตัวได้เลยนะตอนนี้” ในความเป็นจริง ผู้พูดไม่สามารถรับประทานวุ้นทั้งตัวได้ แต่ผู้พูดตั้งใจใช้ถ้อยคำที่เป็นเท็จเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นว่าตอนนี้ตนรู้สึกหิวมากจริงๆ

ไกรซ์ (Grice, 2547: 32) กล่าวว่า ถ้อยคำสามารถบอกความหมายนัย เรียกว่า ความหมายบ่งชี้โดยนัย (Implicature) โดยที่มีสาระสำคัญสามประการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายบ่งชี้เป็นนัย ดังนี้

1. ความหมายบ่งชี้เป็นนัย ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำนั้นๆ
2. ความหมายบ่งชี้เป็นนัย ต้องไม่เป็นผลมาจากถ้อยคำนั้นๆ เพราะสิ่งที่เป็นผลมาจากการพูดถ้อยคำนั้นเรียกว่า ความหมายบ่งชี้เป็นนัย หากเราพูดว่า “แม่ทอดปลา” เราสามารถบ่งชี้เป็นนัยได้ว่า เย็นนี้เราจะมีปลาเป็นกับข้าวมือเย็น เป็นต้น

3. เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรือ อาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆ อยู่ในบริบทที่ต่างกัน

กล่าวสรุป วจนกรรมตรง คือ ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดซึ่ง สอดคล้องกับความหมายประจำรูปภาษาเช่น รูปประโยคคำสั่ง ผู้พูดมีเจตนาพูดสั่งเพื่อให้ปฏิบัติตาม เป็นต้น วจนกรรมอ้อม คือความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปภาษา เช่น ประโยคคำถาม แต่ผู้พูดมีเจตนาทักทายผู้ฟัง เป็นต้น ส่วนความหมายบ่งชี้โดยนัย คือรูปภาษาและความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกัน เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรืออาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆ อยู่ในบริบทที่ต่างกัน เป็นต้น

ผลการวิจัย

1. ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม”: การศึกษาตามแนววรรณคดี พบว่ามี คำพ้องความหมาย คำหลายหน้าที่ และการใช้คำพ้องเสียง เพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววรรณคดี ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1. การใช้คำพ้องความหมาย เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2545:307-318) กล่าวสรุปคำพ้องความหมายคือ คำที่มีรูปต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น พ่อ-บิดา, เงิน-สตางค์ เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิจัยจาก เจี้ยก้อม เรื่อง “ลูกชายตีพ่อเมียปลู๊ก” (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,670) มีการใช้คำพ้องความหมาย คำว่า “ปลู๊ก” ดังนี้

หลังจากที่แต่งงานกันแล้ว น้อยแก้วก็ย้ายลงมาอยู่บ้านเมีย เพื่อมาช่วยพ่อเมียกบแม่เมียทำงาน วันหนึ่งน้อยแก้วกับเมียเกิดทะเลาะกันจนถึงขั้นลงไม้ลงมือ พ่อตาได้ยินจึงเข้าไปห้าม

พ่อตา : เยี้ยะอย่างอีมันบตีนาผัวอีหน้อย มึงตีเมียก่อเต้ากับตี อีป้อเน้อ (ชกเมียก็เหมือนชกพ่อ)

ฝ่ายลูกเขยกำลังโมโหสุดขีด จึงส่งกำปั้นเข้าปากพ่อตา เต็มแรง จนพ่อตากระเด็น ตกจากชานบ้านไปกองอยู่กับพื้น

พ่อตา : ลูกชายตีป้อเมีย มันไปปลู๊กจะใด (ลูกเขยต่อยพ่อตา จะปลู๊กได้อย่างไร)

ลูกเขย : ปลู๊กปลู๊กก็ตกไปปุ้นละ

จากเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามีคำ พ้องรูป (Homonymy) ปรากฏอยู่ คือคำว่า “ถูก” ในที่นี้เป็นคำพ้องรูป หมายถึงการที่คำมีรูปภาษาที่เหมือนกัน และมีความหมายที่หลากหลายมากกว่าหนึ่งความหมาย แต่ความหมายที่หลากหลายนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน และไม่สามารถโยงหาความสัมพันธ์กันได้ เป็นความบังเอิญทางภาษาเท่านั้น เพราะคำว่า “ถูก” ในประโยคที่ 1 ว่า “ลูกจายตีป้อเมีย มันไปถูกจะได” “ถูก” คำนี้หมายถึง ว. จริง ชอบ เหมาะสม ไม่ผิด ส่วนคำว่าในประโยคที่ 2 “ถูก” ในประโยค “ถูกบ่ถูกก็ตักไปปุ้นละ” “ถูก” คำนี้หมายถึง ก. โดน ตะต้อง สัมผัส เป็นการใช้คำพ้องความหมายเพื่อสร้างอารมณ์ขันอีกลักษณะหนึ่ง

1.2 การใช้คำหลายหน้าที่ เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2545: 307-318) กล่าวสรุปคำหลายหน้าที่ คือคำคำเดียวกันที่มีความหมายแก่นเอื้อไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง ดังตัวอย่างผลการวิจัยจากเจ็ยก้อม เรื่อง *หน่อไม้แก่* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,668) มีการใช้คำหลายหน้าที่คำว่า “หนุ่ม” ดังนี้

มีครอบครัวหนึ่ง หลังจากที่ผู้เป็นแม่ตาย พ่ออาศัยอยู่กับลูกสาวสองคน พ่อเห็นว่าลูกสาวอายุควรจะต้องมีคู่ครองแล้ว พ่อจึงหารีอกับลูกว่า

พ่อ : ลูกก่อใหญ่ ดีเอาผัวแล้ว ป้อจะหื้อเอาคนข้างบ้านเฮานี้
แหละ มันเป็นคนมั่งมีหมั้นลูกจะได้สบาย บ่เดือดร้อน
มันเฒ่าไปหน่อยบ่เป็นหยัง

ลูก : เฮาบ่ใครได้ มันเฒ่าแล้ว ข้าเจ้าบ่ได้ฮักเป็นตาย

พ่อ : ตี้ว่ามันเฒ่าไปหน่อยนั้นก็แต่อยู่ แต่มันก่อเกยเป็นคน
หนุ่มมาก่อนลู ลองไปกิดหื้อดี เมื่อได้เวลาอาหารเย็น
ลูกสาวก็ยกสารับมาให้พ่อ

พ่อ : วันนี้มีแกงหน่อไก่

ลูก : มีกะ อยู่ในถ้วยหั่นล่อ เปิดฝ่อแล้ว

พ่อ : มันยังมีไก่ไม้ เยี้ยะโตเอาไม้ฮวกมาแกงหื้อป้อกิน

ลูก : ตะก่อนไม้หมู่นี้มันก่อเกยหมู่มเหมือนกันลู่

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามีคำหลายหน้าที่ปรากฏอยู่ คือ คำว่า “หมู่ม” คำหลายหน้าที่หมายถึง คำที่ความหมายแก่นเอื้อให้นำไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์หลายอย่าง เช่น พ่อ : ตั้วมันเต่าไป หน้อยนั้นก็แต่อยู่ แต่มันก่อเกยเป็นคนหมู่มมาก่อนลู่ ลองไปกิดหื้อดี “หมู่ม” คำนี้ใช้กับคน หมายถึง ชายที่มีอายุยังไม่มากยังจัดว่าเป็นวัยรุ่นอยู่ ส่วน ลูก : ตะก่อนไม้หมู่นี้มันก่อเกยหมู่มเหมือนกันลู่ “หมู่ม” คำนี้ใช้กับต้นไม้หมายถึง ไม้ไผ่ที่มีอายุยังไม่มากเนื้อไม้ยังอ่อนอยู่สามารถนำมารับประทานเป็นอาหารได้ เช่น หน่อไม้ ในเรื่อง พ่อต้องการให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่มีความดี แต่เป็นคนที่สูงอายุกว่าซึ่งพ่อได้ให้เหตุผลว่า คนสูงอายุเหล่านี้แต่ก่อนก็เคยผ่านการเป็นวัยรุ่นมาก่อน ซึ่งลูกสาวไม่ค่อยพอใจนักแต่ก็ไม่กล้าเถียงพ่อตรงๆ เย็นวันหนึ่งจึงนำไม้ฮวก หรือ (ไม้รวก) มาแกงให้พ่อกิน เมื่อพ่อเปิดสำหรับดูพบแกงไม้รวกเป็นท่อนๆ จึงถามลูกว่าทำไมถึงทำเช่นนี้ ลูกจึงตอบผู้เป็นพ่อว่า “ตะก่อนไม้หมู่นี้มันก่อเกยหมู่มเหมือนกันลู่” คือ ไม้รวกเหล่านี้ ก่อนหน้านั้นมันก็เคยเป็นหน่อไม้อ่อนๆ มาก่อน เพื่อให้พ่อเข้าใจตนว่าไม่อยากแต่งงานกับคนแก่ฉฉินใดก็เหมือนพ่อที่ไม่สามารถกินแกงไม้รวกแก่ๆ ได้ฉฉินนั้นเนื่องจาก ไม้รวกเหล่านี้มันได้ผ่านช่วงเวลาที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้แล้ว ก็เหมือนคนเมื่อผ่านวัยเจริญพันธุ์หรือวัยหนุ่มสาวมาแล้วนั่นเอง เป็นการใช้คำหลายหน้าที่เพื่อสร้างอารมณ์ขันอีกลักษณะหนึ่ง

1.3 การใช้คำพ้องเสียง เพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์ (2545: 307-318)

กล่าวสรุปคำพ้องเสียง คือ คำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

ผลการวิจัย จาก เจี้ยก้อม เรื่อง *บใจโง่เจ้า ควาย* (สารานุกรมวัฒนธรรม-ไทยภาคเหนือ เล่ม 4. 2542: 1,660) มีการใช้คำพ้องเสียง คำว่า “ประมาน” กับมาน, คำว่า “แน่นอน” กับ “นอน” และคำว่า “โง่” กับ “โง่” ดังนี้

ชาวบ้านคนหนึ่งไปแจ้งความเรื่องควายหาย เมื่อพบกับปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นคนกรุงเทพฯ จึงรีบยกมือขึ้นไหว้

ชาวบ้าน : ไหว้สาเจ้า ข้าเจ้าควายหาย
ปลัด : หายประมานก็โม่่งละ
ชาวบ้าน : บใจควายมานเจ้า ควายปู้
ปลัด : หายแน่นอนหรือ
ชาวบ้าน : บ่อได้นอนเจ้า นั่งผ่อ
ปลัด : (โม่โห) ไอ้โง่
ชาวบ้าน : บใจโง่เจ้า ควาย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น คำพ้องเสียง (Homophones) คือ ในประโยคที่ว่า “หายประมานก็โม่่งละ” คำว่า “มาน” คำนี้ ออกเสียงเหมือนคำว่า “มาน” ที่เป็นภาษาถิ่น หมายถึง ตั้งห้อง ชาวบ้านจึงสื่อความว่า ไม่ใช่ควายเพศเมีย แต่เป็นเพศผู้

คำว่า “นอน” ในประโยค “หายแน่นอนหรือ” หมายถึง ว.จริงแท้ เทียงแท้ ส่วนคำว่า “นอน” ในประโยค “บ่อได้นอนเจ้า นั่งผ่อ” หมายถึง ก.เอนตัวลงกับพื้นหรือที่ใดๆ

คำว่า “โง่” ในประโยค “ไอ้โง่” หมายถึง ไม่ฉลาด ส่วนคำว่า “โง่” ในประโยค “บใจโง่เจ้า ควาย” หมายถึง ภาษาถิ่นเหนือ โง หมายถึง วัว

จากการใช้คำพ้องความหมายทั้ง 3 คู่ข้างต้น สามารถสร้างอารมณ์ขันให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์คั่นเคยการใช้ภาษาระหว่างผู้พูดและผู้ฟังด้วย

2. ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ พบว่ามีการใช้วจนกรรมตรง วจนกรรมอ้อม และการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัย ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การใช้วจนกรรมตรง (Direct illocutionary Acts) เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวสรุปวจนกรรมตรง คือ เป็นการใช้รูปภาษาให้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เจี้ยก้อม เรื่อง *ขมูกกับนายอำเภอ* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,660) ดังนี้

วันนี้นายอำเภอคนใหม่ออกตรวจท้องที่ เพื่อไต่ถามทุกข์สุขของราษฎร บังเอิญมีแม่ัวคนหนึ่งเดินผ่านมาทำทางเหน้อยอ่อน นายอำเภอจึงทักทาย

นายอำเภอ	:	ลูกบ้านมากา (มาจากบ้านหรือ)
แม่ัว	:	ครับ
นายอำเภอ	:	บ้านสูงอยู่ตางใด (บ้านของคุณอยู่ที่ไหน)
แม่ัว	:	อยู่สูงครับ
นายอำเภอ	:	สูงมอกใด (สูงแค่ไหน)
แม่ัว	:	สูงขนาดครับ (สูงมากครับ)
นายอำเภอ	:	มันสูงมอกใดล้ำเหลือ (มันสูงมากมายแค่ไหนนะ)
แม่ัว	:	สูงมอก ฝ่อลงมาหันนายอำเภอตัวเต้าหมา เนี้ยกะครับ (สูง ขนาดที่มองลงมาเห็นท่านนาย อำเภอตัวเท่าสุนัขครับ)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วจนกรรมาตรง คือ เป็นการใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของ ผู้พูดซึ่งสอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคทุกคำ ไม่มีความหมายโดยนัย คือ เป็นการสนทนาโต้ตอบผู้พูด กับผู้ฟังตามปกติ แต่ในท้ายประโยคสนทนา แม้ มีการแฝงวจนกรรมาอ้อมแสดงความรำคาญ ที่ นายอำเภอซักถามมากเกินไป จึงบอกว่าบ้านของตนอยู่สูงมาก ๆ ถ้ามองลงมาที่ราบจะมองเห็นนายอำเภอตัวเท่าสุนัข ซึ่งเป็นหลักการใช้ภาษาอย่างมีปฏิภาณไหวพริบของชาวบ้าน ซึ่งสร้างอารมณ์ขันได้เป็นอย่างดี

2.2 การใช้วจนกรรมาอ้อม (Indirect illocutionary Acts) เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวโดยสรุป วจนกรรมาอ้อม คือ เป็นการใช้รูปภาษาที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปประโยคคำถามเพื่อทำให้เป็นการขอร้อง เช่น “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหม” เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเจ็ยก้อม เรื่อง *อีสมกับน้อยมี* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,673) ดังนี้

มีชายหญิงคู่หนึ่ง ฝ่ายชายบวชเรียนแล้ว ชื่อน้อยมี ฝ่ายหญิงชื่ออีสม ทั้งสองเป็นเพื่อนบ้านกัน วันหนึ่งบังเอิญมาพบกัน ทั้งสองคุยกันดังนี้

- น้อยมี : ฮาหื้อชาวบาท ไปนอนกับฮาบ๋อ
(ข้าจะให้ยี่สิบบาทไปนอนกับข้าไหม)
- อีสม : บ่าน้อยมี หยงมาตุถูก กูบยอมเน้อกูจะไปบ้านแก
(ตุถูกกันเกินไป เขาไม่ยอมนะนี่)
- น้อยมี : อั้นฮาหื้อห้าสิบบาท (งั้นข้าจะให้ห้าสิบบาท)
- อีสม : ตุถูกกันล้าไปตึงบยอมนา (ตุถูกกันเกินไป เขาไม่ยอมนะนี่)
- น้อยมี : อั้น ร้อยหนึ่ง (งั้นเอาไป ร้อยหนึ่ง)
- อีสม : ผางฮ้าย ก้าวเป็นหันใส่

น้อยมี : อั้น เอาไปเลย สองร้อย
 อีสม : (พูดเสียงอ่อน) ตีไหนหนะ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วัจนกรรมอ้อม คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูด ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคในเรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นเรื่องของ น้อยมีกับนางสม กำลังสนทนากันถึงเรื่อง น้อยมีอยากหลับนอนกับนางสม จึงตกลงกันเรื่องราคาค่าตัว ซึ่งในตอนแรกนางสมก็ไม่ยอมเพราะจำนวนเงินที่น้อยมีเสนอนั้น ยังน้อยอยู่แต่เมื่อน้อยมีเสนอจำนวนเงินเป็นที่พอใจของนางสมแล้วนางสมจึงตอบตกลงแต่การตอบตกลงของนางสมนั้นไม่ได้เป็นการตอบรับตรงๆแต่ตอบรับโดยการถามว่า “ตีไหนหนะ” หรือ “ตีไหนละ” แทนการตอบรับว่า “ตกลง” เป็นการใช้รูปประโยคคำถามเพื่อตอบรับ คือ “ตีไหนหนะ” (ตีไหนละ) ซึ่งเป็นหลักการใช้ภาษาอย่างมีปฏิภาณไหวพริบของชาวบ้านเพราะผู้อ่านหรือผู้ฟังจะคล้อยตามประโยคต่างๆ ที่นางสมพยายามปฏิเสธการหลับนอนกับ นายน้อยมี ตั้งแต่แรก แสดงถึงการรักนวลสงวนตัวมาก แต่ท้ายที่สุดสถานการณ์ก็หักมุมตอนจบ จึงสร้างอารมณ์ขันได้เป็นอย่างดี

2.3 ความหมายบ่งชี้โดยนัย ไกรซ์ (Grice, 2547: 32) กล่าวโดยสรุปความหมายโดยนัย คือ รูปภาษาและความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกัน เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรือ อาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆอยู่ในบริบทที่ต่างกัน เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล จาก เจ็ยก้อม เรื่อง *จ้วงปาก (เบรียวปาก)* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,684) ความว่า...

พี่เขยเห็นน้องเมียน่ารักอวอดขึ้นทุกวัน ก็พยายามที่จะเข้าหาเมื่อมีโอกาส วันหนึ่งเมียพาพ่อแม่ไปวัด พี่เขยก็แกล้งทำเป็นนอนละเมอเข้าไปในห้องน้องเมีย พอคลำเจอน้องเมียรก็รีบกอดลวนลามทันที

น้องเมีย : อ้ายจายๆ เข้ามาเยี้ยะหยัง
พี่เขย : อ้ายกั้ง
น้องเมีย : กั้งจะไตสูบมูลี
พี่เขย : อ้ายจ่างปาก

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น ความหมายบ่งชี้โดยนัย คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูด ซึ่งไม่สอดคล้องกับเท็จจริงที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร หรือเป็นไปได้ในความเป็นจริงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการของผู้พูด คือในเรื่องนี้พี่เขยแกล้งละเมอเข้าไปในห้องของน้องเมีย เพื่อที่อยากจะไปหลอนนอนด้วย แต่จะเข้าไปบอกตรงๆ หรือปลุกปล้ำเลยก็ไม่กล้ากระทำ จึงแกล้งทำเป็นละเมอแล้วสูบบุหรี่เข้าไป น้องเมียสงสัยจึงถามว่าคนละเมอสูบบุหรี่ได้อย่างไร พี่เขยจึงตอบว่า ที่ตนสูบบุหรี่เพราะเปรี้ยวปากเพื่อบอกเป็นนัยให้น้องเมียรู้ว่าตนมีวัตถุประสงค์อย่างไรการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัยลักษณะนี้สามารถสร้างอารมณ์ขันได้สำหรับผู้ที่มีความเข้าใจในบริบทของสถานการณ์ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีความหมายแฝงในเรื่องเพศทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

จากผลตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า มีประเด็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือ “เจี้ยก้อม” ตามทฤษฎีอรรถศาสตร์ว่าด้วยเรื่องการจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์เพื่อสร้างอารมณ์ขันนั้น พบว่า มีการใช้คำพ้องความหมาย (synonyms), คำหลายหน้าที่ (polysemes), และการใช้คำพ้องเสียง (homophones) ซึ่งพบประเด็นที่น่าสังเกตหลายประการ คือ ลักษณะของคำ ในบทสนทนา มีลักษณะคล้องจอง อันเป็นศิลปะความงามทางภาษา สื่อกว่าคนไทยล้านนาในอดีตเป็นคนเจ้าบทเจ้า

กลอน มีการใช้กลวิธีแต่งนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อม ให้มีความซ้ำชั้น สนุกสนานอันเป็นเอกลักษณ์ของ “เจี้ยก้อม” แต่ทั้งนี้ หากวิเคราะห์แต่เพียง ความหมายของภาษา เช่น ความหมายของคำ ความหมายของวลี และความหมายของประโยคเพียงเท่านั้น โดยไม่ได้นำไปจจัย เช่น บริบทการใช้และความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ภาษามาร่วมพิจารณาด้วย ก็คงมิได้สร้างอารมณ์ชั้นให้แก่ ผู้ฟังหรือผู้อ่านอย่างถึงอรรถรสมากนัก

ด้วยประเด็นที่น่าสังเกตดังกล่าว จึงสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น หรือ เจี้ยก้อม ตามทฤษฎีวิจนปฏิบัติศาสตร์ว่าด้วยเรื่องวจนกรรมนั้น พบว่ามีลักษณะเด่นการใช้วจนกรรมตรง วจนกรรมอ้อม และการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัยเป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า คนไทยมีนิสัยเกรงใจเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ จึงทำให้การด่าทอ ว่าร้ายแบบตรงไปตรงมา หรือคำฉินนินทาแบบถึงเลือดถึงเนื้อไม่ค่อยมีมากนัก กอปรกับคนไทยเป็นคนขี้เล่น สนุกสนาน มีอารมณ์ขันในทุกภาวะการณ์ได้ จึงถ่ายทอดภาษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อมออกมาในลักษณะมีความหมายบ่งชี้โดยนัยเป็นหลักเกือบทุกเรื่อง ซึ่งในบางเรื่องโดยเฉพาะเรื่อง สัปดนทางเพศอันเป็นลักษณะเด่นของเจี้ยก้อมด้วยนั้น ลักษณะนิสัยของคนในสังคมและวัฒนธรรมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันไม่สามารถกล่าวเรื่องเพศอย่างเปิดเผยได้

อย่างไรก็ตามการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องเพียงจำนวน 57 เท่านั้น ที่ได้รวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือเล่ม 4 จากทั้งหมด 354 เรื่อง โดยคัดเลือกเรื่องที่ไม่ใช้คำไม่สุภาพหรือคำหยาบโกลนในเรื่องเพศมากเกินไป จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อม ตามแนวตามทฤษฎีอรรถศาสตร์

และวินัยปฏิบัติศาสตร์ในรูปแบบที่หลากหลายดังที่ได้นำเสนอข้างต้น และผู้วิจัย
ยังตระหนักว่า “เจ็ยก้อม” คือ เรื่องข้ามชั้นของชาวล้านนาที่สามารถเป็นเรื่อง
สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคน และวัฒนธรรมล้านนาท้องถิ่น
ในอดีตได้เป็นอย่างดีจึงควรค่าแก่การศึกษาในรูปแบบลักษณะคติชนวิทยา
วัฒนธรรมศึกษา ด้านอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทัศนาลัย บุรพาชีพ. (2545). **ภาษาศาสตร์สำหรับการแปลเบื้องต้น**.

กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัชรี พลวงค์. (2545). **ความรู้เบื้องต้นทางอรรถศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. (2544). “ความหมาย”. **ภาษาไทย 3** กรุงเทพมหานคร:

ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณาการพิมพ์.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). **สารานุกรมไทย**

วัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สยามเพรส
แมนเนจเม้นท์ จำกัด.

สปัน ตันโสภณ. (2548). **วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันใน**

วรรณกรรม เพลงลูกทุ่งแนวชาชน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขา
ภาษาไทย.มหาวิทยาลัยนเรศวร: จังหวัดพิษณุโลก.

อุดม รุ่งเรืองศรี. (2528). **เจ็ยก้อม: เรื่องชาชนล้านนา**. เชียงใหม่: คณะ

มนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Grice, H.P. (1975). **Logic and Conversation**. In **Syntax and semantic:**

Speech Act Volume 3. Edited by P.Cole and J.morgams. New
york: Academic Press.

Searle, J.R. (1969). **Speech Acts: An Essay in the Phillosophy of**

Language. Cambridge: Cambridge University Press.

การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรม
การอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย
LEARNING SUFFICIENCY THINKING THROUGH LOCAL
FOLKTALES USING BILINGUAL READING AND DRAMA
STRATEGIES FOR LOWER-SECONDARY SCHOOLS IN
CHIANG RAI PROVINCE

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเริญ ฐานันดร¹ และ นายอัลเบิร์ต ลิเสค²
Asst.Prof. Chamroen Thanandorn¹ and Mr. Albert Lisec²
ronykim33@hotmail.com

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากกิจกรรมการอ่านนิทานพื้นบ้านและการแสดงละครแบบทวิภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้เป็นการต่อยอดจากการวิจัยเพื่อฟื้นฟูวรรณกรรมท้องถิ่นของผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำเริญ ฐานันดร เรื่องตำนานหนองหลวงและงานวิจัยของ Mr. Albert Lisec เรื่องตำนานแมงสีหูห้าตา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 70 คนและครูภาษาอังกฤษ 6 คนจากโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคมและโรงเรียนดอนชัยวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแบบทดสอบ หากผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามแบบ Likert Scale 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนมีความพึงพอใจกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญที่ 4.77 และนักเรียนจำนวน 65 คนจากทั้งหมด 70 คน หรือร้อยละ 92.86 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์โดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษาสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีทักษะในการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ ความเพลิดเพลินและการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถพัฒนาการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นิทานพื้นบ้าน การเรียนรู้แบบทวิภาษา

Abstract

This study applies sufficiency economic philosophy (SEP) thinking with two Chiang Rai local folktales for developing a teaching model for lower secondary schools in Chiang Rai Province. The three objectives include, 1) developing appropriate lesson plan model for teaching bilingual (Thai and English) reading and drama using two local folktales, 2) measuring sufficiency thinking competence through reading and drama using two local folktales and 3) measuring teacher/student satisfaction of developed learning material and strategies.

The local indigenous content includes the research results of Asst. Prof. Chamroen Thanandorn, Legend of Nong Luang and the research of Mr. Albert Lisek, Legend of Buffalo Horn Hill. The research population involves the 70 M-2 lower secondary school students and 6 teachers from two Chiang Rai secondary schools. Data is analyzed using achievement percentage scores for SEP critical thinking competence with 80% benchmark for passing and for analyzing content/activities satisfaction, 70 students and 6 teachers answered questionnaire using Likert 5 means score.

The results show that the teachers and students were satisfied the most with materials and learning activities as a whole at $\mu=4.77$. 65 students out of 70 got full achievement test score which equals to 92.86 percent. In light of these findings, the research gave strong justification for supplementing and improving classroom

curriculum by using local folktales in conjunction with communicative reading activities, bilingual approaches, dramatization, and SEP critical thinking exercises. Therefore, the findings of this research should prove useful for secondary school administrators, teachers and students.

Keywords: Sufficiency Thinking (SEP), Local Folktales, Bilingual Learning Resource

ความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา นอกจากจะให้ความสำคัญของทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน แล้ว ยังพบอีกว่า การพัฒนาทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน จะเห็นได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้มุ่งเน้นตามหลักการที่ต้องการตอบสนองของการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมการแก้ปัญหา และมีทักษะชีวิตรวมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: หน้า 4-6)

การพัฒนาและสนับสนุนทักษะดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะทักษะการคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดจนสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ จากการสำรวจเบื้องต้นด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อที่จะปลูกฝังทักษะการคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงราย จำนวน 2 โรง ได้แก่ โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ต. เวียงชัย อ. เวียงชัย จ. เชียงราย

และโรงเรียนดอนชัยวิทยาคม ต. ดอนชัย อ. เมือง จ. เชียงราย พบว่า ทางโรงเรียน ยังไม่มีเนื้อหาหรือกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะการ คิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง ส่วนมากจะเป็นจะเป็นคุณธรรม จริยธรรมที่สอดแทรกในบทเรียน เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการเน้นเฉพาะทักษะทั้ง 4 ทักษะได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเน้นไวยากรณ์การใช้ภาษาเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถทำข้อสอบวัดระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในระดับ ชาติ (ONET- Ordinary National Education Test) เท่านั้น นอกจากนี้เนื้อหา ส่วนใหญ่ผู้สอนก็ได้จากตำราที่ผลิตจากสำนักพิมพ์ต่างประเทศ ขาดการเชื่อมโยงในเรื่องของบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เนื้อได้เร็วขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเองและจะนำไปสู่การ คิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากปัญหาที่พบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความ คิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละคร จากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัด เชียงราย โดยนำเรื่องราวของนิทานพื้นบ้านหรือตำนานที่เล่าขานกันในท้องถิ่น ซึ่งได้แปลเป็นสองภาษา (อังกฤษ-ไทย) เป็นผลงานวิจัยของอาจารย์ 2 คน สังกัด คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมาทำงานวิจัยต่อยอดเนื่องจาก เรื่องราวดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นที่ผู้เรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่และ ค่อนข้างคุ้นเคย โดยนำเนื้อหาของตำนานเหล่านั้นไปให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจและ แสดงบทเป็นตัวละครในเรื่องเพื่อนำไปสู่การคิดวิเคราะห์พฤติกรรมของตัว ละคร ว่ามีพฤติกรรมสอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ผู้เรียนจะได้รับการศึกษา และทบทวนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนที่จะทำการวิเคราะห์พฤติกรรม ของตัวละคร การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงครั้งนี้ผู้วิจัยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของ Gagne, R. (1985) และการสอนด้วยการแสดงละครของ ทิศนา ขัมมณี (2545)

นิทานพื้นบ้านหรือตำนานที่นำมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เรื่องแรกคือ ตำนานหนองหลวง ซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเริญ ฐานันดร (2559) นำไปสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้และทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม และ เรื่องที่สองคือ ตำนานแมงสีหุห้ำตา ซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ Mr. Albert Lisec (2558) ซึ่งนำไปสร้างเป็นชุดการเรียนรู้และทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนชัยวิทยาคม การวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและแบบร่วมมือ (Participatory Action Research -PAR) และผลงานจากการวิจัยจะได้นำมาปรับใช้ทางโรงเรียนนำไปใช้จัดกิจกรรมต่อไป รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรมให้แก่ครูอาจารย์ที่สนใจในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการใช้นิทานพื้นบ้านพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครโดยใช้กระบวนการสองภาษาของท้องถิ่นตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมการอ่านนิทานพื้นบ้านและการแสดงละครแบบทวิภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงรายการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Participatory Action Research) มุ่งศึกษาประชากรกลุ่มเดียว ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมเพียงครั้งเดียวมีขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายและโรงเรียนดอนชัยวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 70 คนและครูภาษาอังกฤษจากทั้งสองโรงเรียน จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการอ่านนิทานพื้นบ้านและการแสดงละครโดยใช้กระบวนการสองภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบไปด้วยกิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ กิจกรรมการทบทวนและพัฒนาความคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมการแสดงละคร ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagné) โดยใช้เนื้อหาจากนิทานพื้นบ้านเรื่องตำนานหนองหลวงและเรื่องตำนานแมงสีหูห้าตาและแนวความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมจำนวน 2 วันๆ ละ 6 ชั่วโมง ต่อ 1 โรงเรียน ผ่านการตรวจสอบความ

ถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงรายจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังจากอ่านและการแสดงละครนิทานพื้นบ้าน เรื่องตำนานหนองหลวง และเรื่องตำนานแมงสีหูห้าตา แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยแบบถูกผิด จำนวน 20 ข้อ และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษา ซึ่งได้ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นแบบสอบถามแบบ Likert Scale 5 ระดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1. นำเนื้อเรื่องนิทานพื้นบ้านทั้งสองเรื่องมาวิเคราะห์และปรับเนื้อหาให้เข้ากับระดับความสามารถของนักเรียนรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ในการอ่านและการแสดงละครตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของ โรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne)

2. หลังจากการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานพื้นบ้านและการแสดงละครโดยใช้กระบวนการสองภาษาเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ

3. หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม นักเรียนและคุณครูที่ร่วมกิจกรรมจะต้องตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้นิทานพื้นบ้านพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครโดยใช้กระบวนการสองภาษา จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครนิทานพื้นบ้านโดยใช้กระบวนการสองภาษาใช้วิธีพรรณนาความ

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากแบบทดสอบซึ่งให้คะแนนเป็นแบบตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบ มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. วิเคราะห์ ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ การแปลความหมายคะแนนที่ได้จากคำตอบแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.45 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 4.00 ถือว่าผ่าน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย ปรากฏว่า ได้รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตาม 9 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของ Robert Gagne จำนวน 1 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากนิทานพื้นบ้านเรื่องตำนานหนองหลวงและเรื่องตำนานแมงสีหูห้าตา

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมการอ่านนิทานพื้นบ้านและการแสดงละครแบบทวิภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย ความน่าจะเป็นและสถิติพบว่า ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบนักเรียนจำนวน 70 คน มีนักเรียนจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 และมีผู้เรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 7.14 จากผู้เรียนทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยจากคะแนนการทดสอบเท่ากับ 19.24 และค่าเฉลี่ยจากร้อยละของคะแนนทั้งหมดเท่ากับ 96.21

3. ผลความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโดยภาพรวมทั้งนักเรียนและครูมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนและครู

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับหัวข้อที่ว่า การจัดการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.88 รองลงมา คือ หัวข้อที่ว่า การจัดการเรียนรู้ทำให้รู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นของตนเอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.83 และ มีสองหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ย 4.82 เท่ากัน ได้แก่ หัวข้อที่ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และ หัวข้อที่ว่า การจัดการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่อ่านได้ง่าย สำหรับหัวข้อที่นักเรียนและครูเห็นด้วยน้อยที่สุด ได้แก่ หัวข้อที่ว่า การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตาม 9 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของ Robert Gagne เรื่องการใช้กิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษา จากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและนำมาทดลองนั้นเป็นแผนการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ได้ เนื่องจากมีขั้นตอนที่ชัดเจน

2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา จำนวนร้อยละ 92.86 ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ทั้งนี้เพราะว่าลักษณะของกิจกรรมและวิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยการอ่าน

และการแสดงละครแบบทวิภาษาทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดียิ่งขึ้น ตามผลการประเมินความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.88 นอกจากนี้การใช้เนื้อหาจากนิทานพื้นบ้านที่มีที่มาจากท้องถิ่นที่อาศัยของ นักเรียนเอง ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้นและสามารถวิเคราะห์เนื้อหา และพฤติกรรมของตัวละครในนิทานพื้นบ้านตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะพร ศิลาอ่อน (2553:บทคัดย่อ) เรื่องผลของการใช้นิทานพื้นบ้านต่อเหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อ เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้นิทาน พื้นบ้านมีเหตุผล เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้การใช้นิทานพื้นบ้านสามารถสะท้อนภาพค่านิยม ของไทยที่สอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของขวัญชนก นัยเจริญ (2557: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเพื่อวิเคราะห์ภาพ สะท้อนค่านิยมของไทยจากนิทานพื้นบ้านจำนวน 54 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า มี นิทานพื้นบ้านที่ปรากฏภาพสะท้อนค่านิยมของไทยจำนวน 44 เรื่อง นอกจากนี้ การใช้นิทานพื้นบ้านมาเป็นเนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์แนวคิดของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงยังทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจและรักท้องถิ่นของตนเอง ตามผลการประเมินความพึงพอใจซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.83

ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาพบว่า เป็นกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้นโดยไม่ได้ละเลยภาษา เป้าหมายในที่นี้คือภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนดังกล่าวระดับ มากที่สุดที่ 4.76 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zongrang, Zhang (2010: ออนไลน์) เรื่อง ผลดีและผลเสียจากการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาใน

รายวิชาที่ไม่มุ่งเน้นด้านภาษาโดยตรง ที่สรุปว่าการสอนในรายวิชาใดก็ตามโดยใช้สองภาษาควบคู่กันไปจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งการผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษและอธิบายโดยแปลเป็นภาษาจีนบ้าง เป็นที่ยอมรับจากผู้เรียนมากที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Kavaliauskiene, Galina (2009: ออนไลน์) ซึ่งได้ทำการวิจัยบทบาทของภาษาแม่ในการเรียนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ โดยศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาในสถานการณ์ต่างๆโดยใช้ภาษาแม่และวิธีการแปล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจและการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง แคล่วคล่องและชัดเจน จากผลของการวิจัยพบว่า ผู้เรียนทั้งหมดยังจำเป็นต้องพึ่งภาษาแม่ในการเรียนภาษาอังกฤษ แต่ปริมาณความต้องการมาน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนเอง

อย่างไรก็ตามยังมีผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 7.14 จากผู้เรียนทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยจากคะแนนการทดสอบเท่ากับ 19.24 และค่าเฉลี่ยจากร้อยละของคะแนนทั้งหมดเท่ากับ 96.21 ทั้งนี้จากการสังเกต เกิดจากสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ 1. นักเรียนบางคนยังขาดเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษทำให้เกิดการต่อต้านไม่สนใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่ายังสามารถปรับแก้ไขได้ 2. ระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนบางคนยังอ่อนด้อยกว่าคนอื่นๆ ในกลุ่มซึ่งครูผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและสอนเสริมให้

สรุปว่าการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย มีผลสัมฤทธิ์ที่น่าพึงพอใจโดยมีนักเรียนจำนวน 65 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 70 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 โดยมีค่าเฉลี่ยจากคะแนน

การทดสอบเท่ากับ 19.24 และค่าเฉลี่ยจากร้อยละของคะแนนทั้งหมดเท่ากับ 96.21

ผลความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครแบบทวิภาษาจากนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการสอบถามนักเรียนและครูที่เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า โดยภาพรวมทั้งนักเรียนและครูมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.77 เนื่องจาก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ดียิ่งขึ้นและรู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นของตนเอง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นการจัดการเรียนรู้ทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหาที่อ่านได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ความเห็นในหัวข้อ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในบรรดาทั้งหมดเท่ากับ 4.66 แต่ตัวเลขทางสถิติก็ยังแสดงให้เห็นว่าอยู่ในระดับสูงอยู่ดี

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการนำเนื้อหาบทนิทานพื้นบ้านมาใช้จัดการเรียนการสอนควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมตามระดับของผู้เรียน
2. การนำเสนอเนื้อหาหรือการจัดการเรียนการสอนควรใช้เทคโนโลยีบ้างเพื่อให้เกิดความสนใจยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับการเรียนการสอนในยุค Thailand 4.0

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา

ภาษาสำหรับผู้เรียนในระดับอื่น เช่น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับปริญญาตรี

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา กับวิธีการเรียนรู้แบบเดิม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2514). **การสอนโดยใช้นิทาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ขวัญชนก นัยจรรย์. (2557). **การวิเคราะห์ภาพสะท้อนค่านิยมของไทยจากนิทานพื้นบ้าน**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. พระนครศรีอยุธยา.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2551). **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปภาดา ชัยวัฒน์โชติ. (2557). **รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน ชุดเศรษฐกิจพอเพียงและ เศรษฐกิจของประเทศไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกบินทร์วิทยา อำเภอกบินทร์บุรี**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. กรุงเทพฯ.
- ปิยะพร ศิลาอ่อน. (2553). **ผลของการใช้นิทานพื้นบ้านต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิชิต ฤทธิจรรณู. (2545). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์รี่ส์.

- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2545). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.
- สรพงษ์ นกแสง. (2557). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**ในนวนิยายของ Charles Dickens เรื่อง Christmas Carol และ เรื่อง Island of the Blue Dolphins ของ Scott O'Dell's. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Atkinson, D. (1987). **The Mother Tongue in the Classroom: A Neglected Resource.** *ELT Journal*, 41/4: 241-247.
- Banker, C. (2001). **Foundation of Bilingual Education and Bilingualism.** Great Britain: Biddles Ltd.
- Eric K. Taylor. (2000). **Using Folktales.** Cambridge University Press.
- Harbord, J. (1992). **The Use of the Mother Tongue in the Classroom.** *ELT Journal*, 46/4: 30-55.
- Kavaliauskienė, Galina. (2009). **Role of Mother Tongue in Learning English for Specific Purposes.** *ESP World*, Issue 1 (22), Volume 8, (Online) Available <http://www.esp-world.info>.
- Zongrang, Zhang. (2010). **A Research on the Gain and Cost of Bilingual teaching of Non-English- Oriented Course.** (Online). Shandong: Shandong Institute of Business and Technology.

ออนไลน์

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Instructional Model). (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <https://uthailand.wordpress.com/2011/08/17/gagne/> เข้าถึงเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2560.

หลักการสอนโดยโรเบิร์ต กานย่. (2550). (ออนไลน์) แหล่งที่มา <http://www.kroobannok.com/92.12> เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2559.

คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ CHINESE NUMERAL CLASSIFIERS USED FOR COUNTING ANIMALS

กมลทิพย์ รักเกียรติยศ¹

Kamontip Rakkiattiyod¹

li_yu_jie@hotmail.com.

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยนานาชาติศึกษาเซี่ยงไฮ้

¹ Ph.D, candidate (Teaching Chinese to Speakers of Other Languages),
Shanghai International Studies University.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักการใช้คำของคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์ โดยทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากพจนานุกรมมาวิเคราะห์ การศึกษาคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์นั้น พบว่าคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ส่วนใหญ่เป็นเอกพจน์ คือ “只 (zhī)” แปลว่า ตัว ส่วนคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ที่เป็นพหูพจน์ส่วนใหญ่ คือ “群 (qún)” แปลว่า ฝูง ส่วนสาเหตุการเลือกใช้คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์พบว่าสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ มีที่มาจากรูปร่างของสัตว์ และมีที่มาจากพฤติกรรมของสัตว์

คำสำคัญ: คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์เป็นเอกพจน์ คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์เป็นพหูพจน์

Abstract

The research aimed to study on the using of Chinese numeral classifiers used for counting animals by collecting all the information from the dictionary which have been analyzed. The results show that the Chinese numeral classifiers used for counting animals was singular most use “只 (zhī)” and the Chinese numeral classifiers used for counting animals was plural most use “群 (qún)”. As a result, this study Chinese numeral classifiers used for counting animals that can be classified according to the shape and behavior of animal.

Keywords: Chinese Numeral Classifiers Used for Counting Animals, Chinese numeral classifiers used for counting animals was singular, Chinese numeral classifiers used for counting animals was plural

บทนำ

คำ เป็นหน่วยของภาษาที่สื่อถึงความหมายซึ่งประกอบด้วยคำหนึ่ง พยางค์หรือมากกว่า ปกติแล้วในแต่ละคำจะมีรากศัพท์ที่แสดงถึงความหมายและที่มาของคำนั้น การนำคำหลายคำมาประกอบกันจะทำให้เกิดวลีหรือประโยคซึ่งใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นไป ดังภาษาในแถบเอเชียหลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม เป็นต้น

ภาษาที่มีการใช้คำลักษณนามนั้นจัดเป็นลักษณะเด่นของภาษา เพราะคำลักษณนามทำหน้าที่ประกอบนามอื่นเพื่อแสดงถึงรูปร่าง ขนาด หรือปริมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1001-1002) ให้คำนิยาม คำลักษณนาม ว่าคือ คำนามที่แสดงลักษณะของสิ่งต่างๆ เช่น คน 3 คน แมว 2 ตัว ชลู่ 3 เล้า ลูกคนโต หมวกใบใหญ่ เป็นต้น คำลักษณนามภาษาไทยนั้นมีอยู่มากมายหลายคำส่งผลให้ผู้เรียนภาษาไทยเกิดความสับสนในการใช้ เช่น ช้าง 1 โขลง ช้างบ้าน 1 เชือก ช้างป่า 1 ตัว งาช้าง 1 กิ่ง งาช้าง 1 คู่ เป็นต้น ปัญหาความสับสนและการใช้ลักษณนามผิดพลาดของผู้เรียนภาษาไทยก็มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับผู้เรียนภาษาจีน โดยพบว่าผู้เรียนภาษาจีนมักใช้คำลักษณนามผิดอยู่บ่อยครั้ง เช่น การใช้คำว่า “个 (gè)” ซึ่งหมายถึง ชิ้น อัน คน เป็นลักษณนามแทนสิ่งที่ตนไม่ทราบอย่างแน่ชัด ทำให้ชาวไทยที่เรียนภาษาจีนมักจะใช้คำว่า “อัน” เป็นลักษณนามแทนสิ่งที่ตนไม่ทราบอย่างแน่ชัด ส่วนคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์นั้นผู้เรียนชาวไทยมักใช้คำว่า “ตัว” เพราะถือว่า สัตว์มีร่างกายจึงใช้คำลักษณนามแสดงถึงร่างกาย เช่น ปลา 2 ตัว หมา 3 ตัว ซึ่งเป็นการใช้คำลักษณนามที่ผิดพลาดจากหลักภาษาจีนเนื่องจากภาษาจีนมีคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์หลายคำ และยังใช้คำลักษณนามกับสัตว์แต่ละประเภทแตกต่างกันด้วย ส่งผลให้ผู้เรียนภาษาจีนเกิดความสับสนในการเลือกใช้คำลักษณนามให้ถูกต้อง เช่น “一条鱼 (yītiáoyú ปลา 1 ตัว), 一头牛 (yītóuniú วัว 1 ตัว),

一只猫 (yīzhīmāo แมว 1 ตัว), 一条狗 (yītiáogǒu สุนัข 1 ตัว)” ซึ่งสุนัขไม่เพียงแค่ว่า “条 (yītiáo)” สามารถใช้ “只 (zhī)” ได้เช่นกัน เช่น “一只狗 (yīzhīgǒu)” เป็นต้น

ด้วยความสับสนในการใช้ลักษณนามที่ใช้กับสัตว์เช่นนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์และสาเหตุของการใช้คำลักษณนามที่ต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการสังเกตหลักการเลือกใช้คำลักษณนามได้อย่างถูกต้อง ทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศและการเรียนการสอนภาษาจีนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์
2. เพื่อวิเคราะห์หลักการใช้คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์

ทบทวนวรรณกรรม

สุนทรีย์ ชัยสถาผล (2543) ศึกษางานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย โดยศึกษาคำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างนามวลีและกริยาวลีด้วยการวิเคราะห์ประเภท คำลักษณนาม และศึกษาคำลักษณนามเมื่อปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวนภาษาจีนกลาง รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับคำลักษณนามในภาษาไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คำลักษณนามภาษาจีนสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำนาม และคำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำกริยา คำลักษณนามในภาษาจีนไม่สามารถนำมาใช้เพียงตัวเดียวได้เพราะจำเป็นต้องใช้ประกอบกับคำอื่น ตำแหน่งที่ปรากฏในโครงสร้างนามวลีและกริยาวลีของคำลักษณนามทั้งสอง

ภาษา มีความแตกต่างกันคือ คำบอกจำนวนในภาษาจีนสามารถปรากฏร่วมกับ คำลักษณนามได้สองลักษณะ ในขณะที่คำบอกจำนวนภาษาไทยสามารถปรากฏร่วมกับคำลักษณนามได้ไม่จำกัด

ปิยนันท์ โพธิวัฒน์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ คำลักษณนามในภาษาจีนและภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ คำลักษณนามในภาษาจีนและภาษาไทย โดยรวบรวม คำลักษณนามในภาษาจีน ที่ใช้เฉพาะใช้เฉพาะในปัจจุบันและจากตำราต่างๆ จำนวน 213 คำ ผลการวิจัย พบว่า ความเหมือนและความแตกต่างกันในด้านการใช้ลักษณนาม การจำแนก คำลักษณนามในภาษาจีนและภาษานั้นทำให้ทราบว่าทั้งสองภาษา มีความ คล้ายคลึงกันคือ นิยมใช้คำลักษณนามประเภทสิ่งของมากที่สุด และใช้คำลักษณ นามที่ใช้ประเภทมนุษย์ได้น้อยที่สุด ผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ของทั้งสองชนชาติรวมถึงลักษณะความเป็นอยู่ของชนชาตินั้นๆ ด้วย

พิชญาน์ สมบุตร (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้ลัก ษณนามบอกสิ่งของในภาษาจีนของนักศึกษาไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาคำลักษณนาม และศึกษาความหมายรวมถึงการใช้ลักษณนามบอกสิ่งของในภาษาจีน ทั้งยัง ศึกษาปัญหาการใช้ลักษณนามบอกสิ่งของในภาษาจีน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สามารถจัดหมวดหมู่คำลักษณนามบอกสิ่งของในภาษาจีนได้ 7 หมวดหมู่ดังต่อ ไปนี้ คำลักษณนามบอกหมวดห้องครัว คำลักษณนามบอกหมวดห้องนอน คำลัก ษณนามบอกหมวดห้องรับแขก คำลักษณนามบอก หมวดห้องน้ำ คำลักษณนาม บอกหมวดเครื่องแต่งกาย คำลักษณนามบอกหมวดเครื่องเขียน คำลักษณนาม บอกหมวดอุปกรณ์ไฟฟ้า ผลการศึกษาปัญหาการใช้ลักษณนามบอกสิ่งของใน ภาษาจีน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจการใช้ 只、把、方 จึงทำให้ ทำผิดพลาดบ่อยที่สุด

จากงานวิจัยข้างต้นทำให้ทราบว่า การใช้คำลักษณนามไม่ได้มีเพียงภาษา

ไทยเท่านั้น ยังมีภาษาอื่นที่ใช้คำลักษณนามเช่นกัน และการใช้คำลักษณนามในแต่ละภาษาย่อมมีหลักการและกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกัน ผู้ใช้ภาษาควรมีความสามารถเลือกใช้คำลักษณนามร่วมกับคำนามให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษานั้นๆ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ พจนานุกรม ทำการจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์หลักการใช้คำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ในภาษาจีน แล้วนำเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย จำนวน 241 ชนิด จากหนังสือ 4 เล่ม คือ

- หนังสือเรื่อง ศัพท์จีนกลางสำหรับผู้เริ่มเรียน 初级汉语词汇 ของสำนักพิมพ์เอ็มไอเอส

- หนังสือคำศัพท์ ไทย-จีน-อังกฤษ ของ พิภู บุชบก และ นาถิตา สุทธินาถ

- หนังสือศัพท์หมวด-จีน 4,000 คำ ของเจ้าเหว่ยซือ

- หนังสือเริ่มเรียนภาษาจีนด้วยคำศัพท์พื้นฐาน (ฉบับใหม่) 基础汉语：学习汇(新版) ของฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์สื่อวิษณุ

2. นำคำศัพท์ที่ได้ทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์หลักการใช้คำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ในภาษาจีน

3. สรุปอภิปรายผลและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวินิจฉัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ (1) คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์พบจำนวน 2 ประเภท คือ 1) คำลักษณะนามที่ใช้กับหมวดสัตว์เอกพจน์¹ และ 2) คำลักษณะนามที่ใช้กับหมวดสัตว์พหูพจน์¹ (2) ผลการวิเคราะห์สาเหตุการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เกิดจากลักษณะรูปร่างของสัตว์ และ 2) เกิดจากพฤติกรรมของสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

1. คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์

ตาราง 1 คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์

ลำดับ	คำลักษณะนามเอกพจน์	จำนวน (คำ)	ร้อยละ	คำลักษณะนามพหูพจน์	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
1	只	141	55%	群	181	71%
2	头	38	15%	窝	64	25%
3	匹	5	2%	行	4	2%
4	条	68	27%	对	3	1%
5	峰	2	1%	队	3	1%
	รวม	254	100%	รวม	255	100%

จากการตารางที่ 1 พบว่าจากจำนวนสัตว์ทั้งหมด 241 ชนิดนั้น มีการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์เอกพจน์จำนวน 254 ครั้ง โดยเรียงจากจำนวนมากไปหาน้อยได้ดังนี้ “只 (zhī)” จำนวน 141 ครั้ง คิดเป็น 55% “条 (tiáo)”

¹ คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์พหูพจน์ คือ “群、窝、行、对、队”

จำนวน 68 ครั้ง คิดเป็น 27% “头 (tóu)” จำนวน 38 ครั้ง คิดเป็น 15% “匹 (pǐ)” จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็น 2% “峰 (fēng)” จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็น 1% และคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์พหูพจน์ 255 ครั้ง โดยเรียงจากจำนวนมากไปหาน้อยได้ดังนี้ “群 (qún)” จำนวน 181 ครั้ง คิดเป็น 71% “窝 (wō)” จำนวน 64 ครั้ง คิดเป็น 25% “行 (háng)” จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็น 2% “对 (duì)” จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็น 1% “队 (duì)” จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็น 1%

ด้านคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์นั้น พบว่า คำลักษณนามที่ใช้คำศัพท์หมวดสัตว์เอกพจน์ส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “只、头、匹、条、峰” ถ้านำมาแปลเป็นภาษาไทย คือ ตัว แต่การนำมาใช้มากที่สุด คือ คำว่า “只 (zhǐ)” ส่วนคำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์พหูพจน์ส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “群、窝、行、对、队” ถ้านำมาแปลเป็นภาษาไทย คือฝูง แต่การนำมาใช้มากที่สุด คือคำว่า “群 (qún)” ซึ่งการนำคำลักษณนามภาษาจีนไปใช้กับสัตว์นั้นผู้ใช้ภาษาต้องมีความสามารถพิจารณาเลือกใช้ได้ว่าควรใช้คำลักษณนามใดกับสัตว์ชนิดไหน เพราะสัตว์แต่ละชนิดมีการใช้คำลักษณนามที่แตกต่างกันเช่น “一只虾 (yīzhǐxiā กุ้ง 1 ตัว)” ส่วน “ม้าและอูฐ” เช่น “ม้า” จะใช้คำลักษณนาม “匹 (pǐ)” ยกตัวอย่างประโยค เช่น “一匹马 (yīpǐmǎ ม้า 1 ตัว)” และ “อูฐ” จะใช้คำลักษณนาม “峰 (fēng)” ยกตัวอย่างประโยค เช่น “一峰骆驼 (Yīfēngluòtuó อูฐ 1 ตัว)” เป็นต้น

2. วิเคราะห์สาเหตุการใช้คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์
คำลักษณนามในภาษาจีนนั้นมีความเหมือนและความแตกต่างจากคำลักษณนามในภาษาไทยอยู่ หลายประการ ซึ่งในภาษาไทยนั้นจะใช้คำลักษณนามกับคำศัพท์หมวดสัตว์ว่า “ตัว” สังเกตจากสัตว์ส่วนใหญ่่นั้นถือว่ามีร่างกายจึงใช้ลักษณนาม

ของร่างกาย แต่ในภาษาจีนสามารถวิเคราะห์การใช้คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์คำลักษณนามภาษาจีนจากลักษณะรูปร่างของสัตว์

เนื่องจากสัตว์จะมีลักษณะรูปร่างที่แตกต่างกันในแต่ละชนิดในแต่ละประเภท ซึ่งแต่ละประเภทนั้นอาจใช้คำลักษณนามไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์การใช้คำลักษณนามภาษาจีนจากรูปร่างของสัตว์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแมว

(www.vcg.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 1 พบว่า “只 (zhǐ)” เป็นลักษณนามที่ใช้ระบุถึงสัตว์ที่มีรูปร่างขนาดค่อนข้างเล็กที่มีขา โดยสามารถสังเกตได้จากรูปลักษณะตัวอักษร “只 (zhǐ)” จะมีตัวอักษร 口 มีอักษรสองขีดอยู่ข้างล่างซึ่งอักษรสองขีดที่อยู่ด้านล่างนั้น มีรูปลักษณะตัวอักษรคล้ายขาของสัตว์ เช่น “猫 (māo แมว), 狗 (gǒu สุนัขหมา), 鸡 (jī ไก่)” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 1   那只仓鼠在啃一粒葵花籽。

Nà zhī cāngshǔ zài kěn yī lì kuīhuā zǐ。

หนูแฮมเตอร์ตัวนั้นกำลังแทะเมล็ดทานตะวัน

จากประโยคที่ 1 พบว่า “只 (zhī)” มักจะใช้กับสัตว์ขนาดเล็กที่มีขา
หนูแฮมเตอร์เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กมีขา ดังนั้นจึงสามารถใช้ “只 (zhī)” กับหนู
แฮมเตอร์ได้

ภาพที่ 2 รูปวัว

(www.quanjing.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

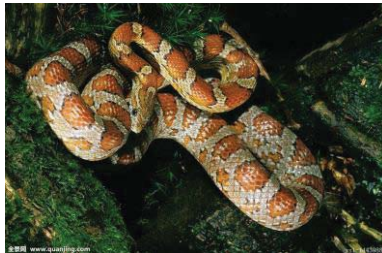
จากรูปภาพที่ 2 พบว่า “头 (tóu)” แปลว่า “หัว” เป็นลักษณะนามที่
ใช้ระบุถึงสัตว์ที่มีรูปร่างขนาดค่อนข้างใหญ่และใช้กับสัตว์เลี้ยงในปศุสัตว์ เมื่อ
สังเกตจากการมองเห็นสัตว์ชนิดนั้นแล้ว สิ่งแรกที่สังเกตได้ คือหัวขนาดใหญ่ของ
สัตว์ ดังนั้นจึงใช้ “头 (tóu)” เป็นคำลักษณะนามในการบอกจำนวนของสัตว์
เช่น “牛 (niú วัว), 猪 (zhū หมู), 羊 (yáng แกะ)” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 2 这头大象有很大的耳朵

Zhè tóu dà xiàng yǒu hěn dà de ěr duo。

ช้างตัวนี้มีหูที่ใหญ่มาก

จากตัวอย่างประโยคที่ 2 นั้นพบว่า “头 (tóu)” ใช้กับสัตว์ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ดังนั้น ช้างมีรูปร่างที่ค่อนข้างใหญ่จึงใช้ “头 (tóu)” ได้

ภาพที่ 3 รูปงู

(www.quanjing.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 3 พบว่า “条 (tiáo)” เป็นลักษณนามที่ใช้ระบุถึงสัตว์ที่มีรูปร่างเรียวยาว จะมีขาหรือไม่มีขาก็ได้ เช่น “蛇 (shé), 蚯蚓 (qiūyǐn ไส้เดือน), 鱼 (yú ปลา)” เป็นต้น สัตว์เหล่านี้มีลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงใช้ “条” เป็นคำลักษณนามเพื่อใช้ในการระบุจำนวน ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 3 他把一条蚯蚓拿起来。

Tā bǎ yī tiáo qiūyǐn ná qǐ lái。

เขา(ผู้ชาย)หยิบไส้เดือนขึ้นมาหนึ่งตัว

จากรูปประโยคที่ 3 พบว่า “条 (tiáo)” มักจะใช้กับสัตว์ที่ลักษณะเรียวยาว จะมีขาหรือไม่มีขาก็ได้ เมื่อไส้เดือนเป็นสัตว์ที่มีลำตัวเรียวยาว จึงสามารถใช้ “条 (tiáo)” ได้

ภาพที่ 4 รูปม้า

(www.quanjing.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

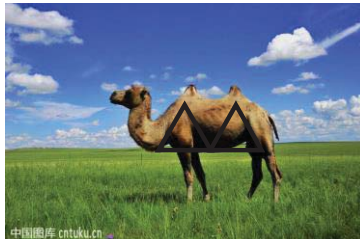
จากรูปภาพที่ 4 พบว่า “匹 (pǐ)” ใช้ระบุลักษณะนามเฉพาะ ซึ่งใช้สำหรับ “马 (mǎ ม้า), 驴子 (lúzi ลา), 驴骡 (lúluó ล่อ)” เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 4 一匹斑马在一块泥泞的草地上吃草。

Yī pǐ bānmǎ zài yī kuài nínnìng de cǎodìshàng chī cǎo。

ม้าลายตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่บนสนามหญ้าแห่งหนึ่ง

จากตัวอย่างประโยคที่ 4 นั้น พบว่า “匹 (pǐ)” เป็นคำลักษณนามเฉพาะที่สามารถใช้กับม้าหรือล่อเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้คำลักษณนามอื่นได้ถึงแม้ว่าม้าลายจะเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างใหญ่แต่ว่าม้าลายคือม้าชนิดหนึ่งจึงสามารถใช้ “匹 (pǐ)” ได้

ภาพที่ 5 รูปอูฐ

(www.cntuku.cn สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 5 พบว่า โหนกที่อยู่ด้านหลังของอูฐที่มีรูปร่างคล้ายยอดภูเขา ดังนั้นจึงใช้ “峰 (fēng)” เป็นคำลักษณนามในการระบุจำนวนของสัตว์ ซึ่ง “峰 (fēng)” แปลว่า “ยอดเขาหรือของที่มีลักษณะคล้าย ยอดเขา” ใช้ระบุลักษณนามเฉพาะ ซึ่งใช้สำหรับ “骆驼 (luòtuó อูฐ), 羊驼 (yángtuó อัลปาก้า)” เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 5 这动物园有一峰单峰骆驼和三头羊驼。

Zhè dòngwùyuán yǒu yī fēng dānfēng luòtuó hé sān tóu yángtuó。

สวนสัตว์แห่งนี้มีอูฐโหนกเดียวหนึ่งตัวและอัลปาก้าสามตัว

จากตัวอย่างประโยคที่ 5 นั้นพบว่า “峰 (fēng)” เป็นคำลักษณนาม เฉพาะที่สามารถใช้กับสัตว์ประเภทอูฐได้อย่างเดียว

2.2 การวิเคราะห์คำลักษณนามภาษาจีนจากลักษณะพฤติกรรมของสัตว์ สัตว์แต่ละชนิดมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน บางชนิดอาจมี พฤติกรรมการอยู่รวมกันเป็นฝูง แต่บางชนิดอาจมีพฤติกรรมอยู่ตัวกันเป็นคู่ ซึ่ง เหตุผลเหล่านี้จึงสามารถนำมาวิเคราะห์การใช้คำลักษณนามภาษาจีนที่เกิดจาก พฤติกรรมของสัตว์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 6 รูปฝูงผีเสื้อ

(www.huitu.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 6 พบว่า “群 (qún)” มีตามความหมายเป็นภาษาไทยว่า “ฝูง” เป็นลักษณะนามที่ใช้ระบุถึงสัตว์ที่มีสี่ขา แมลง และนก ที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนหรือฝูง เช่น “马 (mǎ ม้า), 蝇子(yíngzi แมลงวัน), 蝴蝶(húdié ผีเสื้อ)” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 6 有一群鳄鱼在海里。

Yǒu yī qún èyú zài hǎi lǐ.

มีจระเข้ฝูงหนึ่งอยู่ในแม่น้ำ

จากตัวอย่างประโยคที่ 6 พบว่าจระเข้ไม่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตอยู่รวมกันเป็นคู่ แต่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือฝูง จึงเป็นสาเหตุให้ต้องเลือกใช้คำลักษณะนาม “群 (qún)” แปลว่า “ฝูง” โดยเป็นสรรพนามที่ใช้กับสัตว์ที่มีสี่ขา แมลง และนก

ภาพที่ 7 รูปขบวนอูฐ

(www.huitu.com สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 7 พบว่าเมื่อ “骆驼 (luòtuó อูฐ)” เดินในทะเลทราย จะมีพฤติกรรมการเดินทางตามกันเป็นแถว ลักษณะของพฤติกรรมการเดินทางของสัตว์ที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเช่นนี้ จึงควรใช้คำลักษณนามว่า “队 (duì)” แปลว่า “แถว” อันเป็นลักษณนามของสัตว์ที่มีพฤติกรรมเดินทางเป็นแถวหรือขบวน นอกจากอูฐแล้วยังมีสัตว์บางชนิดที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันนี้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 7 一队骆驼在沙漠里生活。

Yī duì luòtuó zài shāmò lǐ shēnghuó。

อูฐหนึ่งฝูงอยู่ในทะเลทราย

จากตัวอย่างประโยคที่ 7 พบว่าพฤติกรรมเดินทางเป็นแถวของอูฐ เป็นสาเหตุให้เลือกใช้คำลักษณนาม “队 (duì)” นั่นเอง ซึ่งคำลักษณนามภาษาจีน คำว่า “队 (duì)” แปลว่า “แถว”

ภาพที่ 8 รูปฝูงนกกระเรียนขาว

(www.ctps.cn/phononet/product.asp?proid=2308766 สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 8 พบว่าพฤติกรรมการบินของฝูงนกกระเรียนนั้น มีลักษณะการบินเป็นกลุ่มและมีการบินเรียงตัวกันคล้ายรูปตัววี โดยจะมีนกตัวหนึ่งบินอยู่ข้างหน้าคล้ายกับมีผู้นำ ดังนั้นคำลักษณะนามภาษาจีนจึงใช้คำว่า “行 (háng)” แปลว่า “แถว” เหมือนกับ คำว่า “队 (duì)” แต่มีความแตกต่างกันที่ลักษณะนาม “行 (háng)” ใช้ระบุลักษณะการบินที่เป็นแถวของสัตว์ปีกบางชนิด เช่น “白鹤 (báihè นกกระเรียนขาว), 鹤 (hè นกกระเรียน), 大雁 (dà yàn ห่านป่า)” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 8 天空上有一行白鹤

Tiānkōng shàng yǒu yī háng báihè。

บนท้องฟ้ามีนกกระเรียนขาวหนึ่งฝูง

จากตัวอย่างประโยคที่ 8 นั้น พบว่าในรูปประโยคนั้น “บนท้องฟ้ามีนกกกระเรียนขาหนึ่งฝูง” การเลือกใช้คำลักษณนามดังกล่าวมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการบินตามกันเป็นแถวของนกกกระเรียน จึงเป็นสาเหตุให้ใช้ลักษณนาม “行 (háng)” นั่นเอง

ภาพที่ 9 รูปคู่นกเป็ดแมนดาริน

(<http://maxiude777.blog.163.com/blog/tatic/24786702120160911149958/>

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 9 พบว่าพฤติกรรมของนกเป็ดน้ำแมนดารินเมื่อใกล้ถึงฤดูหนาวเป็ดน้ำแมนดารินจะจับกลุ่มอยู่ด้วยกันเป็นฝูง เมื่อหาคู่ครองได้แล้วก็จะแยกออกจากฝูงไปอยู่ด้วยกัน ดังนั้นจึงพบเห็นนกเป็ดน้ำแมนดารินใช้ชีวิตอยู่เป็นคู่ ๆ และมีคู่ครองเพียงตัวเดียวไปจนตลอดชีวิต ด้วยสาเหตุนี้นกเป็ดน้ำแมนดารินจึงใช้คำลักษณนามภาษาจีนว่า “对 (duì)” แปลว่า “คู่” ซึ่งใช้ระบุลักษณนามของสัตว์ที่มีพฤติกรรมการอยู่ด้วยกันเป็นคู่เช่น “鸳鸯 (yuānyāng นกเป็ดแมนดาริน)” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 9   河里有一对美丽的鸳鸯。

Hé lǐ yǒu yī duì měilì de yuānyāng。

ในแม่น้ำมีเป็ดแมนดารินที่สวยงามหนึ่งคู่

จากตัวอย่างประโยคที่ 9 พบว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตอยู่เป็นคู่ของนกชนิดนี้ เป็นสาเหตุให้ชาวจีนเลือกใช้คำลักษณนาม “对 (duì)” ซึ่งคำลักษณนามภาษาจีนคำว่า “对 (duì)” จะใช้กับสัตว์ที่อยู่เป็นคู่นั่นเอง

ภาพที่ 10 รูปรังนก

(<http://guangzhong81.blog.163.com/blog/static/1993412882012317101241278/> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562)

จากรูปภาพที่ 10 พฤติกรรมของนกที่อาศัยอยู่ในรัง เป็นสาเหตุให้ใช้คำลักษณะนามว่า “窩 (wō)” มีความหมายว่า รัง (ของนกและสัตว์แมลง) และยังใช้ระบุลักษณะนามของสัตว์ที่ฟักไข่หรือตกลูกออกมาคอกหนึ่ง เช่น สุนัข แมว แกะ หมู เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 10 孵了几窝小鸡。

Fū le jǐ wō xiǎojī。

ไข่หนึ่งรังฟักออกมาเป็นลูกไก่หลายตัว

จากตัวอย่างประโยคที่ 10 นั้น พบว่า “窝 (wō)” เป็นศัพท์บอกจำนวนที่ใช้กับสัตว์ที่ตกลูกออกมาเป็นคอก เช่น สุนัข แมว ไก่ แกะ แพะ หมู เป็นต้น จากประโยคข้างต้นนี้กล่าวถึงว่าแม่ไก่ฟักไข่แล้วได้ลูกไก่หลายตัว ซึ่งตรงกับความหมายของ “窝 (wō)” นั่นเอง

จากการวิเคราะห์สาเหตุการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์นั้น พบว่าคำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับสัตว์นั้นสามารถแบ่งได้ตามรูปร่างของสัตว์ และพฤติกรรมของสัตว์ โดยสัตว์เหล่านั้นมีลักษณะรูปร่างและพฤติกรรมที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้มีการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนที่ต่างกัน

อภิปรายผลและสรุปผล

เมื่อวิเคราะห์ผลจากการวิจัยพบว่า คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์นั้น ส่วนใหญ่เกิดจากลักษณะรูปร่างและพฤติกรรมของสัตว์ว่าการดำรงชีวิตอย่างไรในธรรมชาติซึ่งการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมของสัตว์แต่ละชนิดมีความแตกต่างกันจึงทำให้เกิดการใช้คำลักษณะนามที่ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Yao Siqi (2561) ได้กล่าวว่

กระบวนการทางมนต์ทัศน์หรือเป็นกลไกสำคัญ อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในระบบปริมาณของมนุษย์ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวสัตว์กับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จึงมักจะถูกนำมาใช้เป็นสิ่งที่มนุษย์คุ้นเคยใกล้ตัวมาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อเรียนรู้และเข้าใจโลก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลือกใช้คำลักษณะนามส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมและสัญชาตญาณการดำรงชีวิตของสัตว์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีการแบ่งไว้อย่างหลากหลายทั้งในภาษาจีนและไทย

จากการศึกษาคำลักษณะนามข้างต้น เพื่อศึกษาคำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์และวิเคราะห์หลักการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์ พบว่าด้านคำลักษณะนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์พบว่าคำลักษณะนามที่ใช้กับหมวดสัตว์เอกพจน์ส่วนใหญ่ คือ “只 (zhī)” แปลว่า ตัว ส่วนคำลักษณะนามที่ใช้กับหมวดสัตว์พหูพจน์ส่วนใหญ่ คือ “群 (qún)” แปลว่า ฝูง ส่วนหลักการใช้คำลักษณะนามที่ใช้กับสัตว์ในภาษาจีนนั้น พบว่าคำลักษณะนามที่ใช้กับสัตว์ในภาษาจีนสามารถแบ่งได้ตามลักษณะและพฤติกรรมของสัตว์ จึงทำให้เกิดการใช้คำลักษณะนามที่แตกต่างกันออกไปตามรูปลักษณะและพฤติกรรมของสัตว์ ดังนั้นผู้เรียนหรือผู้ที่มีความสนใจในภาษาจีนควรศึกษาและทำความเข้าใจการใช้คำลักษณะนามภาษาจีนที่เกี่ยวข้องสัตว์ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนจนกระทั่งนำความเคยชินจากการใช้คำลักษณะนามตามอย่างภาษาแม่ไปใช้แทนที่ จนกระทั่งทำให้เกิดการใช้ภาษาผิดพลาด และยังเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการเอ็มเอส. (2554). **ศัพท์จีนกลางสำหรับผู้เริ่มเรียน**. กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส.
- เจ้าหน่วยชื่อ. (2558). **ศัพท์หมวดไทย-จีน 4,000 คำ**. กรุงเทพฯ: ตาตา.
- ปียนันท์ โพธิวัฒน์. (2554). **การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาจีนและภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์สี่อริวิชญ์. (2557). **เริ่มเรียนภาษาจีนด้วยคำศัพท์พื้นฐาน(ฉบับใหม่)**. กรุงเทพฯ: สี่อริวิชญ์.
- พิภู บุชชกและนาถิตา สุธีรนาถ. (2559). **คำศัพท์ไทย-จีน-อังกฤษ**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พิรญาณ์ สมบุตร. (2554). **การศึกษาปัญหาการใช้ลักษณนามบอกสิ่งของในภาษาจีนของนักศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทรีย์ ชัยสถาผล. (2543). **การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาจีน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Yao Siqi. (2561). **การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณณ์ “ไก่อ” ในภาษาจีนและภาษาไทยตามมุมมองทางปริชาน**. วารสารวิเทศศึกษา, 1, 169-195.

“มอญช่อนสยาม” วรรณกรรมสารคดีของบุญยงค์ เกศเทศ: การศึกษาปริทัศน์

“MON IN SIAM” BOONYONG KETTETH’S NON-FICTION LITERATURE: BOOKS REVIEW STUDY

วรวรรณ ศรียาภย์¹

Warawat Sriyabhaya¹

waaraathaanaa@yahoo.com

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ School of Liberal Arts, University of Phayao

บทนำ

ในช่วงต้นปี 2562 มีการตีพิมพ์วรรณกรรมสารคดีเกี่ยวกับชนชาติมอญออกเผยแพร่ จำนวน 3 เล่มในคราวเดียวกัน โดยให้ชื่อชุดวรรณกรรมว่า “มอญช่อนสยาม” และใช้คำว่า “มอญช่อนสยาม” เป็นคำหลักของชื่อเรื่อง ในแต่ละเล่มจะตั้งชื่อรองแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาสาระ หนังสือเล่มแรกคือ “มอญช่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่กลอง” ต่อด้วย “มอญช่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” เป็นเล่มที่สอง ส่วนเล่มที่สามคือ “มอญช่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้” สารคดีทั้ง 3 เล่มนี้เป็นภาคต่อเนื่องของหนังสือเกี่ยวกับชนชาติมอญเรื่อง “มอญสยาม” ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ.2556

ผู้แต่งใช้เวลาศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับชนชาติมอญไม่น้อยกว่า 10 ปี ในระหว่าง พ.ศ. 2551-2561 โดยเดินทางไปทั่วทุกภูมิภาคของไทยที่มีชาวมอญอาศัยอยู่ ได้พบปะพูดคุยและสอบถามเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และชีวิตความเป็นอยู่ทุกแห่งทุกมุม

ภาพที่ 1 ปกหนังสือหนังสือ “มอญซ่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่กลอง” (บุญยงค์ เกศเทศ, 2562: หน้าปก)

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้แต่งจึงแสดงฝีมือด้าน การประพันธ์ของตน นำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์และชีวิตความเป็นอยู่ของชาว ไทยรามัญ ให้มีชีวิตชีวาโลดแล่นอยู่บนแผ่นกระดาษ โดยมีภาษาและตัวอักษรเป็น วัสดุในการถ่ายทอดเรื่องราว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วรรณกรรมสารคดี ชุด “มอญซ่อน สยาม” อุดมคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

เพื่อให้ผู้อ่านที่ยังมิได้อ่านหรือลืมขมรสวรรณกรรมสารคดีชุด “มอญ ซ่อนสยาม” ได้รับความรู้ ก่อเกิดแรงบันดาลใจ ใคร่แสวงหาหนังสือนี้มาไว้ใน ครอบครอง แล้วอ่านอย่างเอาจริงเอาจัง หรือละเลียดอ่านทีละนิดคราวละหนอย ด้วยเกรงว่าจะอ่านจบในเวลาอันสั้น ทั้งรู้สึกเสียดายในรสถ้อยที่ร้อยเรียงภาษา ได้อย่างสละสลวย ผู้เขียนบทความปริทัศน์นี้ จึงนำเสนอเรื่องราวอันว่าด้วย วรรณกรรมสารคดีชุด “มอญซ่อนสยาม” ใน 5 ประเด็น ได้แก่ แลรอบ “มอญซ่อน

สยาม”, องค์ประกอบของเรื่อง, สาระสำคัญของ “มอญซ่อนสยาม”, กลวิธีการประกอบสร้าง “มอญซ่อนสยาม” และคุณค่าของ “มอญซ่อนสยาม” ดังนี้

แลรอบ “มอญซ่อนสยาม”

ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมชุด “มอญซ่อนสยาม” มี 4 ประการ ประกอบด้วย ผู้แต่งและประวัติผู้แต่ง ลักษณะการแต่ง ข้อมูลทั่วไปของหนังสือ และสาระสำคัญของเนื้อหา มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้แต่งและประวัติผู้แต่ง

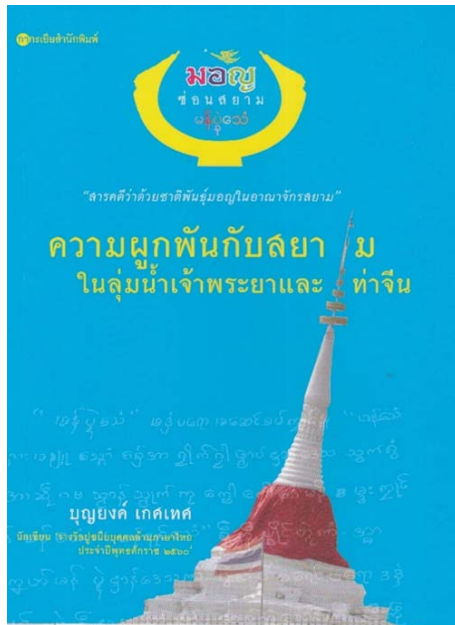
ผู้แต่งวรรณกรรมชุด “มอญซ่อนสยาม” คือ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ เกิดที่บ้านหนองแก ตำบลไร่สะท่อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เดิมโตและเรียนหนังสือระดับต้นที่จังหวัดเพชรบุรี จากนั้นเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี จนสำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อ พ.ศ.2513 แล้วเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและวรรณคดีไทย ณ สถาบันการศึกษาเดียวกันจนสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ.2517 แล้วไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา สาขาวิชามานุษยวิทยา (Anthropology) มหาวิทยาลัยปทุมธานี เมืองจันดีการ รัฐปทุมธานี ประเทศอินเดีย ในด้านการทำงาน รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศรับราชการในระหว่าง พ.ศ.2506-2517 เป็นครูโรงเรียนนครบุรี (ประถมศึกษา) โรงเรียนบ้านแซะ โรงเรียนนครบุรี (มัธยม) อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2517-2518 รับราชการเป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

พ.ศ.2518 ย้ายไปเป็นอาจารย์สังกัดภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และเกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ.2548 ในตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 9 ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย ตำแหน่งพนักงานสมทบของสาขาวิชาสังคมศาสตร์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ภาพที่ 2 ปกหนังสือหนังสือ “มอญซ่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน”
(บุญยงค์ เกศเทศ, 2562: หน้าปก)

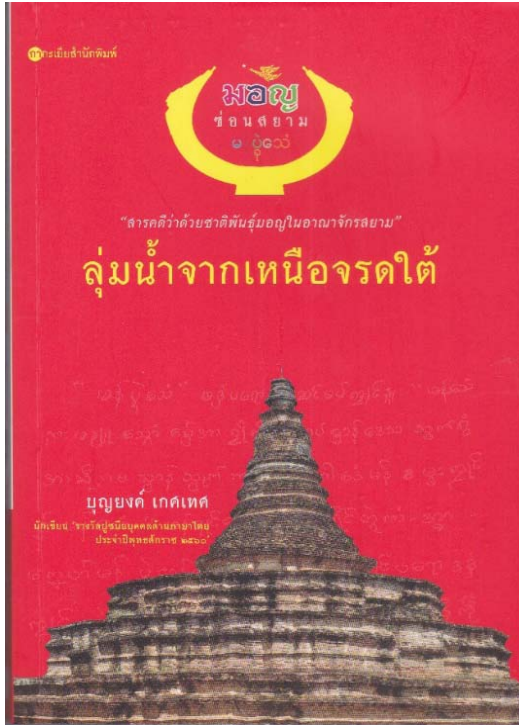
ผลงานเด่นของรองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ กล่าวเฉพาะในด้านการเขียนจำแนกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานหนังสือสารคดีนวนิยายและวรรณกรรมเยาวชน มากกว่า 100 เรื่อง เช่น เชื่อมฟ้าฝากดิน, สำนึกถิ่นดงชุมคำ, ผีป่าดงภู เจ้าปู่ขุนน้ำ, ผี: วิถีคน, ปลายทางที่จ่องคำ กลุ่มงานตำราและหนังสือวิชาการ มากกว่า 50 เรื่อง เช่น ศาสตร์และศิลป์แห่งภาษาไทย แลลอดวรรณกรรมไทย, เขียนไทย, ภาษาวิทยานิพนธ์, วิถีดิด วิถีเขียน, คมคิด คำเขียน กลุ่มงานวิจัยมากกว่า 50 เรื่อง เช่น วรรณกรรมในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ, พิธีกรรมของชาวผู้ไท กิ่งอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร, สถานภาพของสตรีผู้ถูกคุมขังในเรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกลุ่มงานบทความลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร มากกว่า 1,000 เรื่อง (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2561: 11-12)

รางวัลและเกียรติคุณที่รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศได้รับ ได้แก่ รางวัลงานเขียนดีเด่น “ลูกโลกสีเขียว” จากองค์การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2542 และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านอีสาน ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม จากสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2556 และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย จากกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อ พ.ศ. 2560

2. ลักษณะการแต่ง

วรรณกรรมชุด “มอญช่อนสยาม” มีลักษณะการแต่งเป็นร้อยแก้วประเภทสารคดี

เนื้อหาทั้งหมดของเรื่องเป็นข้อเท็จจริง แม้จะมีข้อคิดเห็นแทรกอยู่บ้าง แต่ข้อคิดเห็นนั้นผู้แต่งได้แสดงไว้โดยมีข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐาน

ภาพที่ 3 ปกหนังสือหนังสือ “มอญชอนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้”
(บุญยงค์ เกศเทศ, 2562: หน้าปก)

3. องค์ประกอบของหนังสือ

วรรณกรรมในชุด “มอญชอนสยาม” มีเล่มย่อย 3 เล่ม มีองค์ประกอบของเรื่องในทำนองเดียวกัน แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบที่เหมือนกัน และองค์ประกอบที่ต่างกัน ดังนี้

3.1 องค์ประกอบที่เหมือนกัน การจัดพิมพ์วรรณกรรมชุดนี้ดำเนินการโดยสำนักพิมพ์เดียวกัน คือ กากะเยียสำนักพิมพ์ เผยแพร่ด้วยการตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 มีคณะกรรมการผู้ผลิตชุดเดียวกันโดยแบ่งออกเป็น 6 ฝ่าย ประกอบด้วย บรรณาธิการอำนวยการ โดยพนัส ปรีวาสนา บรรณาธิการบริหาร โดยปรีชา ศรีบุญเศษ บรรณาธิการ โดยบรรจง บุรินประโคน กองบรรณาธิการ โดย มิ่งมนัสชน จังหาร, วิสุทธิ์ พุฒผา, เอกลักษณ์ ชัยราช, เด่นชัย วินทะไชย์ ศิลปกรรม โดยกากะเยีย และพิสูจน์อักษรโดยอภิชาติ จันนาเวช กากะเยียสำนักพิมพ์ ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 381 หมู่ 20 หมู่บ้านอัครฉัตรธานี ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150 โทรศัพท์ 09-2554-6564 และ 08-9823-1638 ส่วนโรงพิมพ์ซึ่งดำเนินการพิมพ์หนังสือชุดนี้ คือ โรงพิมพ์เดือนตุลา ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 39/205-206 ซอยวิภาวดีรังสิต 84 แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ 0-2996-7392 ถึง 4 โทรสาร 0-2996-7395 อีเมล: octoberprint50@yahoo.com

หนังสือทั้ง 3 เล่มในชุด “มอญซ่อนสยาม” นี้ มีขนาดเดียวกัน คือ 16 หน้ายก พิมพ์ด้วยกระดาษชนิดเดียวกัน คือ กระดาษกรีนรีดทั้ง 3 เล่ม ใช้บทเกริ่นนำบทเดียวกัน และในตอนท้ายของเล่มเป็นรายการบรรณานุกรมกับประวัติผู้เขียนซึ่งใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน โดยรายการหนังสือบรรณานุกรม จำนวน 101 รายการ แบ่งเป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 96 รายการ หนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 5 รายการ อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้แต่งได้ศึกษาค้นคว้าอย่างลุ่มลึกและกว้างขวาง

3.2 องค์ประกอบที่ต่างกัน แม้หนังสือทั้ง 3 เล่มนี้จะอยู่ในชุดเดียวกัน แต่ก็มีส่วนที่ต่างกันคือ จำนวนหน้า สีของปก รูปลักษณ์ของปก เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) รายละเอียดของสารบัญ เนื้อหา และภาพประกอบ องค์ประกอบโดยรวมที่ต่างกัมนี้อย่างนี้

“มอญช่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่กลอง” ปกสีม่วง เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ คือ 978-616-7661-57-5 มีจำนวน 288 หน้า มีความหนา จำนวน 18 ยก

“มอญช่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” ปกสีฟ้า เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ คือ 978-616-7661-58-2 มีจำนวน 316 หน้า มีความหนา จำนวน 19.75 ยก

“มอญช่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้” ปกสีแดง เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ คือ 978-616-7661-59-9 มีจำนวน 336 หน้า มีความหนา จำนวน 21 ยก

สารัตถะของ “มอญช่อนสยาม”

สารัตถะ หมายถึง เนื้อหาหลักหรือเนื้อหาสำคัญ จากความหมายนำมาพิจารณาหนังสือชุด “มอญช่อนสยาม” ทั้ง 3 เล่ม ของรองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ ปรากฏผลดังนี้

1. “มอญช่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่กลอง”

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศแบ่งเนื้อหาหลักของ “มอญช่อนสยาม: จากสาละวิน ถึงถิ่นแม่กลอง” ออกเป็น 3 ประเด็น โดยกล่าวถึง “พื้นภูมิความเป็นมา” เป็นประเด็นแรก ต่อด้วย “ลุ่มน้ำแม่กลองตอนบน” เป็นประเด็นที่สอง และ “ลุ่มน้ำแม่กลองตอนล่าง” เป็นประเด็นที่สาม

ในประเด็นว่าด้วย “พื้นภูมิความเป็นมา” ของชนชาวมอญ ประกอบด้วยประเด็นย่อย 8 ประเด็น ได้แก่ ตำนานหินรูปหัวฤๅษี, อุบาสกคู่แรกเป็นคนมอญ, ราชาอาณาจักรมอญ, “มะละแหม่ง” ตำนานรักเจ้าน้อยสุขเกษมกับมะเมียะ, “นัต” เทพทันใจเทพธิดากระซิบ, มหาเจดีย์มูเตตา, เมืองสิริเยม, ต้นบุชายัค เมือง

มะละ-หม่าง เนื้อหาทั้งหมดเป็นเรื่องของชาวมอญในประเทศไทยมา

เนื้อหาที่ว่าด้วยเรื่องราวของชาวมอญในประเทศไทย กล่าวไว้ในประเด็นที่สองว่าด้วยชนชาวมอญบริเวณ “ลุ่มน้ำแม่กลองตอนบน” มีสาระย่อย 8 ประเด็น ได้แก่ มุมมอง อ.พงษ์ศักดิ์ พิชย์วิเชียร เรื่อง “มอญช่อนสยาม”, ลุ่มน้ำแม่กลองตอนบน, ความเป็นมาของชื่อ “แม่กลอง” และ “บางคนที”, สังขละบุรี หรือเมืองท่าขนุน, “ทองผาภูมิ” มณีเมืองกาญจน์ ด้านเจดีย์สามองค์, ต้นทางที่ “หนองปลาตุ๊ก” เชื่อมถึงต้นบุญชายัค, สืบเชื้อสาย “มอญ” ในลุ่มน้ำแม่กลอง, “บ้านม่วง” ชุมชนมอญโบราณจากอดีตถึงปัจจุบัน

เรื่องราวของชาวมอญใน “ลุ่มน้ำแม่กลองตอนล่าง” กล่าวไว้เป็นลำดับสุดท้ายของเล่มนี้ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ มอญ “บางช้าง” ปากคลองอัมพวา, ความเป็นมาของพระปรางค์และพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, จิตรกรรมฝาผนังอันทรงคุณค่าในพระอุโบสถวัดอัมพวันเจติยาราม, “ถนนเจ้าจอมมารดาช่อนกลิ้ง” ที่ดอนกระเบื้อง

2. “มอญช่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน”

เนื้อหาหลักของหนังสือเล่มที่สองซึ่งว่าด้วย “มอญช่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ “ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” กับ “ลุ่มน้ำท่าจีน”

ในประเด็น “ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” มีเนื้อหาสำคัญซึ่งเป็นรายละเอียด 14 ประเด็น ได้แก่ ความผูกพันกับสยาม: ลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน, ตำนาน “ตุ่มสามโคก”, วัดสิงห์ วิหารน้อย โกวศพญากราย, ชุมชนมอญวัดศาลาแดงเหนือเชียงรากน้อย, ความเป็นมาของมอญปากเกร็ด, เล่าย้อน “มอญปากเกร็ดในความทรงจำของ อ.สุรพล ดวงแข, คลองบางหลวง “วัดรามัญประดิษฐาราม”, “บางไส้ไก่” เชื่อมโยงสะพานมอญและ

พระยาศรีสุทเทพ, เมืองนครเขื่อนขันธ์ “ปากลัด” ภูมิสถานของคนมอญ, ตำนาน การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์และผีบรรพชนของคนมอญชุมชนเวชะราว, วัด ทรงธรรม: อีกหนึ่งศรัทธาของคนมอญในเมืองพระประแดง, ชุมชนมอญเสา กระโดง วัดทองบ่อ ขนอนหลวง บางปะอิน, เจ้าพระยาหลง “คลองบางบาล” ในตำบลไทรน้อย พระนครศรีอยุธยา, พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสต้นชุมชน มอญ วัดเกาะหงษ์ นครสวรรค์

สังเกตได้ว่าในกลุ่มน้ำเจ้าพระยากับลุ่มน้ำท่าจีนซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาณา บริเวณภาคกลางของประเทศไทย มีพื้นที่กว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์ มีชาวมอญ อาศัยกระจัดกระจายและหนาแน่นเป็นบางแห่ง ก่อเกิดเป็นกลุ่มวัฒนธรรมชาวมอญที่เห็นได้อย่างเด่นชัด

ในเนื้อหาของประเด็น “ลุ่มน้ำท่าจีน” มีเรื่องราวเกี่ยวกับชาวมอญ 8 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นมาของเมืองสมุทรสาครและแม่น้ำท่าจีน, “วัดเกาะ” ภูมิสถานคนมอญเมืองสมุทรสาคร, พระมหาเถียร บ้านคลองครวัดบางปลา ท่าทราย, ชุมชน “กระท่อมมีด” วัดสโมสร คลองหม่อมเข้ม, คลองบางกระดี แขวาง แสมดำ บางขุนเทียน, คลองบางหลวง บางกอกใหญ่ บาง (บัง) ยิงเรือ, บางจะเกร็ง วัดศรัทธาธรรม, เจ็ดริ้ว บ้านแพ้ว

3. “มอญช่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้”

เรื่องราวเกี่ยวกับชาวมอญใน “มอญช่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้” อยู่ภายใต้ประเด็นหลัก 4 ประเด็น แต่ละประเด็นก็มีประเด็นย่อยไม่เท่ากัน โดย ประเด็นแรกกล่าวถึงชาวมอญใน “ลุ่มน้ำลพบุรี-ป่าสัก-ปิง-วัง-ยม-น่าน” ประกอบด้วยประเด็นย่อย 8 ประการ คือ วัดโตนด วัดหงส์สองฟากฝั่งแม่น้ำป่าสัก, สำนัก และจิตวิญาณแข็งแกร่งมั่นคงของมอญบางขันหมาก, ป่ามะม่วง ชุมชนมอญน้ำแม่ปิงสมัยพระยาตาก, หลากหลายสกุลมอญในเมืองระแหง, “เวียงเกาะกลาง” ป่าซางเมืองลำพูน, บ้านหนองคู่-บ่อควา-หนองคอบ, บ้านสันนาเม็ง ลุ่มน้ำชาน

แม่น้ำกวัง, “วัดนามอญ” ศรีสำโรง สุโขทัย

ประเด็นที่สองว่าด้วยชาวมอญใน “ลุ่มน้ำตะวันตัก-สะแกกรัง” มีประเด็นย่อย 4 เรื่อง ได้แก่ มอญทุ่งเขิน ตำบลทุ่งคอก, จากตำบลบางมอญ ผ่านบางนา ถึงบางสงบ, ชุมชนมอญบ้านเก่า หนองฉาง อุทัยธานี, วัดหนองน้ำคั่น “บ้านเกาะลูกมอญ” ลำห้วยท่าโพธิ์

จากนั้นมากล่าวถึงชาวมอญใน “ลุ่มน้ำตะวันออก-ปราจีนบุรี-บางปะกง” เป็นประเด็นที่สามซึ่งมีประเด็นสำคัญ 8 เรื่อง กล่าวคือ คลองลำปลาทิว: คลองมอญ “วัดสุทธาโภชน์”, “เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง” สู่คลองด่านบางเหี้ย วัดสร้างโคก, ตำนาน “ขุนอินทร์” นายกองมอญ, บ้านพระเพลิง เมืองกระโทก, ตำบลบางครก บางลำพู, “คั้งตำหนัก” บางตะบูนมอญปลายแม่น้ำเพชรบุรี, “หม้อตะนน” และ “หม้อตาล” ศิลปะภูมิปัญญาของคนมอญ

ในภาคใต้ของประเทศไทยมีชาวมอญอาศัยอยู่ในลุ่มน้ำตาปีและลุ่มน้ำพุมดวง ผู้แต่งกล่าวไว้ในประเด็น “ลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง” ซึ่งมีประเด็นย่อย 5 ประเด็น ได้แก่ “ศาลพ่อตาหินช้าง” ตำบลสลุย เมืองท่าชะะ ชุมพร, “บ้านคนเมืองใน” ที่ใฝ่พระใต้โค้งทุ่งอ่าว เมืองพุนพิน สุราษฎร์ธานี, ตำนาน “พญาท่าข้าม” แม่น้ำสองสี ตาปี-พุมดวง, คนมอญปรากฏในจารึกพงศาวดารเมืองนครฯ, “วัดท่ามอญ” ต้นตระกูลมอญ ตำบลประตู่ช้าง

กลวิธีการประกอบสร้าง “มอญช้อนสยาม”

วรรณกรรมทั้ง 3 เล่มนี้ เป็นงานเขียนร้อยแก้วประเภทสารคดี มีลักษณะการประกอบสร้างเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ แต่ละเล่มแบ่งเป็นตอนๆ แต่ละตอนแบ่งเป็นเรื่องย่อยที่มีเนื้อหาแตกต่างกัน และจำนวนเรื่องย่อยก็มิเท่ากัน กลวิธีประกอบสร้างที่เห็นได้ชัดเจนมี 2 ลักษณะ คือ การร้อยเรียงเนื้อหาด้วยถ้อยคำ และการร้อยเรียงเรื่องราวด้วยภาพ

การร้อยเรียงเนื้อหาด้วยถ้อยคำมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยว่าผู้แต่งเป็นปูชนียาจารย์ด้านภาษาไทย จึงสามารถใช้ภาษาไทยเขียนถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง อ่านแล้วเข้าใจได้ทุกคำ ทั้งยังสละสลวยเป็นภาษาภาพพจน์หรือโวหาร ดังตัวอย่างเช่นใน “มอญช่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้” ตอนที่กล่าวถึงคลองลำปลาทิว คลองมอญ “วัดสุทธาโกชน” ใช้ภาษาเขียนอันมีวรรณรสว่า

“เมื่อดวงอาทิตย์เข้าลิตราศีเมษ ในช่วงกลางเดือนเมษายน ปี พ.ศ.2560 ผมตะลอนขั้บรถย้อนดวงตะวัน หวังจะพบพานชุมชนมอญแถบนี้ว่า มีพิธีกรรมอะไรบ้างก็ไม่ผิดหวังครับ ชุมชนแรก วัดสุทธาโกชนกำลังมีแห่งสังฆตชะบ สรงน้ำพระและรดน้ำขอพรญาติผู้ใหญ่กัน...” (บุญยงค์ เกศเทศ, 2562.ค: 143)

ด้วยความที่ผู้แต่งปราดเปรื่องทางด้านวรรณคดีวรรณกรรม เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาจุดใดที่ฟ้องความกวีวรรณคดีหรือวรรณกรรมไทย ผู้แต่งก็ยกตัวบทวรรณกรรมนั้นมาประกอบการเล่าเรื่อง ทำให้ข้อมูลน่าสนใจและชวนอ่านยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่นใน “มอญช่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน” ตอนความเป็นมาของมอญปากเกร็ด ยกตัวอย่างบทประพันธ์จากนิราศวัดเจ้าฟ้าของสุนทรภู่ว่า

ถึงปากเตร์ดี เตร์ดีเตร์มาเร่ร้อน   เทียวลัญจรถตามระลอกเหมือนจอกแหน
มาถึงเตร์ดีเขตมอญสลอนแล   ลูกอ่อนแอ้อุ้มจุงพะรุงพะรัง

หรือนิราศภูเขาทองว่า

ถึงปากเกร็ด ผ่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า   ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
เดียนี่มอญ ถอนไร่จุกเหมือนตุ๊กตา   ทั้งผัดหน้าจับเขม่าเหมือนชาวไทย

(บุญยงค์ เกศเทศ, 2562.ข: 72)

นอกจากผู้แต่งจะเป็นนักภาษานักวรรณกรรมแล้ว ยังเป็นนักมานุษยวิทยาด้วย การเก็บข้อมูลภาคสนามนอกจากต้องใช้ทักษะการพูดและการเขียนบันทึกแล้ว ยังต้องใช้ทักษะการถ่ายภาพ เก็บข้อมูลด้วยภาพถ่าย ผู้แต่งมีความสามารถในการถ่ายภาพเป็นอย่างดี ถ่ายได้รวดเร็ว ภาพแต่ละภาพสื่อความหมายและอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

ในวรรณกรรมสารคดีทั้ง 3 เรื่อง มีภาพประกอบเป็นจำนวนมาก ภาพทั้งส่วนใหญ่เป็นฝีมือการถ่ายของผู้แต่ง เมื่อนำมาเล่าเรื่องราวจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นภาพผู้คน ภาพธรรมชาติ และภาพสิ่งก่อสร้างดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 4 ภาพผู้คนจากเรื่อง “มอญช่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่กลอง”
ตอน “ทองพายุภูมิ” มณีเมืองกาญจน์ ด้านเจดีย์สามองค์ (บุญยงค์ เกศเทศ,
2562.ก: 165)

ภาพที่ 5 ภาพธรรมชาติและสิ่งก่อสร้างของมนุษย์ จากเรื่อง “มอญซ่อนสยาม:
ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้”
ตอนตำนาน “พญาท่าข้าม” แม่น้ำสองสี ตาปี-พุมดวง
(บุญยงค์ เกศเทศ, 2562.ค: 294-295)

คุณค่าของ “มอญซ่อนสยาม”

“มอญซ่อนสยาม” มีคุณค่าสูงกว่าหนังสือทั่วไป เพราะหนังสือทั่วไปอาจให้ประโยชน์เพียงด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านวิชาการและด้านความสนุกสนาน หากแต่ “มอญซ่อนสยาม” ทั้ง 3 เล่มนี้มีคุณลักษณะเป็น “วรรณกรรม” ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม “สารคดี” ด้วยความเป็นวรรณกรรมสารคดี “มอญซ่อนสยาม” จึงให้คุณค่าสำคัญ 2 ประการ คือ ให้ความรู้และความรอบรู้ และให้ความจรรโลงใจ

การให้ความรู้และความรอบรู้ ผู้อ่านที่ศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา คติชนวิทยา และไทยศึกษา จะได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือทั้ง 3 เล่มนี้เป็นอันมาก เพราะเป็นหนังสือที่น่าเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชาวมอญที่ครบถ้วนทั้งในด้านกว้างและด้านลึก ในด้านกว้างคือให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวมอญครบถ้วนทุกประเด็น ส่วนในด้านลึกคือเมื่อได้ศึกษาแล้วผู้อ่านจะเข้าถึงจิตวิญญาณของชาวมอญได้เป็นอย่างดี อีกทั้งนำเสนอเรื่องราวตั้งแต่กาลเวลาแรกเริ่มความเป็นมาของชาวมอญมาจวบจนความ

เป็นขวามอญ ณ วันนี และยอมที่จะคาดเดาได้อย่างไม่ยากว่า ขวามอญในอนาคตจะเป็นอย่างไร

ความจรรโลงใจที่บังเกิดจากการอ่านของผู้อ่าน คือความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับขวามอญทุกประเด็นทุกมิติ อีกทั้งผู้แต่งใช้ภาษาเขียนที่มีชีวิตชีวา สำนวนภาษาสละสลวย ชวนให้อ่านได้อย่างไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย อย่างไรก็ตาม คุณค่าของวรรณกรรมสารคดีเรื่อง “มอญซ่อนสยาม” คงเป็นไปตามกล่าวของผู้แต่งดังที่ได้แสดงไว้ในปกหลังของวรรณกรรมทั้ง 3 เล่ม ว่า

“มอญซ่อนสยาม” เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องจาก “มอญสยาม” ที่ผู้เขียนได้ลงพื้นที่ทุกภูมิภาค เพื่อไปพบปะพูดคุยถามไถ่กับพี่น้องขวามอญ ที่มาเป็นขวามอญไทยเชื้อสายมอญในทุกวันนี้ ปราชญ์ขวามอญในพื้นที่ ได้เล่าเรื่องราวความเป็นมาในหลายๆ สาระ ไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังพาไปชมกับพิพิธภัณฑ์ที่เก็บสะสมไว้ เพื่อบอกเล่าอนุชนคนรุ่นหลังให้ตระหนัก เป็นการสร้างสำนึกและจิตวิญญาณถึงความเป็น “มอญ” ที่ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในแผ่นดินสยามในหลากหลายช่วงเวลา นานนับหลายศตวรรษ

บทสรุป

วรรณกรรมสารคดีชุด “มอญซ่อนสยาม” นี้ มิได้มีแต่ส่วนดีเด่นทั้งหมด หากแต่มีจุดอ่อนอยู่บ้างซึ่งก็เป็นส่วนน้อยนิด เช่นเมื่อพิจารณาหน้าปกทั้ง 3 เล่ม จะแยกไม่ออกว่าเล่มใดเป็นเล่ม 1 เล่ม 2 และเล่ม 3 เพราะผู้แต่งมิได้บอกไว้อย่างชัดเจนในหน้าปก แต่จะทราบได้ก็ต่อเมื่อได้อ่านด้านในแล้ว

นอกจากนี้ในเรื่องความหนาของเล่มแต่ละเล่ม อาจสร้างความไม่ชวนอ่านแก่ผู้ไม่รักการอ่านอย่างแท้จริงได้ ความหนาที่ว่านี้เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว ส่วนหนึ่งมาจากเนื้อหาที่มากจนเกินไป และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากภาพ

ประกอบ ซึ่งหากจะวิพากษ์วิจารณ์แต่สิ่งภาพประกอบมากจนเกินไปก็ได้เพราะภาพที่เล่าเรื่องราวเรื่องเดียวกัน แต่มีภาพประกอบที่ถ่ายจากต่างทิศกัน ทำให้เห็นภาพของสิ่งเดียวกันจากหลายมุมมิช่วยให้เข้าใจหรือซาบซึ้งถึงประเด็นเนื้อหาสาระมากกว่าการได้พิจารณาจากภาพที่ดีที่สุดเพียงภาพเดียว

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). **ปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น และผู้มีคุณูปการต่อการใช้ภาษาไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2562ก.). **มอญซ่อนสยาม: จากสาละวินถึงถิ่นแม่ฮ่องสอน**. มหาสารคาม: กากะเขี๋ย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2562ข.). **มอญซ่อนสยาม: ความผูกพันกับสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและท่าจีน**. มหาสารคาม: กากะเขี๋ย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2562ค.). **มอญซ่อนสยาม: ลุ่มน้ำจากเหนือจรดใต้**. มหาสารคาม: กากะเขี๋ย.

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ วารสารฟ้าเหนือ

วารสารฟ้าเหนือ กำหนดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม) วารสารยินดีพิจารณาตีพิมพ์บทความวิจัย (Research Article) บทความ Academic Article) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เพื่อตีพิมพ์ตามที่เห็นสมควรและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาลงพิมพ์ในวารสารใดๆ โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมศาสตร์สาขาดังต่อไปนี้ มนุษยศาสตร์ในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ปรัชญาและศาสนา ภาษาและภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรีและการแสดง สาขาสังคมศาสตร์ ในด้านสังคมศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา การพัฒนาสังคม และชาติพันธุ์ศึกษา ซึ่งกองบรรณาธิการจะพิจารณาต้นฉบับ (Manuscript) ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้อ่านหากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บทความอาจถูกดัดแปลงแก้ไขเนื้อหา รูปแบบและสำนวนตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร กองบรรณาธิการจะส่งข้อเสนอแนะให้แก่ผู้นิพนธ์เพื่อดำเนินการ หากผู้นิพนธ์มีเหตุผลตามหลักวิชาการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ขอให้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อกองบรรณาธิการจะได้พิจารณาการตีพิมพ์ต่อไปและเพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความ 10-15 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (นับรวมรูปภาพ ตารางเอกสาร อ้างอิง และภาคผนวก)
2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น
3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทยขนาดตัวอักษร 18 pt. (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษขนาดตัวอักษร 18 pt. (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
5. ชื่อผู้เขียนทุกคนขนาดตัวอักษร 14 pt. (ตัวหนา)
6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยขนาดตัวอักษร 14 pt. (ตัวอักษรปกติ ไม่เอียง จัดชิดขวา)
7. Corresponding Author E-mail ขนาดตัวอักษร 12 pt.
8. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดตัวอักษร 16pt. จัดชิดซ้ายขวาพิมพ์ 1 คอลัมน์
9. คำสำคัญ ภาษาไทย 3-5 คำ ขนาดตัวอักษร 16 pt. คำว่า คำสำคัญ (ตัวหนา) และต่อด้วย (:) แต่ละคำศัพท์ตัวไม่หนา วรรค 2 เคาะระหว่างคำ จัดชิดซ้าย เช่น คำสำคัญ : คำกริยาภาษาไทย หน่วยสร้างกริยาเรียง ภาษาวัยรุ่น
10. Keywords ภาษาอังกฤษ 3-5 คำ ขนาดตัวอักษร 16 pt. คำว่า Keywords (ตัวหนา) และต่อด้วย (:) แต่ละคำศัพท์ ตัวไม่หนา คั่นด้วย (,) และ เคาะ 1 ครั้ง จัดชิดซ้าย เช่น Keywords : Thai Verb, Serial Verb Construction(svc), Teenager Language
11. ชื่อหัวเรื่องขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายไม่ใส่เลขลำดับที่

12. เนื้อหาบทความ พิมพ์ 2 คอลัมน์ ในแต่ละคอลัมน์ให้ขีดขอบซ้ายขวาขนาดตัวอักษร 16 pt.
13. เนื้อหาบทความ ย่อหน้า 1 ซม.
14. ชื่อตารางขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดขีดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มา จัดขีดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ
15. ชื่อรูป ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ได้รูป แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้รูปแผนภูมิให้บอก แหล่งที่มาจัดขีดซ้าย
16. ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (2.54 ซม.) เท่ากันทุกด้าน
17. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านล่างขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 pt.
18. ชื่อเอกสารอ้างอิงขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดขีดซ้าย
19. เนื้อหาเอกสารอ้างอิงขนาดตัวอักษร 16 pt. พิมพ์ 1 คอลัมน์

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
3. บทคัดย่อ (Abstract) ความยาวไม่เกิน 350-500 คำ และคำสำคัญ (Keyword) 3-5 คำ (ภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ)
4. เนื้อเรื่อง
  - 1) บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
  - 2) บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำวัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม วิธี

การวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย

3) บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย การเกริ่นนำ การสรุปเนื้อหาโดยย่อ การวิจารณ์หนังสือ

5. เอกสารอ้างอิง

6. ถ้ามีรูปภาพ แผนภูมิ ตารางประกอบ หรืออื่น ๆ ต้องมีหมายเลขกำกับในบทความ อ้างอิง แหล่งที่มา ของข้อมูลให้ถูกต้องชัดเจน และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ใช้รูปภาพสีหรือขาว-ดำที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย

รายละเอียดส่วนประกอบของบทความ

คำแนะนำในการเขียนอ้างอิง การเขียนอ้างอิงในวารสารฟ้าเหนือ กองบรรณาธิการได้ยึดการเขียนอ้างอิงแบบ APA Style ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 6 ปี ค.ศ. 2010 โดยปรับให้เข้ากับบริบทของไทย รูปแบบการเขียนอ้างอิงแบบ APA ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การอ้างอิงในเนื้อหา 2) การเขียนอ้างอิงท้ายบท

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation)

การอ้างอิงเนื้อหาเป็นการอ้างอิงในระบบนามปีโดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ เพื่อเป็นการแนะผู้อ่านไปยังแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงท้ายเล่มเอกสารวิชาการที่มีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร การอ้างอิงในเนื้อหา มี 2 ลักษณะ คือ

1) การอ้างอิงชื่อผู้แต่งก่อนข้อความ

ในกรณีที่ชื่อของผู้แต่งที่เป็นคนไทยให้ปรับเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้ชื่อ-สกุลผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์ ในวงเล็บ หรือเครื่องหมายทวิภาคหน้า เลขหน้าในวงเล็บ เช่น

Triwiset (2009) พบว่า.....หรือ

Triwiset(2009: 3) พบว่า.....

2) การอ้างอิงชื่อผู้แต่งท้ายข้อความ

ในกรณีที่ชื่อของผู้แต่งที่เป็นคนไทยให้ปรับเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์ตามด้วย เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่งในวงเล็บ หรือ เครื่องหมายทวิภาคหน้าเลขหน้าในวงเล็บ เช่น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นไทย... (Triwiset, 2009) หรือ

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นไทย... (Triwiset, 2009: 4)

การอ้างอิงตามผู้แต่งคนอื่น ให้ใช้ว่า “อ้างใน” (เอกสารภาษาไทย) หรือ “cited in” (เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ) ส่วนการอ้างอิงใน รายการอ้างอิง ให้ใช้เอกสารอ้างอิงของผู้แต่งที่อ่านมา ไม่ใช่อ้างอิงผู้แต่งเอกสารต้นฉบับ เช่น การศึกษาของ Triwiset (1989 cited in Kingkham, 2010: 23)

2. รายการอ้างอิง (Reference List)

การเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ ในกรณีของรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยให้ปรับเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด การอ้างอิงผู้แต่งคนเดิมในลำดับเดียวกันให้เรียงลำดับโดยใช้ปีที่พิมพ์ก่อนเป็นหลัก เช่น

Kingkham, W. (2000).

Kingkham, W. (2001).

การอ้างอิงผู้แต่งคนเดิมที่ตีพิมพ์ในปีเดียวกันให้ใช้ตัวอักษร a หรือ b เป็นต้น ภายหลังจากปีที่พิมพ์ภายในวงเล็บ เช่น Bahati, J.R. (2001a). Control...

Baheti, J. R. (2001 b), Roles of...

ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทยชื่อเรื่องให้เขียนทับศัพท์โดยใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน (Romanization) โดยใช้โปรแกรมแปลงสัทสนในวงเล็บ () และแปลชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ เขียนในวงเล็บเหลี่ยม □ ดังตัวอย่าง

1. หนังสือทั่วไป

Kongkanan, W. (2013). **Wannakhadisueksa**. (in Thai) [Thai Literature Study] Bangkok: Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel.

2. บทความในวารสาร

Phonpradapphet, P. (2017). **Bukkhalthitthan: Uppalak nai mummong thang**

phasasat parichan. (in Thai) [Personification: Metaphor in Cognitive Linguistic]. Journal of Rommayasan, 15 (1): 2.

บทความในวารสาร Journal Article

Author, A. A., & Author, B. B. (Year). **Title of article.** Title of Journal, volume number (issue number if necessary), inclusive page numbers.

Jacoby, W. G. (1994). **Public attitudes toward government spending**
American Journal of Political Science, 38 (2), 336-361

บทความในหนังสือพิมพ์

Author, A. A. (Year, date). Title of article. **Title of Newspaper:** Section, inclusive page numbers.

Hatch, B. (2006, July 13). **Smoke lingers for those who keep**
hospitality flowing, Australian Financial Review, p. 14.

หนังสือ Book

Author, A. A., & Author, B. B. (Year). Title of work: Subtitle (edition). volume(s). Place of publication: Publisher

Colclough, B., & Colcloud J. (1999). **A challenge to change**, London, England Thorsons.

บทหนึ่งในหนังสือ Book Chapter

Author, A. A. (Year). **Title of chapter or part.** In A. A. Editor & B. B. Editor (Eds), Title: Subtitle of book (Edition, inclusive page numbers). Place of publication: Publisher.

Friese, C., Hofmann, W., & Wanke, M. (2003). **The impulsive Consumer: Predicting consumer behavior with implicit reaction time measures.** In M. Wanke (Ed.), Social psychology of consumer behavior (pp. 335-364). New York, NY: Psychology Press.

หนังสือแปล Book in Translation

Author, A. A. (Year). **Title of Book: Subtitle of Book (T. T. Translator, Trans.).** Place of publication: Publisher.

Laplace, P. S. (1951). **A philosophical essay on probabilities** (F. W. Truscott & F. L. Emory, Trans.). New York: Dover.

รายงานการประชุมวิชาการ Conference Paper

Author, A. A. (Year, Month date). Title of paper. In A. Editor, B. Editor, & C. Editor. **Title of Published Proceedings**. Paper presented at Title of Conference: Subtitle of Conference, Location (inclusive page numbers). Place of publication: Publisher.

Rowling,. (1993, September). Schools and grief: How does Australia Compare to the United States. In Wandarna Coowar: Hidden grief. **Paper presented at the Proceedings of the 8th National Conference of the National Association for Loss and Grief (Australia), Yeppoon, Queensland (pp. 196-201).** Turramura, NSW: National Association for LOSS and Grief.

วิทยานิพนธ์ที่ยังไม่ตีพิมพ์ Unpublished Thesis

Author, A. A. (Year), **Title of thesis: Subtitle. Unpublished thesis type**, University. Location of University.

Hos, J. (2005). **Mechanochemically Synthesized nanomaterials for intermediate temperature solid oxide fuel cell membranes.** Unpublished PhD thesis, University of Western Australia, Crawley, Western Australia.

รายงานวิจัย Research Report

Author, A. A. (Year), Title (Report No. Xx), Location: Publisher.

Turnitin. (2003), **What's wrong with Wikipedia?:** Evaluating the sources by students. Oakland, CA: iParadigms, LLC.

การสัมภาษณ์ Interview

Author, A. (Year, Month date), Interview type [email, phone, personal interview personal interview with.

Cloyd, A. (2014, July 29), Personal interview

เอกสารจากอินเทอร์เน็ต Internet Document

Author, A. A. (Year), Title: Subtitle. Retrieved from Source or supplier information: internet address

Goldberg, 1. (2000). Dr. Ivan 's depression central. Retrieved from <http://www.psycom.net/depression.central.html>

รูปแบบการเขียนบทความตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฟ้าเหนือ

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH Sarabun PSK 18 point ตัวหนา)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH Sarabun PSK 18 point ตัวพิมพ์ใหญ่และตัวหนา)

ชื่อผู้เขียนคนที่ 1¹ ชื่อผู้เขียนคนที่ 2² และชื่อผู้เขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)

(TH Sarabun PSK 14 point ตัวหนา) กรณีมากกว่า 3 ท่านให้ใส่ชื่อผู้เขียน
ท่านแรกและคณะ

.....(อีเมล ไม่ใส่คำว่า อีเมล TH Sarabun PSK 12 point)

ชื่อผู้เขียนคนที่ 1¹ ชื่อผู้เขียนคนที่ 2² และชื่อผู้เขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)

(TH Sarabun PSK 14 point ตัวหนา) กรณีมากกว่า 3 ท่านให้ใส่ชื่อผู้เขียน
ท่านแรกและคณะ

..... (E-mail ไม่ใส่คำว่า E-mail TH Sarabun PSK 12 point)

¹สังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ²สังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ³สังกัด
หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย (ภาษาไทย)

(TH Sarabun PK 14 point ตัวธรรมดา) กรณีมากกว่า 3 ท่านให้ใส่ชื่อผู้เขียน
ท่านแรกและคณะ ชิดขวา

¹สังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ²สังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ³สังกัด
หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย (ภาษาอังกฤษ) (TH Sarabun PSK 14

point ตัวธรรมดา) กรณีมากกว่า 3 ท่านให้ใส่ชื่อผู้เขียนท่านแรกและคณะ
ชิดขวา

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

บทคัดย่อ ความยาวไม่เกิน 350-500 คำ (TH Sarabun PSK 16 point
ตัวธรรมดา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: // ก // ขข // คคจำนวน 3-5 คำ

(TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดาขีดซ้าย เคาะระหว่างคำ 2
เคาะ)

Abstract (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

บทคัดย่อความยาวไม่เกิน 350-500 คำ (TH Sarabun PSK 16 point
ตัวธรรมดา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

Keywords: // aa // bb // cc จำนวน 3-5 คำ

(TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดาขีดซ้ายเคาะระหว่างคำ 2 เคาะ)

บทนำ (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

เนื้อหา .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดาตั้งคำขีดซ้าย-ขวาย่อหน้า1ชม.

Tab 05)

วัตถุประสงค์การวิจัย (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดาตั้งคำขีดซ้าย-ขวาย่อหน้า1ชม.

Tab 0. 5)

ทบทวนวรรณกรรม (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

เนื้อหา .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดาตั้งค่าขีดซ้าย-ขวา ย่อหน้า 1 ซม.
Tab 0. 5)

วิธีการวิจัย (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

เนื้อหา .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา ตั้งค่าขีดซ้าย-ขวา ย่อหน้า 1 ซม.
Tab 0. 5)

ผลการวิจัย (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

เนื้อหา .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา ตั้งค่าขีดซ้าย-ขวา ย่อหน้า 1 ซม. Tab 0. 5)

อภิปรายผลและสรุปผล (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

เนื้อหา .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา ตั้งค่าขีดซ้าย-ขวา ย่อหน้า 1 ซม. Tab 0. 5)

Reference (หัวข้อ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนาขีดซ้าย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(เนื้อหา TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา ตั้งค่าขีดซ้าย-ขวาย่ อหน้า 1 ซม. Tab 0. 5)

ตัวอย่าง การนำเสนอข้อมูลตารางและรูปภาพ แผนภูมิต่างๆ

ตาราง / 1/ / ชื่อตาราง...

(“ตารางที่” TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย)

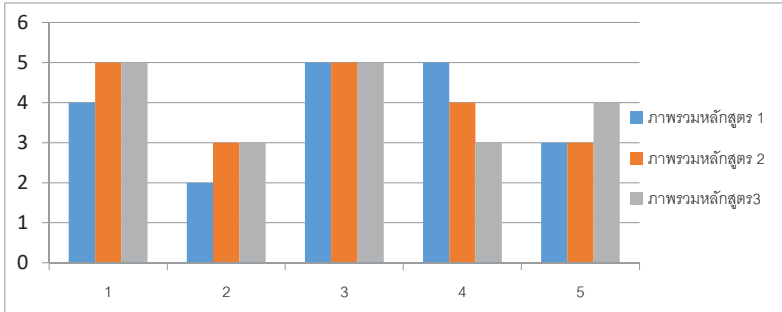
(ชื่อตาราง TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X

ภาพที่ 2 ข้อมูล (TH SarabunPSK 14 ตัวหนา)

รูปที่ /1 / / ชื่อรูปภาพ, แผนภูมิ

(“ รูปที่” TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนากึ่งกลางตั้งค่าเป็น 1 คอลัมน์

(ชื่อรูปภาพ TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

(ทั้งนี้ ตาราง / รูปภาพ แผนภูมิ สมการต่างๆ สามารถทำเป็นคอลัมน์เดียวก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดและความเหมาะสม)

1. สารัตถะของวรรณคดีอุบัติการณ์โลก: กรณีถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ปี 2561
วรรณธรณ์ ศรียาภัย
2. อคติในวรรณกรรมไทยเรื่องสังข์ทองตอนท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา
ก่อพงศ์ นามวัฒน์
3. การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เลี้ยงก๋อม่”
อาภิสรา พลนรัตน์
4. การเรียนรู้ความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกิจกรรมการอ่านและการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านแบบทวิภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงราย
จำเริญ ฐานันดร, อัลเบิร์ต ลิเสค
5. คำลักษณนามภาษาจีนที่ใช้กับคำศัพท์หมวดสัตว์
กมลทิพย์ รักเกียรติยศ
6. มอญซ่อนสยาม” วรรณกรรมสารคดีของบุญยงค์ เกศเทศ: การศึกษาปริทัศน์
วรรณธรณ์ ศรียาภัย

